



# אספקלריה

גליין פ"א | אלול תשפ"ה

ראי מבין כותלי המכון מדעי טכנולוגי להלכה

עורך אחראי: הרב אברהם דיקמן

## באספקלריית השעה

מאוצרותיו של ראש המכון הגדול רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

### בתוכן

- באספקלריית השעה**.....1  
מאוצרותיו של ראש המכון  
הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א
- מבעד לאספקלריה**.....6  
מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו
- בראי ההלכה**.....10  
שאלות נבחרות משולחן רבני המכון  
סוכת פרגולה מוצללת / שימוש בשבת במקור ויטרינה למשקאות /  
מיחם עם מצב 'שבת' ללא אישור הלכתי / הפעלת חברת שיווק וקידום  
'לידים' בשבתות ובחגים / סגן אבנית בברו הראשי של הדירה / הכשרת  
מדיה כלים בין שימוש בשירי לחלבי ולהיפך / שימוש בשבת בבר מים  
רצפתי עם גלון מים / גריל גז ותנור אפייה בדירת נופש / כיוון מאוורר  
בשבת / כיורים של גזים וגריל חשמלי / הגעלת כלים שבלעו ע"י האור  
במים שהורחתו בכיורים אינדוקציה / תנור אפייה ומדיה כלים בשבת  
/ אישור בשבת של קו חירום לנפגעי פעולות איבה / ברכה על מים  
מבקבוק שנותן תחושת טעם כתוצאה מתחושת הריח / קלנועית בשבת  
/ מכשיר לקריאה למעליית בשבת / תוספת משקל ברכב שנוסעים בו  
בשבת לצורך הצלה ופקוק / הפעלת מעלית בבית-כנסת ע"י נכרי בימי  
ר"ה ויוה"כ"פ / הפעלת מוקד אבטחת סייבר בשבתות ובחגים
- על משמר השבת**.....27  
כסאות נכים וקלנועיות
- באספקלריית העבר - ורפואה קרובה לבוא (13)**.....31  
עשרות שנות פעילות בכל תחומי שמירת ההלכה  
במרכזים רפואיים ובתי-חולים
- באספקלריית העתיד**.....36  
הפעלה מחשבתית
- לשאלת רבים**.....42



אומר בגיטי נשים) לענין מי

שכופין אותו לגרש

עד שיאמר רוצה אני:

"וכן אתה אומר בגיטי

נשים, בהנך דתן ואלו

שכופין אותו להוציא

### פרשת כי-תצא

והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערוות  
דבר וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה

מביתו (דברים כד, א)

**הטעם והמקור לכך שהאיש אינו מוציא אלא לרצונו**  
לגבי גירושי חרש וחרשת:

"א"ר יוחנן בן נורי: מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה  
והאיש שנתחרש אינו מוציא, אמרו לו: אינו דומה  
האיש המגרש לאשה המתגרשת, שהאשה יוצאה  
לרצונה ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציא אלא לרצונו",

דמבואר מזה שהאיש אינו יכול לגרש אלא רק מדעתו ומרצונו, ואם  
אין בו דעת שוב אינו יכול לגרש.

דמה"ט גט מעושה ע"י כפייה שלא כדין פסול, כדתנן (גיטין פח:): "גט  
מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול" וכו', ואמרין עלה בגמ'  
(שם): "אר"נ אמר שמואל: גט המעושה בישראל כדין כשר, שלא כדין  
פסול ופוסל (מן הכהונה משום ריח הגט - רש"י), ובעובדי כוכבים כדין  
פסול ופוסל, שלא כדין אפ"י ריח הגט אין בו", יעוויש"ה בהמשך הסוגיא.

והנה בסוגיית הגמ' שם ובדברי רוב רבותינו הראשונים על אתר לא  
נתבאר להדיא הטעם שגט מעושה שלא מרצונו פסול. ולכאורה  
היה נראה מזה שד"ז הוא פשוט, דכשם שא"א לכנוס אשה לרשותו  
בחופה ובקידושין אלא ברצון הבעל ה"ה נמי שלהוציאה מרשותו  
א"א אלא מדעתו ומרצונו.

אך מצינו בפירש"י (קידושין ט: ד"ה דעת מקנה): "דעת מקנה, היינו בעל  
שהקנה אותה בגט זה לעצמה ופוטרה ממנו, ובעינין שיכתוב מדעתו,  
דכתיב וכתב לה". ובדומה לזה מצינו גם בפ"י הרשב"ם (ב"ב מה. וכן אתה

מוכה שחין ובעל פולפוס, דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני,  
דונתן מדעתו משמע". ונראה דגם לפירושם אין זו דרשא דילפינן  
לה מיתורא דקרא וכיו"ב, ובפרט שלא נזכר כן בגמ', אלא דהיינו  
פשטיה דקרא דהא דכתיב "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה" היינו  
מדעתו ולרצונו.

אולם הרמב"ם כתב (פ"א מהל' גירושין הלכות **ביאור דברי הרמב"ם 'שלא יגרש האיש אלא ברצונו'** א-ג): "ועשרה דברים הן עיקר הגירושין מן

התורה, ואלו הן: שלא יגרש האיש אלא ברצונו וכו', ומנין שעשרה  
דברים אלו מן התורה, שנא' והיה אם לא תמצא חן בעיניו וגו' וכתב  
לה ספר כריתות ונתן בידה ושילחה מביתו, אם לא תמצא חן בעיניו,

מערכת בטאון 'אספקלריה' מאחלת לרובבות הקוראים בארץ ובתפוצות ברכת כתיבה וחתומה טובה,  
שתתחדש עלינו ועל כל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם שנה טובה ומבורכת בכל מילי דמיטב

המתגרשת. דלפי"ז הרי הא דהאיש אינו מוציא אלא לרצונו הוא פשוט לכאורה וכו"ע מודו ביה, ולא פליגי אלא אם גם האשה אינה מתגרשת אלא לרצונה או לאו. וע"ז דווקא הוצרך הרמב"ם לפרש טעמא דרבנן שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו, דנפקא להו מדכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו", דרך ברצונו ידידה תליא מילתא.<sup>2</sup>

**כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט ושפטום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע, והיה אם בן הכות הרשע והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר, ארבעים יכנו לא יוסיף**

וגו' (שם כה, א-ג)

והנה תנן במתני' (ריש מס' מכות): "כיצד העדים נעשים זוממין, מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה ארבעים, מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב לגלות אין אומרים יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים".

ואמרין עלה בגמ' **פשוט סוגיית הגמ' היא דכל היכא שא"א לקיים כאשר זמם לוקין העדים מקרא דוהצדיק** (שם): "מעידין אנו

באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא לוקה את הארבעים, מנה"מ, אריב"ל: דאמר קרא ועשיתם לו כאשר זמם, לו ולא לזרעו (ואם תעשהו חלל והוא כהן פסלת את זרעו לעולם - רש"י) וכו', מעידין אנו שהוא חייב גלות כו', מנה"מ, אר"ל: דאמר קרא הוא ינוס אל אחת הערים, הוא ולא זוממין וכו', אמר עולא: רמז לעדים זוממין מה"ת מנין (שלוקין

2. ובאמת טעמא בעי, דפשיטא לן בכל דוכתא שהאשה אינה מתקדשת אלא מדעתה ולרצונה אבל היא מתגרשת גם בעל-כרחא, כדאיתא בגמ' (קידושין מד.): "אלא אי איתמר הכי איתמר וכו', קידושין דמדעתה (דבעינן דעת המקנה - רש"י) אביה ולא היא, גירושין דבעל-כרחא בין היא בין אביה" וכו'. ועי' במש"כ המאירי (במנחת דבמות קיב): "וכן ידעת שבקידושין אנו צריכין לדעת המקדש ולדעת המתקדשת, וכשם שאין האיש מקדש אלא לדעתו ולרצונו כך האשה אינה מתקדשת אלא לדעתה ולרצונה, אבל בגירושין הואיל ומתגרשת בעל-כרחא אין אנו צריכין לדעתה אלא לדעת המגרש", ולא מצינו שנתפרש כלל המקור לזה. ולפי דרכנו בפ"י דעת הרמב"ם א"ש, דהכי מוכח מדכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו".

וראיתי בדברי הב"ח (אהע"ז, ס' קיט, ד"ה ויכול לגרשה) שכתב: "ויכול לגרשה בלא דעתה, אבל האיש אינו מוציא אלא לרצונו, משנה ר"פ חרש, ופי' הרמב"ם והסמ"ג ראש ה' גירושין דמדכתיב אם לא תמצא חן בעיניו למדנו שאין מגרש אלא ברצונו, וממילא דהאשה דלא גלי לן קרא בה מידי מתגרשת ברצונה ושלא ברצונה". ומרהיט לישנה משמע לכאורה שהוא מפרש בדברי הרמב"ם דמיייתי לה להך קרא למילף מיניה שהאיש אינו מגרש אלא ברצונו, ואם נתגרשה שלא מרצונו אינה מתגרשת, אלא דמכלל שמעינן נמי דמאחר דלא גלי לן קרא מידי לענין האשה מוכח שהיא מתגרשת גם שלא ברצונה. אמנם לפי דרכנו שפיר אפ"ל דכל עיקר כוונת הרמב"ם היא להך ילפוטא, דמדכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו" שמעינן להדיא דברצון ידידה דווקא תליא מילתא ולא ברצון ידידה.

ועי' היטב בשו"ת בית-יצחק (אהע"ז ח"ב, ס' ג, אות ד) שהוקשה לו אליבא דריב"נ דהא מקראי דכתיבי גבי אונס ומוש"ר לא יוכל שלחה כל ימיו משמע דסתם אשה אפשר לגרש גם בעל-כרחא, ומה שפלפל בזה. וכבר נזכר מזה גם בדברי הבית-מאיר (אהע"ז ס' קיט ס"ו, בתחילת דבריו) עיזי"ש.ה.

מלמד שאינו מגרש אלא ברצונו, ואם נתגרשה שלא ברצונו אינה מגורשת, אבל האשה מתגרשת ברצונה ושלא ברצונה".

ובפשטות היה נראה שגם הרמב"ם נתכוון להביא מקור להא דהאיש אינו מוציא אלא לרצונו, ואם נתגרשה האשה שלא מדעתו או שלא ברצונו אינה מגורשת, שע"ז הביא להא דכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו". אלא דלפי"ז צ"ב קצת דדריש הכי מעצמו ולא נזכר כן בגמ', ומפני מה הוציא זאת מהא דכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו", ולא ניח"ל בהא דכתיב "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה", וכמו שכתבו רש"י ורשב"ם. ועוד יל"ע אמאי הוצרך להוסיף שהאשה מתגרשת ברצונה ושלא ברצונה, דאע"ג דבדודאי כן הוא האמת, כדתנן במתני' "שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה", אך מ"מ לכאורה אין מקומו של ד"ז בתוך התנאי הראשון שהביא שלא יגרש האיש אלא ברצונו.

ומשו"ה נראה לפרש, דאולי אין כוונת הרמב"ם בתנאי הראשון שכתב "שלא יגרש האיש אלא ברצונו" לאשמועין רק שאינו יכול לגרש אלא ברצונו ולאפוקי שלא ברצונו, אלא לאשמועין שרק האיש אינו מגרש אלא ברצונו אבל האשה מתגרשת גם שלא ברצונה, דכל עיקר הגירושין ברצון הבעל תליא מילתא ואינו צריך לרצון האשה כלל. וע"ז דווקא מיייתי לה לקרא דכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו", דמשמע להדיא שרק הוא הקובע ובדידיה גרידא תליא מילתא, שאם לא תמצא חן בעיניו יכול לגרשה בעל כרחא גם שלא ברצונה, וכלשון הרמב"ם שכתב "אבל האשה מתגרשת ברצונה ושלא ברצונה", אלא שכלל בתוך זה גם שאם נתגרשה שלא ברצונו של האיש אינה מגורשת, וכדתנן במתני' "והאיש אינו מוציא אלא לרצונו", דד"ז אפשר שהוא פשוט מסברא וכו"ל, או דשמעינן לה מפשטיה דקרא דכתיב "וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה" כמו שנראה מפירושי רש"י ורשב"ם, ואפשר דשמעינן לה נמי אגב אורחא מדכתיב "אם לא תמצא חן בעיניו".

וביותר דלפי מסקנת הגמ' (יבמות קיג): עולה דאליבא דריב"נ שאמר "מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שנתחרש אינו מוציא" גם האשה אינה מתגרשת אלא לרצונה, דשקו"ט התם אליבא דריב"נ אי אש פשיטא ליה ואשה קמיבעיא ליה או דלמא אשה פשיטא ליה ואיש קמיבעיא ליה, ומסקינן: "אלא ריב"נ לדבריהם קאמר להו, לדידי כי היכי דאיש לא מצי מגרש אשה נמי לא מיגרשא, אלא לדידכו מאי שנא אשה ומואי שנא איש, אמרו ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה

1. ועי' בס' זכר-יצחק (ח"א, סו"ס כג) שכתב בתו"ד: "דהנה הרמב"ם ז"ל כתב בפ"א מגירושין שאין האיש מגרש אלא לרצונו שנא' והיה אם לא תמצא חן בעיניו, ונראה שלא כיוון לומר בזה שבעי שיעשה זאת מדעתו, דלזה א"צ ללמוד מפסוק זה, דהרי אמר אח"כ דנותנו לה בתורת כריתות, הרי דבעי דעתו ככל הדברים דהמעשה לחודא אינו כלום". אלא שדרך שם בדרך אחרת לגמרי, עיזי"ש בדבריו.



עברי והוזמו לוקין, וארבעה דברים אלו מפי הקבלה הן, כך קיבלו חכמים ששניים שהרשיעו את הצדיק והצדיקו את הרשע בעדותן ובאו אחרים והזימום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע הרי עדים הראשונים לוקין אע"פ שלא הרשיעו את הצדיק להלקותו<sup>1</sup>. וכי' ומדקדוק דבריו משמע לכאורה דלא נתכוון רק למנות ארבעה דברים שא"א לקיים בהם כאשר זמם ומשו"ה הם לוקין, אלא דכללא אתא לאשמועינן, דכל היכא שזממו העדים להרשיע אדם בדבר רשע שאין בו לא מלקות ולא חיוב מיתה ולא חיוב ממון, והיינו שבאו להרשיעו ולהחיל עליו שם תואר ללא כל חיוב שהוא, הרי הם לוקין מקרא דוהצדיק, וכאשר יבואר להלן. דהא מתוך דבריו נראה דלא אתא כלל לאשמועינן הא דאין מקיימין בארבעה דברים הללו כאשר זמם לעשות לאחיו כפשטות לישנא דברייתא דד' דברים נאמרו בעדים זוממין, דא"ה הו"ל לפרש בתחילת דבריו שעדים שהעידו באחד שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואח"כ הוזמו אין אומרים יעשו אלו בו גרושה ובן חלוצה תחתיו, וה"ה נמי לעדים שהעידו בו שהרג בשגגה או ששורו הרג את הנפש או שנמכר בעבד עברי ואח"כ הוזמו, ומדלא הקדים לפרש כן משמע דעיקר כוונתו בהלכה זו לאשמועינן דבכה"ג לוקין מקרא דוהצדיק, ואגב אורחא אשמועינן נמי בתוך דבריו לגבי שנים מתוך ארבעה דברים הללו (שהם מי שהעידו על אדם שהרג בשגגה ומי שהעידו על שורו שהרג את הנפש) שאין מקיימין בהם כאשר זמם<sup>2</sup>.

ושפיר איכא למימר דגם במש"כ שם (סוה"ח) ש"ארבעה דברים אלו מפי הקבלה הן" נתכוון להא דילפינן מקרא דוהצדיק דלוקין בכה"ג, וכפי שהמשיך אח"כ (ריש ה"ט) דכך קיבלו חכמים וכו'. ויעויין בפ' הרדב"ז (שם, ה"ח) שכתב לפרש דכוונת הרמב"ם במש"כ ש"ארבעה דברים אלו מפי הקבלה הן" לכל הנך דרשות שנזכרו בסוגיית הגמ' דילפינן מיניהו שא"א לקיים כאשר זמם בארבעה דברים אלו, שהוא קורא להן דברי קבלה לפי שאין זה מפורש בכתוב ולא נלמד באחת משלש עשרה מידות שהתורה נדרשת בהן. אלא שלפי"ז לא א"ש כ"כ מש"כ הרמב"ם בהמשך דבריו דכך קיבלו חכמים וכו', דנראה לכאורה מדבריו דקאי אדלעיל מיניה, ואתא לפרושי מש"כ תחילה שארבעה דברים אלו מפי הקבלה הן, דהיינו שכך קיבלו חכמים ודרשו מקרא דוהצדיק שעדים שזממו להרשיע את הצדיק והוזמו לוקין. ובאמת עי' בקרי"ס (שם) שמדבריו נראה שהוא מפרש כן בדברי הרמב"ם בזה, יעוייש"ה.

4. ובאמת צ"ב בדבריו, מפני מה רק לגבי אדם העידו על אדם שהרג בשגגה הוצרך לפרש ד"לוקין ואין גולין", וכן לגבי אדם העידו על שורו של זה שהרג את הנפש והוזמו הוצרך לפרש ד"לוקין ואין משלמין את הכופר", ואילו לגבי אדם העידו על כהן שהוא בן גרושה או בן חלוצה והוזמו ולגבי אדם העידו עליו שנמכר בעבד עברי סגי ליה למימר דלוקין, ולא הוצרך לפרש שאין מקיימין בהם כאשר זמם.

עדי בן גרושה או עדי גלות שפטרם הכתוב מדין הזמה, מנין שהן לוקין - רש"י, דכתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע, משום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע, אלא עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחריני והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושווינהו להני רשעים והיה אם בן הכות הרשע (אלא ע"כ בעדים משתעי, עדים שקרים שהרשיעו צדיק ובאו אחרים והזימום והצדיקו את הנידון שהוא צדיק והרשיעו את העדים הרשעים, והיה אם בן הכות את הרשע, אם הזמה זו בת מלקות, שאינו יכול לקיים בה דין הזמה גמורה, כגון בעדי בן גרושה או גלות, והפילו השופט והכהו - רש"י) וכו'.

ועוד אמרין התם: "ת"ד: ד' דברים נאמרו בעדים זוממין, אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה, ואין גולין לעיר מקלט, ואין משלמין את הכופר, ואין נמכרין בעבד עברי וכו', אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה כדאמרן, ואין גולין לעיר מקלט כדאמרן, ואין משלמין את הכופר, קסברי כופרא כפרה והני לאו בני כפרה נינהו וכו', ואין נמכרין בעבד עברי וכו', א"ל רבא ונמכר בגניבתו אמר רחמנא, בגניבתו ולא בזממו".

ובפשטות מבואר מתוך סוגיא זו, דילפינן מקרא דוהצדיקו דכל היכא שא"א לקיים בעדים דין הזמה ממש ולעשות להם מה שזממו לעשות לאותם שהעידו עליהם הרי הם לוקין, ומאחר שעדים שהעידו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה או שהעידו בו שהוא חייב גלות והוזמו א"א לקיים בהם כאשר זמם (מן הטעמים שנתבארו התם בסוגיית הגמ', דדרשינן ועשיתם לו ולא לזרעו, ודרשינן הוא ינוס הוא ולא זוממין) הרי הם לוקין מקרא דוהצדיקו<sup>3</sup>.

**מדברי הרמב"ם משמע דילפינן מקרא דוהצדיקו שעדים זוממין שזממו להרשיע בשם תואר ללא כל חיוב לוקין ע"ז**

אבל הרמב"ם (פ"כ מוה"ל עדות הלכות ח-ט) כתב: "עדים שהעידו על אחד והרשיעוהו

**רשע שאין בו לא מלקות ולא חיוב ממון ואח"כ הוזמו הרי אלו לוקין אע"פ שלא זממו להלקות זה ולא לחייבו ממון, כיצד העידו על כהן שהוא חלל כגון שהעידו ואמרו בפנינו נתגרשה אמו או נחלצה במקום פלוני ביום פלוני והוזמו הרי אלו לוקין, וכן אם העידו על אדם שהרג בשגגה והוזמו לוקין ואין גולין, העידו על שורו של זה שהרג את הנפש והוזמו לוקין ואין משלמין את הכופר, העידו עליו שנמכר בעבד**

3. ודעת הרמב"ם (מכות שם) היא דאע"ג דתניא בברייתא שעדים זוממין אינם משלמין את הכופר מ"מ אינם לוקין, ומה"ט לא קתני במתני' שאם אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב את הכופר והוזמו אין אומרים ישלמו את הכופר אלא לוקין ארבעים. ועי' בעל"ז (שם, ד"ה ואין נמכרין) דפשיטא ליה לדעת הרמב"ם ה"ה אם רצו למוכרו בעבד עברי והוזמו שאינם לוקין. אבל כבר ציין הרמב"ם עצמו בסו"ד לדעת הרמב"ם ה"ה נמי בעדים שרצו לחייב בתשלומי כופר או למוכרו בעבד עברי והוזמו, דא"א לקיים בהם כאשר זמם (משום דכופרא כפרה, ומשום דדרשינן ונמכר בגניבתו ולא בזממו), שהם לוקין מקרא דוהצדיקו כדלהלן, וכאשר יבואר בזה.

**ביאור דברי הרמב"ם דארבעה דברים הללו הם על עדות של שם רשע שאין בו חיוב מיתה או מלקות או ממון**

דכשבאים העדים להעיד על כהן שהוא בן גרושה או בן חלוצה אינם באים לחייבו חיוב כל שהוא או להפסידו מתנות כהונה, אלא שהם באים להרשיעו ולהחיל עליו תואר חלל, וכלשון הרמב"ם שכתב ש"העידו על כהן שהוא חלל"<sup>8</sup>. וגם אם העידו העדים על אדם שהרג את הנפש לא חשיב כאילו באו לחייבו גלות, כמי שהעידו על מי שהרג את הנפש במזיד ובהתראה שבאים לחייבו מיתה, אלא הר"ז כאילו באו להרשיעו בשם רשע של רוצח בשגגה ולהתיר דמו לגואל הדם.



ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, בשמחת נישואי בתו, עם מרן הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל חבר בד"ץ העדה החרדית

ויעויין בחי' הרמב"ן (מכות שם) שכתב דעיקר הדרשא דהוא ולא זוממין להכי איצטריך, שאין אומרים שיגלו העדים ויעמדו באותו ספק שאם יצאו חוץ לתחום יהרגו, דאילו משום חיוב גלות לחוד לא איצטריך קרא, דהא גלות כפרה הוי והני לאו בני כפרה נינהו<sup>9</sup>. וה"ה נמי אם העידו ששורו של זה הרג את הנפש הו"ל כאילו באו להרשיעו בשם רשע שהוא חייב בכפרה, ולא חשיב שבאו לחייבו בתשלום הכופר, דהא כופרא כפרה ולא חיוב גמור. וכן אם העידו על אדם שנמכר בעבד עברי, דפשיטא שאין זו עדות של חיוב אלא רק הרשעה בשם תואר של עבד עברי.

8. וכבר שנינו (מתני' שלהי מידות): "לשכת הגזית שם היתה סנהדרין גדולה של ישראל יושבת ודנה את הכהונה, וכהן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו, ושלא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים" וכו', דמשמע שהיו דנים אותם על עצם תוארן אם הם כהנים כשרים או פסולים ולא על חיובים ודינים דנפקא מיניה.

9. ולפי דרכנו בביאור דעת הרמב"ם אפשר דמהך קרא דוהצדיקו ילפינן נמי חיוב מלקות בעדים שבאו להעיד על פלוני שרצח במזיד והוזמו, דהא גם בכה"ג רצו להתיר דמו לגואל הדם, כדאמרין בגמ' (סנהדרין מה): דמצוה בגואל הדם להמיתו דכתיב גואל הדם ימית את הרוצח, ועי' במש"כ בזה המל"מ (פ"א מהל' שמירת גוף ונפש ה"ב), אלא דלמעשה אינם לוקין משום שהוא מחוייב מיתה וקלבד"מ. ועוד יש מקום לחלק בין עדים שהעידו על רוצח בשגגה לבין עדים שהעידו על רוצח במזיד, דכשהעידו שרצח בשגגה עיקר עדותם היתה להרשיעו בשם רוצח בשגגה כדי להתיר דמו לגואל הדם, ומשום שחייב גלות אינו חיוב גמור אלא משום כפרה, ואילו כשהעידו שרצח במזיד עיקר עדותם היא לחייבו מיתה ולא להרשיעו בשם רוצח במזיד, ודו"ק בזה.

ובעיקר דברי הרמב"ם שם נראה דס"ל דילפינן מקרא דוהצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע דמיירי באופן דמעיקרא באו עדים כדי להרשיע את הצדיק בשם רשע שאין בו לא מלקות ולא מיתה ולא חיוב ממון<sup>10</sup> ואח"כ הוזמו והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושויניהו להני רשעים, דבכה"ג והיה אם בן הכות הרשע והרי הם לוקין. והיינו שהוא מפרש דסתם עדות שקר שהעידו בפלוני שהוא חייב לחבירו ממון או שעבר עבירה שיש בה חיוב מיתה או חיוב מלקות וכל כיו"ב לא חשיב שזממו להרשיע את הצדיק בשם רשע, ואין זה אלא עדות של חיוב, שהם מעדיין בו שהוא חייב מלקות או מיתה או ממון, ולא אתא הך קרא אלא רק לענין עדים שזממו להרשיע אדם בשם רשע שאין בו לא מלקות ולא מיתה ולא חיוב ממון, דהיינו שלא באו העדים הראשונים לחייבו חיוב כל שהוא אלא שרצו להחיל עליו תואר מסויים של שם רשע, דדווקא בכה"ג הם לוקין.

ולפי דרך זו אין זה תלוי כלל אם אפשר לקיים בהם כאשר זמם או לאו. דמחד גיסא אפשר שיש עדים זוממין שא"ל לקיים בהם כאשר זמם ואפ"ה אינם לוקין מקרא דוהצדיקו, ומשום שלא זממו להרשיע את מי שהעידו עליו בשם רשע ורק רצו לחייבו חיוב כל שהוא, וכאשר יתבאר להלן. ואילו לאידך גיסא היה מקום לומר שאם רצו העדים להרשיע אדם בשם רשע והוזמו הרי הם מתחייבים מלקות מקרא דוהצדיקו אע"פ שאפשר לקיים בהם כאשר זמם<sup>11</sup>, אלא דלכאורה לא אשכחן כלל עדות שבאה להרשיע אדם בשם רשע ולא לחייבו בחיוב כל שהוא מלבד אותם ארבעה דברים שא"ל לקיים בהם כאשר זמם<sup>12</sup>.

5. אכן צ"ע במש"כ שם הרמב"ם "כך קיבלו חכמים ששניים שהרשיעו את הצדיק והצדיקו את הרשע בעדותן" וכו', דלכאורה אין פשר למש"כ שהצדיקו את הרשע, דהא לא מיירי אלא רק בהרשעת הצדיק ולא בהצדקת רשע, ובפרט לפי מה שיתבאר בדעת הרמב"ם שיסוד חיוב מלקות דוהצדיקו הוא על הרשעת הצדיק בשם רשע, דמאי שייאטיה דהצדקת רשע לכאן. וגם בסוגיית הגמ' לא נזכר אלא "עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדים אחרים" וכו', והא דכתיב בקרא "והרשיעו את הרשע" היינו לאחר הזמה, שהזימו את העדים הראשונים ושויניהו רשעים, וכדפירש"י (שם, ד"ה משום). ולא מיירי כלל באופן דמעיקרא באו העדים להצדיק את הרשע. וראה במהדו' פרנקל של ספרי הרמב"ם (שם ה"ט, במקורות וציורים) מה שצינו ע"ז.

6. אלא דבכה"ג הרי יש לדון בזה גם מדין קלבד"מ ומהא דאין לוקה ומשלם, ואכמ"ל. 7. ובאמת שמצינו בדברי הרמב"ם (שם, פכ"א ה"ה) שכתב: "עדי קינו וסתירה לוקין" וכו', וכתב ע"ז הרב"ז (שם): "הכא לא שייך ועשיתם לו כאשר זמם, ומש"ה לא תני ליה בהדי הנך ארבעה דברים שנאמרו בעדים זוממין, ולוקין משום והצדיקו את הצדיק וגו' כדאמרן לעיל". וראה בספר המפתח (מהדו' פרנקל, שם) מה שצינו ע"ז עוד. 8. ומ"מ למעשה נראה דגם עדות זו חשיבא שפיר כ"עדים שהעידו על אחד והרשיעוהו רשע שאין בו לא מלקות ולא חיוב ממון ואח"כ הוזמו", שהרי רצו להרשיע את האשה ולהחיל עליה שם תואר של סוטה שמכאן זה תתהי אסורה לבעלה כל עוד שלא תיבדק ע"י מי סוטה. ועי' במה שדנו גדולי האחרונים (ראה: תומים, ס' לח סק"א בתו"ד; אמ"ב, דיני עדות, ס' ה, ד"ה והנ"ב) אם ה"ה נמי בעדים שבאו לפסול אדם לעדות והוזמו דלוקין מלקות דוהצדיקו, ואכמ"ל.



**לפי"ז א"ש מה שנקט הרמב"ם שהעידו על אחד שנמכר בעבד עברי**

והנה נתקשו גדולי האחרונים (ראה: גבול"א מכות שם; מנ"ח, מצ' מב; על"נ מכות

שם; שו"ת אחיעזר ח"ג, ריש סי' פ) במש"כ הרמב"ם שאם "העידו עליו שנמכר בעבד עברי והוזמו לוקין", דהא מפשטות לישנא דברייתא וסוגיית הגמ' נראה דהא דתניא "ואין נמכרין בעבד עברי" היינו כשהעידו עליו שגנב ודינו להיות נמכר בגניבתו ואח"כ הוזמו, שאין מקיימים בהם כאשר זמם למוכרם בעבד עברי משום דדרשינן ונמכר בגניבתו ולא בזממו, וכמו שפירש"י (שם, ד"ה ואין נמכרין): "אם העידוהו שגנב ואין לו מה לשלם ונגמר דינו לימכר כדכתיב ונמכר בגניבתו", ועד"ז כתב גם הטור (חו"מ, סי' לח): "או שהעידו באחד שגנב ואין לו לשלם ובאו לחייבו להיות נמכר בגניבתו והוזמו" וכו',<sup>10</sup> ומפני מה הוצרך הרמב"ם לשנות ולאוקמי בכה"ג שהעידו עליו שכבר נמכר בעבד עברי.

ברם לפי דרכנו מיושב היטב, דבדווקא נקט הרמב"ם באופן שהעידו בו שנמכר כבר בגניבתו והוא עבד עברי, דבכה"ג חשיב שפיר שזממו להרשיעו בשם רשע ולהחיל עליו שם תואר של עבד עברי, ולוקין ע"ז מקרא דוהצדיקו אפי' אם לא היה בעדותן שום דררא דממונא ולא זממו כלל להפסידו ממון, וכפי שנתבאר שלפ"ד הרמב"ם אין תלוי כלל אם זממו להפסידו ולחייבו וא"א לקיים בהם כאשר זמם, אלא כל היכא שזממו להרשיעו בשם רשע הרי הם לוקין ע"ז, כדילפינן מקרא דוהצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע.<sup>11</sup> אבל אם העידו עליו שגנב והוזמו אינם לוקין כלל, ואע"ג דמעיקרא לא הוה ליה לדידיה לשלומי והיה דינו להיות נמכר בגניבתו וא"א לקיים בהו השתא כאשר זמם (מטעמא דונמכר בגניבתו ולא בזממו) מ"מ אינם בתורת מלקות דוהצדיקו, שהרי לא זממו להרשיעו בשם רשע, אלא שרצו לחייבו לשלם או להיות נמכר בגניבתו בדלית ליה לשלומי, ואין לוקין ע"ז אפי' היכא דא"א לקים בהם כאשר זמם.<sup>12</sup>

10. ועי' במש"כ הנמו"י (מכות שם, בדף א' ע"א מופי הרי"ף): "ואין נמכרים בעבד עברי, אם העידו על אדם אחד שגנב ואין לו מה לשלם והיו מחייבין אותו למכור עצמו בגניבתו והוזמו אין נמכרים משום דכתיב ונמכר בגניבתו ולא בזממו וכו' וי"מ כגון אם העידו על בן חורין שהוא עבד אין נמכרים הם בעבד עברי אלא לוקין". ובח' המאירי (שם) דמוקים לה לברייתא בשני האופנים הנ"ל, וז"ל: "העידו על אחד שגנב ואין לו לשלם ונגמר דינו לימכר והוזמו אין נמכרין בעבד עברי וכו', וכן אם העידו על אחד שנמכר בעבד עברי והוזמו אין נמכרין אלא שלוקין".

11. וראה עוד מה שהביא ע"ז בשיעורי רבי שמואל (מכות, אות נח) בשם הגרי"ז.

12. אמנם יעויין בדברי הטור (שם) שסיים: "באחד מכל אלו לוקין", דמבואר מדבריו שגם

ויעויין עוד בקצוה"ח (סי' לח סק"ב) שכתב דמש"כ הרמב"ם שעדים שהעידו שישורו של זה הרג את הנפש והוזמו

**גם א"ש לפי"ז מש"כ הרמב"ם שאם העידו שישורו של זה הרג את הנפש והוזמו לוקין ע"ז**

לוקין היא הוספה שהוסיף מדעתו, וליתא הכי בברייתא שהובאה בסוגיית הגמ' שם, דלא תניא התם אלא שאין משלמין את הכופר ותו לא. והוקשה לו אמאי לוקין ואינם משלמין את דמי השור שרצו להפסידו, ונדחק להעמיד דברי הרמב"ם באופן שאין השור בסקילה ואפ"ה הבעלים משלמין את הכופר. וכבר דנו בזה עוד מרבתינו האחרונים (מנ"ח שם; על"נ שם; שו"ת אחיעזר שם) כל אחד לפי דרכו. אלא דכל זה דווקא לפי פשטות הסוגיא שם, דהא דלוקין מקרא דוהצדיקו היינו טעמא משום שא"א לקיים בהם כאשר זמם, דלפי"ז כל היכא שאפשר לקיים בהם דין הזמה ליתא למלקות דוהצדיקו. אבל לפמשנ"ת בדברי הרמב"ם דלא תליא הא בהא וילפינן מקרא דוהצדיקו דעדים שבאו להרשיע אדם בשם רשע (שהוא שם תואר מסויים ולא חיוב או עונש וכנ"ל) לוקין ע"ז הרי תו לק"מ.<sup>13</sup>



אם העידו באחד שגנב ואין לו לשלם ובאו לחייבו להיות נמכר בגניבתו והוזמו לוקין ע"ז. ולאידך גיסא יש לדקדק בלשון הנמו"י והמאירי שהבאנו לעיל בהע' 10 שלא הזכירו מלקות אלא באופן שהעידו על אחד שכבר נמכר בעבד עברי כדכרו של הרמב"ם, ודו"ק היטב.

13. ואכתי צע"ק לפמשנ"ת בדעת הרמב"ם במש"כ (שם, פ"כ סוה"ט) בהמשך דבריו: "אבל אם העידו עליו שאכל בשר בחלב או שלבש שעטנז הרי אלו לוקין משום שנא' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו", דאתא לאשמועינן דעדים שהעידו על אדם שעבר על לאו שיש בו מלקות והוזמו לוקין מדין כאשר זמם ולא מקרא דוהצדיקו, וכמש"כ הכס"מ (שם): "אבל אם העידו עליו שאכל בשר בחלב וכו', כלומר העידו שהוא חלל או שהוא חייב לגלות דווקא הם מפי הקבלה, ורמזם הכתוב בוהצדיקו וכו', אבל לבשר וחלב או לבש שעטנז לא איצטריך האי אסמכתא, דמפשטיה דקרא דכתב כאשר זמם ילפינן לה, דהא נתכוונו לחייבו מלקות", ועד"ז כתב גם הקר"ס (שם): "ואם העידו עליו שחייב מלקות לא צריך האי קרא, אלא משום דכתיב ועשיתם לו כאשר זמם". דאליבא דאמת דברי הרמב"ם הללו צריכים ביאור בכל ענין, דאמאי איצטריך כלל להוסיף הוספה זו ולאשמועינן הכי, והלא כבר כתב כן להדיא (שם, רפ"ח): "מי שהעיד בשקר ונודע בעדים שהעיד בשקר זה הוא הנקרא עד זומם, ומ"ע לעשות לו כמו שרצה לעשות בעדותו וכו', ואם העידו במלקות לוקה כל אחד מהן כאשר מוחייבי מלקות" וכו'. אבל לפי דרכנו צ"ב טפי, דהא נתבאר בדעת הרמב"ם דמלקות דוהצדיקו אתיין לכל היכא שזממו להרשיע אדם בשם רשע, ולפי"ז הרי אין זה מובן כ"כ מפני הוצרך להוסיף שאם העידו עליו שאכל בשר בחלב או שלבש שעטנז לוקין מדין כאשר זמם ולא מקרא דוהצדיקו, והא פשיטא דבכה"ג ליתא למלקות דוהצדיקו, שהרי לא זממו כלל להרשיעו בשם רשע אלא רק לחייבו בחיוב מלקות, ויל"ע בזה.

בהודמנות זו, ברצוננו לאחל מקרב לב ברכת כתיבה וחתומה טובה לכל צוות אנשי המכון המורחב, רבנים, חוקרים, מהגדרים ומדענים, יחד עם צוות המזכירות והמנהלה, וכל העושים עמנו במלאכה, מלאכת הקודש, ולכל ידידי המכון הרבים בארץ ובתפוצות, העומדים לימינו והמסייעים בידנו במשך כל ימות השנה, מושיטים לנו יד מסייעת וכתף תומכת, ומאפשרים את המשך פריחת המכון לשם ולתפארת ולטובת כל בית ישראל.

יהא רעוא מן שמיא, שתתחדש על כולנו שנה טובה ומבורכת בכל מילי דמיטב, לכלל ולפרט, ברוחניות ובגשמיות, שנת הרמת קרן התורה וריבוי כבוד שמים וצמיחת קרן גאולתנו וישועתנו.

תחל שנה וברכותיה, סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, במהרה בימינו אמן.

### בחכמה פותה שערים

בעקבות המלחמה האחרונה, במיוחד מלחמת שנים-עשר הימים עם איראן, שלוותה בשיגורי טילים וכטבמים מאיראן לשטח ישראל, כך גם שיגורי הכטבמים והטילים על-ידי החות'ים בתימן שעדיין נמשכים, הפכו המקלטים, הן מקלטים ציבוריים והן מקלטים שנבנו בבתיים משותפים, לשמישים ונדרשים בעת הצורך.

פיקוד העורף (פקע"ר) ממליץ ומעודד התקנת אמצעי נעילה חשמליים אוטומטיים של מקלטים ודלתות ביטחוניות, המאפשרת את פתיחתם בעת התרעות חירום באופן מיידי ואמין, באמצעות שליטה מרחוק, ללא כל צורך במעורבות אנושית במקום.

מאחר שרבים מהמקלטים הציבוריים משמשים גם כבתי-כנסת או כמועדוני נוער וכדומה, באישור פקע"ר ובעידודו, יוצרת מערכת הנעילה האוטומטית, שהיא מערכת חשמלית, בעיה קשה של פתיחתם ונעילתם בשבתות ובחגים.

לצורך כך פיתחה חב' SMBIT, בניהולו של מר יואב לודמר, בהתאם להנחיות המכון המדעי טכנולוגי להלכה, את מערכת 'קנרית', המשלבת מערכת נעילה חשמלית אוטומטית עם מנעול מכני. במערכת ייחודית זו המנעול המכני עוקף לחלוטין את כל מערכת החשמלית, כך שפתיחת הדלת וסגירתה בצורה מכנית ידנית, אם באמצעות מפתח ואם באמצעות קודן, אינה משפיעה ואינה מושפעת כלל מהמערכת החשמלית.

עם השלמת הפיתוח הגיע מר יואב לודמר, מנכ"ל החברה, לבית המכון המדעי טכנולוגי להלכה, עם דגם ראשוני של הפיתוח, על-מנת להציג אותו בפני ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, אשר בדק אותו יחד עם הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר מרבני המכון, ובעקבות כך קיבלה אכן מערכת 'קנרית' את האישור ההלכתי המהודר של המכון, לפיו ניתן להשתמש בה לפתיחת ונעילת דלתות חרום ובטחון של מקלטים וכדומה בדרך מכנית ללא כל חשש וסרך איסור.



מר יואב לודמר מציג את דגם מערכת 'קנרית' בפני ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א והרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר מרבני המכון



### יד ישראל באמצע

על-פי הזמנת הרב הראשי לישראל, הגאון רבי קלמן מאיר בר שליט"א, הגיעו ללשכתו ראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, יחד עם רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי אליעזר לאבנשטיין ורבי יוסף הילדסהיימר, על-מנת להציג בפניו לפי בקשתו את הפיתוח הייחודי במינו לפתרון מושלם של בעיית בישולי נכרים במטבחים ציבוריים, מסעדות, מלונות ובתי הארחה, כמו גם במוסדות ציבור, מפעלי מזון ובתיים פרטיים המעסיקים עובדים נכרים, בתכלית ההידור לפי דעות כל הפוסקים.

במהלך הפגישה הממושכת שהתקיימה בלשכת כב' הרב הראשי לישראל, הוצגה בפניו מצגת פרטנית על הפיתוח ההולך ונשלם בימים אלה, של שליטה



מלאה מרחוק על כל מתקני הבישול והאפייה, לסוגיהם השונים, כאשר הוא מתייחד מצד אחד ברמת שליטה גלובלית מוחלטת, מקיפה וקפדנית, עם חדר פיקוד ובקרה, ומצד שני בירידה לפרטי פרטים, עד



למעקב ושליטה של המשגיחים על כל להבת גז בכיריים או בכירת האינודוקציה, ועל כל תא בפני עצמו בתנורי האפייה והחימום מכל סוג שהוא, יחד עם כל מכשיר נוסף במטבחים, כמו מטגנות ועוד, והכל באמצעות פריסה רחבה של חיישנים 'חכמים'.



לאחר הצגת המצגת התנהל דיון הלכתי מקיף בין רבני המכון, ובראשם ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א,

לבין הרב הראשי לישראל הגר"מ בר שליט"א, כאשר במהלכו העלה הרב הראשי שורה של בעיות אפשריות, בהן נתקל בעבר בעת כהונתו כרבה הראשי של נתניה, והופתע לשמוע כי בתכנון ופיתוח הפתרון המקיף נתנו אנשי המכון את דעתם על כל תרחיש וסיטואציה, וכי יש באמתחתם תשובות מוכנות ומענה מושלם לכל שאלה שעשויה להתעורר.

כב' הרב הראשי לישראל שליט"א הביע את התפעלותו הרבה מן הפתרון המושלם כל-כך למהדרין מן המהדרין, אשר אמור ללא כל ספק לחולל מהפכה של ממש בעולם הכשרות.

### פיתוחי חותם

כרגיל, בערבי חגים, רוחשת הפעילות בין כותלי המכון המדעי טכנולוגי להלכה ככוורת דבורים של ממש. יצרנים, יבואנים ומשווקים, מתדפקים ללא הרף על דלתות המכון, זה יוצא וזה נכנס, במטרה לזכות באישורו ההלכתי המהודר של המכון למכשירים ולמוצריהם השונים.

ידי מהנדסי המכון מלאות עבודה, מבוקרו של יום עד לשעות הלילה המאוחרות, בבדיקות קפדניות למגוון המכשירים והמוצרים הממתינים במעבדות המכון. מנגד, עסוקים רבני המכון שליט"א עד למעלה ראש בייעוץ והכוונה, ובמתן מענה ותשובות הלכתיות, אם בע"פ ואם בכתב, למאות הפניות והשאלות הזורמות לשולחנם בתקופה זו,



מר ניר, סמנכ"ל תפעול של חב' 'דיפלומט' מציג בפני ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, ורבני המכון הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר, תוכנית פיתוח למכונת קפה לשימוש בשבת ללא כל חשש



רבני המכון הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר בפגישה בין כותלי המכון עם מר אליהו, מנכ"ל חב' 'תבור סחר', ומר עזרן, מנהל המכירות של החברה, להדרכה ומתן הנחיות הלכתיות לפיתוח בר מים תת-כיוורי מהודר למים חמים ולמים קרים



ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א עם רבני המכון במתן הנחיות הלכתיות לפיתוח מכונת הקפה למהדרין מן המהדרין



הר"ר שמואל ברודצקי מציג בפני ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, ורבני המכון הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר, תוכנית לפיתוח מיחם שבת חדשני עם 'כלי שני'



המשך מעמוד קודם



מהנדס המכון, הר"ר דוד אברהמס, בביקור במפעל מזגני VRF של חב' תדיראן בפ"ת, לשם בדיקת פיתוח פיקוד שבת חדשני ומתקדם בהתאם להנחיות המכון



מר גיא, מנהל פרויקט הבנייה החדשה במתחם 'הולילנד', מטעם חב' 'קרדן', המבקשת את ייעוץ המכון וליווי ל כל מערכות הבניינים, הן בשטחים הציבוריים והן בדירות המגורים, בדיון ראשוני על כל הנושאים עם ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א ורבי המכון הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר

דבר יום ביומו, בשאלות אקטואליות הלכה למעשה שהזמן גרמן, לצד כל השאלות ה'שגרתיות' כביכול של כל ימות השנה, שגם הן אינן פוסקות לרגע.

יחד עם זאת, משתדלים רבני ומהנדסי המכון לפנות מזמנם העמוס כל-כך לפגישות ממוקדות ותכליתיות עם מפתחים ויצרנים, בעלי חברות ומשווקים, המבקשים את עזרתם והדרכתם בפיתוח מגוון רחב של מוצרים, מסוגים שונים, שיהיו מותאמים לכל דרישות ההלכה למהדרין מן המהדרין, ויוכלו לזכות בסופו של תהליך 'לחותם הכשרות' ואישורו ההלכתי של המכון המדעי טכנולוגי להלכה.



הר"ר אבי רובנר, מנכ"ל חב' פלמינגו, יחד עם הר"ר ארי קליין, אחראי עיצוב, מציגים בפני ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א את המוצר החדשני של חיישן/צג חכם למידע על חום המים המדויק בדוד השמש/חשמל, במטרה להתאים אותו לשימוש בשבת ללא כל חשש



ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, יחד עם רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר, במתן הנחיות הלכתיות מדויקות לחב' 'פלמינגו'

### הלכה למעשה

קרוב למאה אברכים מופלגים, לומדי הכוללים להוראה של חסידי ויז'ניץ מרכז, התכנסו לקראת סוף זמן הקיץ האחרון בבית-



הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר שליט"א בשיעור בפני עשרות אברכי כולל ויז'ניץ להוראה

שמש, והזמינו את הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר שליט"א, מרבני המכון, להשמיע בפניהם שיעור הלכתי מקיף, בליווי מצגת מתאימה, בנושא השימוש במקררים בשבת, על שלל הבעיות הקיימות לצד הפתרונות האפשריים.

במשך שעה ארוכה וממושכת האזינו האברכים בקשב רב

לשיעורו של הרב הילדסהיימר, שמטבע הדברים התפרס מעניין לעניין, לעוד

שורת נושאים הלכתיים אקטואליים מגוונים, כשהם משתתפים בו בלהט של ריתחא דאורייתא, בשקלא וטריא הלכתית סוערת, הן במהלך השיעור עצמו והן זמן רב לאחר סיומו.



הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר במו"מ של הלכה ובתשובות לשאלות האברכים לאחר השיעור



## SAMSUNG

# שומרים על השבת, באחריות.

מתקדמים למקורר עם אחריות מקורית של סמסונג  
והכשר של מכון מדעי טכנולוגי להלכה



הדגמים המוצגים משמאל לימין: RT58K7044, RF70DB9125, RF60C7012SL

# אספקלריה

## בראי ההלכה

### שאלות נבחרות משולחן רבני המכון

מטבע הדברים, משמש המכון כתל תלפיות וכתובת מרכזית לכל השאלות ההלכתיות המתעוררות חדשים לבקרים.

על שולחן רבני המכון, מצטברות מדי יום ביומו עשרות פניות, משואלים מרחבי הארץ והעולם. כמה מן האקטואליות והמעניינות שבהן, מהחודש האחרון, מוגשות לפניכם:

#### סוכת פרגולה מוצללת

לכבוד המכון הטכנולוגי שלום וברכה

א' אודה על הגליון המחכים המלא והגדוש מידי חודש בחדשו, תחזקנה ידיכם, אתם עושים דבר גדול ונורא מאד עבור כלל ישראל. וזהו נכס עצום שאין לתאר ואין לשער.

ב' יש לי שאלה על הצללה בפרגולה.

נפוץ היום להצליל פרגולה ע"י שני מסלולי עץ שיש בשני צדדי החלק, ובמסלולים אלו מחורצים מגרעות החרוצים באלכסון זה אחר זה אחד ליד השני במרחק של סנטימטרים ספורים זה מזה, ואז מניחים לייסטים מעץ בין שני המסלולים הנכנסים בין המגרעות שבשני הצדדים. הלייסטים הם ברוחב של כארבעה ס"מ ומונחים באלכסון באופן שאם מסתכלים מלמטה רואים קירוי מושלם ורק אם מסתכלים בזווית מסוימת רואים אוויר שנכנס ביניהם. השימוש בהצללה זו נפוץ מאד וניתן להשיג את הלייסטים המחורצים בכל חנות פרגולות.



שאלתי האם הצללה זו כשרה לסכך מבלי להוסיף סכך נוסף.

אם אינני מטריח אתכם יתר על המידה אשמח להציג בפניכם את הנקודות שהציקו לי בשאלה של הפרגולה הנ"ל.

ומשום כך, מכיוון שאני אוהב להבין כל שאלה לעומק והנימוקים ההלכתיים אשמח מאד אם תואילו לפרט לי גם את הנימוקים כדי להרחיב לי את הידיעות.

ואם תקדישו מזמנכם היקר לענות לי תשובות להנ"ל לכבוד גדול יהיה לי, וישר כח על הזמן היקר שאתם מקדישים לי.

א. ברוב הזמן אכן הסוכה מוצללת כהלכתה, אך האם יתכן שיהיה שעה מסוימת ביום שהשמש תזרח בדיוק דרך החריצים, בדיוק באותו זווית של הנסרים ואולי אז עלול להיות חמתה מרובה מצילתה.

ב. האם הצבע שצובעים את הנסרים לא פוסל את הסכך, כי למעשה יושבים תחת הצבע ולא תחת הסכך.

ג. היה זכור לי שיש איזשהוא נידון בהלכות מקוואות לגבי כלי שיש לו רק שלוש קירות ואם יחזיקו אותו בזווית יהיה אפשר להחזיק מים האם נחשב למקבל טומאה, ויגעתי ומצאתי בהלכות מקוואות בסימן ר"א סעיף ל"ו ולשון השו"ע שם צינור שאין לו ד' שפות אינו נקרא כלי, וגם במגרעות הללו יש שלוש קירות לכל מגרעת.

ישר כח גדול.

חיים בער א.

ירושלים

מעריץ את פעולות המכון.

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באופן עקרוני לפי התיאור שתיארתם, וככל שהלייסטים המונחים באותם חריצים ייעודיים אינם מקובעים לקורות העץ הצדדיות במסמרים



או בדבק, והחריצים הם מפולשים בצדי הקורות מצד לצד, או כפי שכתבת שהם מחורצים בראש הקורה

באופן שאין להם יותר משלושה קירות, היה ניתן לכאורה להכשיר זאת לכתחילה.

כמובן שלא ניתן לתת לזה אישור גורף מראש, שכן כל שינוי קטן במבנה הפרגולה והחריצים, רוחב הקורות הצדדיות או הלייסטים הרחוביים וצורת הנחתם, עלולה לפסול את הסוכה או ליצור שאלות של לכתחילה עכ"פ, ויש לבדוק כל מבנה של פרגולה ודרך הצללתה לגופה.

ובאשר לשלושת הנקודות שהעליתם:

א. על כך ממש מצינו הלכה מפורשת בשו"ע (או"ח, סי' תרלא ס"ה): "היה הסיכוך מדובלל (פי' מבולבל), והוא הסיכוך שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה כשר וכו', הגה, דהיינו שיש באוויר שבין התחתון טפח שראוי להוריד העליון, ואז כשרה אפילו חמתה מרובה, [רק -

ס"ז): "יש להסתפק אם מותר להניח סולם על הגג כדי לסכך על גביו", וכתב ע"ז הט"ז (שם, סק"ט): "מקום הספק, דיש צד להתיר כיון דאין הסולם מקבל טומאה כמ"ש התוס' בפ"ק [דסוכה] בשם ת"כ דאין שם צד קבלת שום דבר, ויש צד לאיסור כיון דיש נקבים ביריכי הסולם שהשליבות תקועות בהם דמי לבית קיבול" וכו', ועד"ז כתב גם המג"א (שם, סק"ח): "משום שיש לו בית קיבול שנקובה במקום שתוחבין בו השליבות, ואע"פ שהוא עשוי למלאות שמו בית קיבול, כמ"ש ברשב"א ס"י קצה". ועל יסוד זה כתב בשו"ע הרב (שם, ס"א): "הסולם יש להסתפק בו אם הוא מקבל טומאה, לפי שאין בו בית קיבול והרי הוא כשאר כל פשוטי עץ שאינן מקבלין טומאה, או אפשר שהנקבים שהשליבות תקועות בהן הן דומין לבית קיבול, ולפיכך אין לסכך בו" וכו'. וע"ע במש"כ בזה המ"ב (שם, סק"ב וסק"ג).

והן אמת שאולי היה מקום לדון להכשיר בנדו"ד של פרגולה להצללה שנעשית גם לסיכוך, אפילו בחריצים שמוקפים מארבעת צדדיהם ואינם מפולשים, וזאת עפ"י סברות מחודשות שנזכרו בדברי האחרונים בכגון דא, דיש שכתבו (ראה: שו"ת אבני"ז, או"ח, ס"י תעג, אות ג; שו"ת תורה-לשמה, או"ח, ס"י קעד) לגבי קורה מחורצת שיש בה לכל אורכה חריץ של בית קיבול לקבלת ראשי הקנים שמסככים בהם, שאם הם נעשו מלכתחילה לשם סיכוך הסכך כשר לכתחילה, כי הקנים רובם באוויר ואינם תחובים שם בחזקה, וגם דמאחר שעשאו לסיכוך הר"ז לצורך מחובר וא"כ אינו מקבל טומאה אפילו קודם חיבורו, ויש שכתבו (ראה: שו"ת האלף לך שלמה, להגאון מהרש"ק, או"ח, ס"י שסה) לגבי סיכוך העשוי משליבות של שתי וערב, שאם החיבור נעשה כשהקורות כבר על הגג תוך כדי סיכוך הסכך כשר בלי פקפוק, דהוי כעין סכך ולא חל עליו שם



כלי מעולם, ואין לפסול בכה"ג אא"כ נעשה החיבור לפני הסיכוך. אך הלכה למעשה בוודאי לא ניתן לקבוע כי פרגולה זו

כשרה לכתחילה. ועיי' בשו"ת אמרי-יושר להגאון מהר"ם אריק (ח"א, ס"י מג, בסו"ד) שמחמיר מאוד בשאלה דומה לזה.

בשעתו, הענקנו אישור הלכתי לחברה מסוימת המשווקת דגמי פרגולות מעין אלו ששאלתם עליה, אלא

ביאה"ל שם ד"ה אפילו בשם הגה' בגדי ישע] שיהא הצל מרובה כשהחמה באמצע הרקיע (ר"ן פר' הישן וב"י בשם הרמב"ם). ועיי' בשו"ע הרב (שם, ס"ו) שהעתיק הלכה זו בזה"ל: "היה הסכך מבולבל, דהיינו שמקצתו עולה מעט למעלה ומקצתו יורד מעט למטה, אע"פ שמתוך כך חמתה מרובה מצילתה כשרה, שכיון שאם תעמוד החמה באמצע הרקיע כנגד ראש כל אדם יהיה צילתה מרובה מחמתה אין לפסול אותה מחמת חמה הבאה מן הצד באלכסון". ועד"ז כתב גם המ"ב (שם, סק"ב): "ר"ל אע"פ שחמתה מרובה מצילתה כשהחמה בשאר מקומות ומאיר אורה דרך אלכסון בין קנה לקנה מ"מ כיון שצילתה מרובה מחמתה כשהחמה באמצע הרקיע ועומדת בראש כל אדם שפיר דמי".



וראה עוד מש"כ בשו"ת אג"מ (או"ח ח"א, ס"י קפב) על שאלה אחרת קצת.

ב. כבר קבעו גדולי הפוסקים לדורותיהם (ראה: שו"ת האלף לך שלמה, להגאון מהרש"ק, או"ח, ס"י שסד; שו"ת מהרי"א הלוי איטינגא, ח"ב, ס"י ה; שו"ת מחזה אברהם, או"ח, ס"י קלד; מנחת-שלמה תנינא, ס"י קיב, אות א, הליכות-שלמה, מועדים, ח"ב, פ"ח ס"ח; ועיי' בס' 'הסוכה', מילואים לפ"ח, אות ע, שהביא כן בשם החזו"א; וע"ע בשו"ת שבות-יעקב ח"ב, ס"י כח, לגבי צביעת עלי לולבים) דאע"ג דקיי"ל (ראה: שו"ע שם) ס"י תרכט סעיפים ד-ה ובדברי הפוסקים (שם) שסכך שנשתנה צורתו פסול מ"מ סכך צבוע כשר, דלא חשיב נשתנה צורתו, ובפרט דבצבע חזותא לאו מילתא, וכ"ש בנדו"ד שהם צבועים בדרך-כלל בצבעי עץ טבעי, ולא דנו אלא לגבי עצי סכך מוזהבים וכיו"ב, שגם בזה הדיעה הרווחת היא להכשיר.

ומתוך דבריהם (ראה: שו"ת האלף לך שלמה שם, בסו"ד) עולה בבירור דגם אין בזה כל חשש שהוא יושב תחת הצבע ולא תחת הסכך, דבוודאי לא גרע מפירס עליה סדין כדי לנאותה.

ג. בנקודה זו אכן הצדק עמכם שהכל תלוי בצורת החריצים, וככל שהחריצים אינם מפולשים מצד לצד ויש להם היקף של ארבע קירות מכל צדדיהם לא ניתן להכשיר זאת עכ"פ לכתחילה. וכפי שכבר נזכר חשש זה להדיא בהלכות סוכה, כמש"כ המחבר בשו"ע (שם, ס"י תרכט



מסרבים, ומשתמשים בו בזיוף, לאחר שמחקו את התאריך בראשו ואת זמן פקיעת תוקף האישור בסופו.

מדובר כנראה באנשים מאד לא ישרים, בלשון המעטה, מה שמשליך על מידת נאמנותם ומהימנותם בכל נושא אחר.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש אלול תש"פ, שם בעמ' 22 כבר פרסמנו בשעתו על כך שדגמי הפרגולות של אותה חברה כבר אינם באישורנו ובאחריותנו ההלכתית.

בברכה מרובה

### שימוש בשבת במקרר ויטרינה למשקאות

שלום וברכה,

**ברצוני לברר על מקרר ויטרינה מוסדי מדגם S400 שנרכש בחנות "קירור ניסים".**

**כיצד ניתן להשתמש בו בשבת?**

**אינני רואה צג דיגיטלי במקרר. יש שם מעין שעון שמראה את הטמפרטורות.**

**בנוסף, חוץ מהצג הדיגיטלי (שלא בטוח שקיים) האם יכולות להיות בעיות נוספות? (כגון- ספירת פתיחות?)**

**מצ"ב קישור של המקרר...**

**תודה רבה מראש!**

**יוסף צבי ב.**

**ביתר-עילית**

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אנו מבינים כי כוונתכם בוודאי למקרר ויטרינה מן הסוג המשמש למשקאות.

מקררים אלו הם בדרך-כלל פשוטים למדי במבנה המערכות ובתוכניות החשמל, באופן שהבעיות הקיימות בהן הן קלות

יחסית. התאורה הפנימית שבהם מן הסתם פועלת כל הזמן, כפי שאכן מצוי מאד במקררים כגון אלו עם דלת שקופה. אך יחד עם זאת עדיין יש לבדוק או לברר אם המאוורר הפנימי לפיזור הקור פועל גם הוא ברציפות בשעה שהמדחס/מנוע פועל, כך שאינו מעורר כל בעיה, או שהוא מתנתק עם פתיחת הדלת, כך שפתיחת הדלת אמורה להשפיע על ניתוק המאוורר הפנימי

בשעה שהוא פועל עם המדחס ועל הפעלתו המחודשת עם סגירת הדלת, כאשר במקרה זה יש צורך למצוא את מפסק הדלת הגלוי (מכני) או הנסתר (מגנטי) וחובה לנטרל אותו



שבאותם דגמים חריצי הקורות היו מחורצים ומפולשים מצד לצד, ובעוד שכאשר החריצים אינם מפולשים יתכן שהסכך מקבל תומאה ופסול כאמור לעיל, הרי שבחריצים מפולשים אין כל חשש כלל, כמבואר בדברי המג"א (שם): "ומ"ש בתה"ד [סי' צ] דסולמות טהורות היינו באותן הנקובים מעבר לעבר כעין שלנו" וכו', וכן הביא להלכה המ"ב (שם, בשעה"צ סק"מ) עיי"ש, ועי' גם במש"כ בזה החזו"א (או"ח, סי' קמג סק"ו).

נוסף על כך יש להם לאותם דגמי הפרגולות מעלה נוספת בכך שאותם חריצים שבקורות העץ הצדדיות המיועדים למושב הלייסטים הרוחביים הם מפולשים מצד לצד, שניתן להשחיל בהם את הלייסטים גם מן הצד, באופן שהם רפויים קצת ויכולים לנוע ממקומם ואינם מקובעים לגמרי בתוך קורות העץ הצדדיות, כך שאין בהם כל צל וסרך של חשש קל שמא הסכך נחשב כמקובע או כנסר אחד, כפי שדנו בזה הפוסקים מכמה פנים (ראה: חיי"א, כלל קמו סל"א; שו"ת האלף לך שלמה שם, סי' שסו; שו"ת אבנ"ז שם, אות ה; שו"ת אמרי יושר שם; שעה"צ סי' תרלג סק"ו) זה אומר בכה וזה אומר בכה, ואכמ"ל.

לאחר שבדקנו היטב את החומרים מהם עשויה אותה פרגולה ואת צורת בנייתה המדויקת אישרנו אותה לשימוש לכתחילה בסוכות, בהתאם להנחיות המפורטות באישור ההלכתי שהענקנו להם.

בין ההנחיות שהופיעו שם: (1) ראוי להקפיד שהשחלת קורות הסיכוך בתוך הנקבים המיוחדים לכך תיעשה על-ידי יהודי, גדול, לשם צל. (2) בכל שנה ושנה קודם חג הסוכות יש לחדש בה דבר, באמצעות הוצאת אחת הקורות מאמצע הסוכה והשחלתה מחדש לשם חג, כמבואר בשו"ע (או"ח, סי' תרלו ס"א).

אך למעשה תוקף האישור שלנו על דגמי הפרגולות של אותה חברה פג כבר לפני כשש שנים. הם לא טרחו לחדש אותו בהתאם לנהלים, כאשר בהמשך הם גם עשו מעשים אשר לא יעשו, ולמרות שהתרינו בהם יותר מפעם אחת המשיכו וממשיכים בכך, כך שכיום אין לנו כל אחריות על כך, ולדעתנו לא ניתן לתת בהם כל אימון.

אנחנו אין דרכנו כל-כך בתביעות משפטיות וכדו', מה שאולי כן היה צריך לעשות.

ביקשנו מהם פעמים רבות להסיר את האישור שלנו והם

המקרה וסגירתה, אלא בצג לקביעת הטמפרטורה הרצויה, שאין עליו כל השפעה של פתיחת הדלת וסגירתה, וכדאי שתבדקו זאת בעצמכם.

בכל אופן, ההנחיות שלנו לגבי סדרי העדיפויות בשימוש במקרים עם צגי טמפרטורה משתנים, הם כדלהלן:

1. חיבור המקרה לשעון שבת, אשר ינתק אותו בכל פעם למשך זמן מה מזרם החשמל, בזמנים קצובים מראש, שבהם ניתן יהיה לפתוח אותו לכתחילה ללא כל הגבלה.
2. אם ניתן לוותר לחלוטין על הצג הזה, ניתן בקלות לנתק אותו ע"י גרימת קצר חשמלי, דבר שיש כל מי שיש לו ידע מינימלי בחשמל יכול לעשות בעצמו, כאשר במקרה זה מנטרלים ומבטלים לחלוטין את הבעיה, ואז ניתן שוב לנהוג בפתיחת המקרה כאמור לעיל.

3. במידה ואף אחת משתי ההצעות הקודמות לא ניתנת ליישום משום מה, יש לכל-הפחות לכסות את הצג בשבת, באופן שהשפעה עליו תהיה בגדר של 'פסיק-רישא דלא ניה"ל', במיוחד כאשר מדובר בחיווי של מחוגי שעון ו/או כאשר ההשפעה על השינויים אינה מיידית כל-כך, אך במקרה זה ראוי מאוד גם להקפיד שפתיחת הדלת וסגירתה תיעשה בשינוי או על-ידי קטן. בברכה מרובה

## מיחם עם מצב 'שבת' ללא אישור הלכת

נשאלתי בענין מיחם שאין לו אישור ממכון מסוים, אך יש אופציה של מצב שבת, האם עשוי להיות מניעה להסתמך ע"ז?

תודה רבה

ישכר ט.

מכון "שלם בהוראה"

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מה שנקרא מצב 'שבת' ללא אישור הלכתי (ולעיתים גם עם אישור בלתי מוסמך) פירושו במילים אחרות 'מצב שמירת חום', כלומר: המיחם עובר או מועבר ממצב 'הרתחה' למצב של 'שמירת חום' באופן סטטי באמצעות גוף חימום עם הספק חום קטן יותר, על-מנת שהמים לא ימשיכו לרתוח ועד מהרה יתאדו לגמרי. עם זאת, התרמוסטט



בדרך מכנית של הדבקה או נעיצת קיסם או באמצעות הצמדת מגנט.

אמנם בדרך-כלל במקרים מסוג זה אכן המאוורר פועל ללא הפסקה כל זמן שהמדחס/מנוע פועל ואינו מושפע כלל מפתיחת הדלת, אבל חובה לבדוק זאת מראש ולא להסתמך על השערות. ניתן לבדוק זאת בדרך פשוטה, לפתוח את דלת המקרה בשעה שהמדחס/מנוע פועל, או להמתין עד שהוא יתחיל לפעול, ולהאזין היטב אם המאוורר הפנימי - הממוקם לרוב במקרים כגון אלו בתקרת המקרה - פועל גם הוא, כך שאין כל בעיה, או שאינו פועל בדלת פתוחה, שאז צריך כאמור לנטרל את מפסק הדלת המשפיע עליו.

לאחר שיתברר כי אין כל בעיה עם המאוורר הפנימי, או שינוטרל המפסק, הרי שדינו של מקרה זה כדין המקרים הישנים, אשר לדעת מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל ניתן לפתוח אותו ללא הגבלה, ואילו לדעת המחמירים בזה יש לפתוח אותו רק בשעה ששומעים את המדחס/מנוע שהוא פועל, ובמקרה שיש צורך דחוף לפתוח כשאינו פועל ראוי עכ"פ להחמיר לעשות זאת בשינוי, באמצעות המרפק וכיו"ב, או על-ידי קטן.

אלא שבקישור לדגם המקרה עליו שאלתם מופיע שיש לו צג טמפרטורה, שהוא בדרך-כלל צג דיגיטלי המשתנה כמעט מיידית בעקבות כל פתיחת דלת או סגירתה.

אם כפי שכתבתם אינכם רואים במקרה שום צג דיגיטלי הרי כנראה שאינו קיים. יתכן שהכוונה בפרסום היא לאותו שעון שאתם מציינים. אין לנו מושג במה בדיוק מדובר, ומן הסתם לא מדובר בשעון מכני אלא בשעון דיגיטלי, ש'חש' בשינויי הטמפרטורה באמצעות חיישנים, ומצביע



עליהם לא באמצעות כיתוב על צג דיגיטלי אלא באמצעות חיווי של מחוגי שעון. אך יש בכך קולא מסוימת, כי בעוד שבצג דיגיטלי יש הן את ההשפעה על החיישנים עצמם והן את ההשפעה על השינויים בכתובה הדיגיטלית שעל הצג הרי שבחיווי של מחוגים יש רק את בעיית ההשפעה על החיישנים, וגם יתכן כי תוצאות ההשפעה עליהם הם פחות מידיים.

למרות שזה לא כל-כך מסתבר, יתכן גם שלא מדובר בצג המורה על הטמפרטורה הקיימת, שהוא כאמור בעייתי ביותר, עקב השינויים הכמעט מידיים בעקבות פתיחת דלת

**בעייתי שיפורסם גם בשבת? בין אם זה עבור עסק יהודי או עסק לא יהודי? האם יש הבדל? או כיוון שאני שומרת שבת צריכה לכבות את הפרסום בכל זמן ששבת/חג למרות שזה אוטומטי?**

**2. במידה וזה אפשרי כיוון שהפרסום אוטומטי - האם יכולה להעסיק לא יהודים (לדוגמא פיליפינים) שיענו ללידים שמעוניינים בשירות שמפרסמת עבור העסק בשבת/חג?**

**3. במידה והפרסום בעייתי מבחינת שבת - מה אם אני נמצאת בארץ או בכל מקום אחר בעולם - צריכה ללכת לפי הזמנים של הארץ או של העסק שעבורו מפרסמת? או גם וגם אם זה יהודי?**

**תודה רבה.**

**תודה לכם על ההתייחסות המעמיקה, על הסבלנות ועל הבהירות הרבה שאתם מקדישים לשאלות. הדברים נכתבים**



**מתוך אחריות אמיתית, רגישות כנה ויראת שמים, ואנו מעריכים מאוד את ההכוונה המדויקת ואת ההסברים המלווים במקורות ובשיקול דעת הלכתי רחב.**

**דברים מסייעים לנו ולעוסקים במלאכה להבין את המורכבויות ולהתנהל באופן הראוי והישר בעיני השם יתברך.**

**הרב רפי ד.**

**חב"ד לדוברי עברית של אוראנג' קאוניטי קליפורניה**

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

בראשית דברינו עלינו לציין את הערכתנו הרבה לאותה שואלת אלמונית (לגבינו) שמבינה אל נכון את הבעייתיות האפשרית בהפעלת מערכת שיווק וקידום לידים בשבתות ובחגים, ואשר יודעת כי חובה לברר תחילה את דעת ההלכה בעניין, דבר שיש רבים וטובים שמשום מה אינם מודעים לו כלל, מה גם שהיא השכילה לפרט את פרטי השאלות בתמציתיות, בכשרון ובתבונה, כאשר הדבר מעיד כמובן על רצונה הכנה ונכונותה לעשות את הישר והטוב ביותר בעיני השי"ת.

ולגופן של שאלות:

**א.** במקרה זה עליו היא שואלת, כאשר כל הפעילות שמצידה מתבצעת בצורה אוטומטית לחלוטין, אין כאן כל שאלה הלכתית בעצם העיסוק בימות החול בפרסומים, שיווקם וקידומם, שהרי היא נעשית בשבתות ובחגים בדרכים אוטומטיות ללא התערבות יד אדם וללא כל חשש חילול שבת. אמנם הבעיה העיקרית, במקרה זה, היא

אינו מבוטל, ובכל עת שרמת חום המים יורדת מתחת לסף התחתון של רמת החום שנקבעה, התרמוסטט 'חש' בכך ומפעיל שוב את גוף החימום של ההרתחה להרתחה מחודשת של המים, כך שבאופן תיאורטי צריכת מים מן המיחם עלולה בסיטואציות מסוימות לגרום להפעלת גוף החימום של הרתחת המים.



כמובן, שבדרך-כלל קיימת גם בעיית המים שבמדיד, שיתכן שלא התבשלו כדבעי מערב-שבת או שהתבשלו והצטננו במהלך השבת (עכ"פ למידת חום שיש לחוש בה שהיא פחות מחום שהיס"ב), והם עלולים להתבשל בכניסתם למיחם כתוצאה ישירה מצריכת מים ממנו.

איננו קובעים כרגע מסמרות מה חומרת האיסור שבצריכת מים ממיחם שכזה, והאם יש מקום להקל בזה בדיעבד ובשעת-הדחק. אבל אלו הן העובדות, כי בוודאי לא ניתן להסתמך על האופציה של מצב 'שבת' כאופציה אמיתית ומלאה ללא אישור הלכתי מוסמך.

מצו"ב:

**1.** הבטאון החודשי של המכון לחודש טבת תשפ"ג, שם התפרסם מאמר מקיף על מכלול הבעיות שבשימוש במיחמים ובמיחמי תרמוס בשבת, לצד הפתרונות המהודרים במיחמים שבאישורנו ההלכתי.

**2.** הבטאון החודשי של המכון לחודש תמוז תש"פ, שם בעמודים 12-13 התפרסמה תשובה אודות מיחם ששכחו להעבירו למצב 'שבת', אשר ממנה אתם יכולים ללמוד גם לעניינכם.

**3.** הבטאון החודשי של המכון לחודש סיוון תשפ"א, שם בעמודים 16-17 התפרסמה תשובה נוספת בנושא דומה קצת.

בברכה מרובה

### הפעלת חברת שיווק וקידום 'לידים' בשבתות ובחגים

**שאלה מחברת קהילה בקליפורניה:**

**היי הרב רפי,**

**רציתי לשאול אותך אם תוכל לבדוק עבורי.**

**אני עובדת על פתיחת חברת שיווק וקידום של לידים ולא בטוחה**

**מה אני אמורה לעשות לגבי שבתות/חגים.**

**1. הפרסום הוא אוטומטי לפי הגדרות שמגדירה מראש, האם זה**



מאחר שלפי הערכתנו כל התנאים הנ"ל, בתוספת תנאים נוספים שלא פירטנו, לא מתקיימים מן הסתם במקרה זה, הדבר אסור.

ג. באשר לזמני השבת של הפרסום - הרי מאחר שכבר כתבנו שעצם הפרסום בפעילות אוטומטית אין בה בעיה, וכל השאלה ההלכתית היא רק בחשש הכשלת יהודים בחילול שבת נוסף (יחד עם שאלת ההנאה מרווחי השבת שהזכרנו), הרי ששעות השבת והחג לענין זה צריכות להיקבע רק בהתאם למקומות אליהם נשלחים הפרסומים וכדו', ולא בהתאם למקום שבהם השואלת שוהה, וכן לא בהתאם למקומות העסק/ים אותם מפרסמים.



נבקש להעביר לאותה שואלת את הערכתנו אליה, כפי שכתבנו בתחילת הדברים, יחד עם איחולינו וברכותינו כי שמירת שבת

כהלכתה, כאשר השבת היא 'מקור הברכה', תעמוד לה ללא ספק להתברך בשפע של ברכה והצלחה בכל אשר תפנה ובכל מעשי ידיה.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון האחרון, שם במדור 'באספקלריית העתיד' התפרסם מאמר על 'סחר מקוון', אשר מן הסתם יכול לעניין אתכם בהקשר לשאלה הנוכחית.

בברכת הצלחה רבה בעבודת הקודש

יחד עם ברכת חודש טוב ומבורך וכתובה וחתימה טובה

### סנן אבנית בברז הראשי של הדירה

אשמח לדעת מה הדין בזה.

האם יש בעיית בורר בשבת במסנן אבנית שנמצא ליד השעון מים, כלומר הוא מותקן בברז הראשי שבו נכנס כל המים לדירה.

המסנן נקרא "עמיעד קומפקט" וזה הפעולה שהוא עושה...

תודה רבה ותזכו למצוות.

שמעון מ.

בני-ברק

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

למיטב ידיעתנו, אין בסננים כגון אלו בדרך-כלל שאלת 'בורר', שכן גם מחסנית כדורי הסיליפוס שבסנן מכילה כדורים גדולים יחסית, בגודל של ג'ולות משחק, אשר הן

במידה שהפרסומים מגיעים ללקוחות יהודים שמגלים בהם עניין ועלולים להכשיל אותם עקב כך בחילול שבת נוסף - גם אם הם מן הסתם אינם שומרי שבת כהלכתה ונחשפים לפרסומים במהלך השבת - אם ירצו להגיב להם בדרך כזו או אחרת.

לפיכך עלינו להמליץ כדלהלן:

1. אם יש לה אפשרות לדעת, או לפחות להעריך בסבירות גבוהה, באמצעות זיהוי המקומות אליהם נשלחים הפרסומים ומשם מתקבלים הלידים או בכל דרך אחרת, שכל פעילות השיווק והקידום מתבצעת בקרב אוכלוסיות שאינן יהודיות, אינה צריכה לעשות דבר.



2. במידה והיא מתבצעת גם בקרב אוכלוסיות יהודיות, ראוי מאוד להשתדל להימנע מלשלוח פרסומים ולקדם לידים בשבתות ובחגים, על-מנת לא לגרום חלילה חילול שבת מיותר לאותם יהודים.

בהימנעות זו 'מרוויחים' גם את מניעת רווחי השבת, כך שלא נכשלים בהנאה מרווחים שנוצרו כתוצאה מחילול שבת ח"ו.

3. במידה ויש קושי טכני אמיתי - שלא ניתן להתגבר עליו - לתזמן את הפסקת הפעילות בשבתות ובחגים, עליה להוסיף בכל משלוח/פרסום/כניסה לאתר אצלה כיתובית בולטת - בעברית ו/או באנגלית בהתאם לצורך - עם פסוק כמו "זכור את יום השבת לקדשו", או כל מאמר חז"ל אחר בשבח ובזכות שמירת שבת, בתוספת משפט בנוסח כמו: "על יהודים להימנע מביצוע כל מלאכה בשבתות ובחגים. נשמח אם תגיבו לנו מיד עם צאת השבת או החג".

ב. באשר להעסקת עובדים נכרים להגיב ללידים בשבתות ובחגים - האפשרות להעסיק נכרים בשבת היא אך ורק בצירוף של כמה תנאים, שביניהם: (1) העובד הנכרי עובד בקבלנות ומשתכר בהתאם להספקי העבודה שלו, ולא לפי ימים או שעות עבודה. (2) לא התנו עמו שיעבוד בשבת, אלא הוא עושה כן על דעת עצמו, כי כך מתאים ונוח לו יותר. (3) הוא עושה זאת במקום נידח מחוץ לתחום שאין שם יהודים, או שהוא עושה זאת במקום עבודה/משרד וכדו' או בביתו שלו שאין הכל יודעים שהוא עובד בשירותו ובשכירותו של יהודי.

שם התפרסם מאמר מקיף ונרחב אודות השימוש במדיחי כלים וכל השאלות ההלכתיות הכרוכות בכך.

נוסף על כך אנו מעבירים אליך בזאת 2 תשובות הלכתיות, אותן השיבו ראש המכון רבני המכון במהלך השנים האחרונות, על שאלות דומות של הכשרת מדיחי כלים ביתיים, אשר מהן תוכלי ללמוד הרבה על מורכבות ההכשרה, אם בכלל.

### תשובה א:

שלום וברכה

ראשית, סליחה על האיחור במשלוח התשובה, עקב העומס הרב המוטל עלינו.

באופן כללי, אנו נמנעים מלהמליץ על שימוש במדיח כלים משותף לכלי בשר וכלי חלב ללא סידורי פתרונות מיוחדים, וכפי שנתבאר בהרחבה בספרו של אאמו"ר הגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל "כשרות" (כשרות, ח"ב, ושבת במטבח המודרני" (כשרות, ח"ב, מתקני שטיפת כלים).



יחד עם זאת, במקרה הצורך ניתן להכשיר את המדיח בדרך דלהלן:

א. להשבית אותו תחילה ל-24 שעות.

ב. לנקותו היטב מכל שיירי אוכל ושומנים.

ג. חלקים שבאים במגע אך ורק עם מים קרים ופזורים (פחות מ-42 מע') יש לשטוף היטב.

ד. חלקים שבאים במגע עם מים חמים שהי"ס"ב (מעל 42 מע') וניתנים לפירוק (ואינם עומדים להחלפה) יש לפרקם ולהגעילם כדין בתוך מים רותחים.

ה. לאחר מכן יש להפעיל את המדיח על ריק, בטמפרטורה מקסימלית של המים, בתוספת חומר פוגם.

ו. את המגשים והסלסלות יש להחליף לחדשים.

אילו היה ניתן לבצע את כל התהליך האמור בכל פעם, בין שימוש בשרי לשימוש חלבי או להיפך, היה אולי ניתן לסמוך על כך. אך מאחר שאנו מאד מסופקים בדבר, וחוששים, ואולי גם בטוחים, שלא יוכלו לעמוד בכך, איננו יכולים להמליץ על כך.

בברכת הצלחה

הרב אברהם משה הלפרין

### תשובה ב:

שלום וברכה

הכשרת מדיח כלים לפסח אפשרית באופן תיאורטי עקרוני, אך היא מורכבת ומסובכת למדי.

לפיכך ככל שמדובר במטבחים ציבוריים, שהצורך בהם הוא גדול, ונוסף על כך הם עוברים הכשרה יסודית על-ידי צוות משגיחי כשרות מיומנים, בעזרת ציוד ומכשור הכשרה מתאים ויעיל, אנו נותנים הוראות מפורטות (אשר תקצירן מופיע בספרו של ראש

דחוסות היטב במחסנית הסנן, באופן שאינן יכולות לזוז כלל הנה והנה, כך שאין להחשיב זאת כתערובת במים שרק זורמים דרכם, כמו במים שזורמים דרך גוש פחם יצוק.



לגבי כל יתר השאלות ההלכתיות העשויות אולי להתעורר אין מקום

לחוש כלל כפי שכבר פרסמנו בעבר.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ב, שם בעמ' 13 התפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש אלול תשפ"ב, שם בעמודים 11-12 התפרסמה תשובה הלכתית נוספת על מערכת שונה במקצת.

בברכה מרובה

### הכשרת מדיח כלים

#### בין שימוש בשרי לחלבי ולהיפך

שלום וברכה,

רציתי לברר לגבי מדיח כלים, האם מותר להכשיר אותו על ידי הרתחה וכך להשמיש אותו גם לכלים חלביים וגם בשריים?

אני לכשעצמי מן הסתם הייתי מקפידה על כך (לו היה לי מדיח) אך אני שואלת עבור בתי שבעלה מצא 'היתר' להכשיר את המדיח



בכל פעם מחדש בין הדחת כלים חלביים לבשריים.

אשמח לתשובה

תודה רבה

אני אשמח שתצרפו את המייל שלי לרשימת התפוצה כדי לקבל מכם עלונים באופן קבוע.

יישר כוח

אילה ב.

גבעת זאב

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אנחנו לא היינו סומכים בשום פנים ואופן על דרך הכשרה זו, ובוודאי שלא לכתחילה, וזאת מכמה סיבות הלכתיות ופרקטיות גם יחד.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש כסלו התשפ"ב,

## גריל גז ותנור אפייה בדירת נופש

אודה על תשובה לשאלה הבאה, זה חשוב לי למחר אם אפשר.

גריל חצר על גז בחצר של דירת נופש [מדובר באנשים דתיים], לטענת הבעלים הוא מגיע לחום של 500 מעלות,

יש מקום להקל ולהחשיבו

לכתחילה כליבון?

לגבי תנור אפייה ביתי - כנ"ל

- יש מקום להקל בליבון

התנור כדי לחמם בו, עכ"פ

דברים יבשים?

תודה רבה וישר כח גדול.

חיים שמחה כ.

אשדוד

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באשר לגריל גז - אילו היה הצדק עמם במידת החום שאליה הוא יכול להגיע הרי שבוודאי היה ניתן להחשיב זאת כליבון חמור. אך למעשה אין לזה כל שחר ולהערכתנו מדובר בדמיונות והזיות של ממש.

עם זאת, מאחר שככל הנראה לא מדובר בבליעות של נבלות וטרפות ח"ו ניתן להסתפק במידת חום שאליה הוא אכן יכול להגיע.

מצו"ב תשובות והנחיות הלכתיות לשאלות דומות:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ג (עמ' 41).



2. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ד (עמ' 47).

3. הבטאון החודשי האחרון של המכון (עמ' 32).

באשר לתנור האפייה - אם תקפידו להשתמש בתבניות חד פעמיות מכוסות, שיכולות להיות מונחות גם על-גבי התבניות/רשתות שבתנור, תוכלו אכן להשתמש בתנור לאחר חימומו לרמת החום המקסימלית למשך כ-20 דק' לפחות.

בברכת 'קווי ד' יחליפו כח'

המכון המנוח הגר"י הלפרין זצ"ל, שו"ת 'מעשה-חושב' חלק ו, סימן י, אות ג, בעמ' ריא). אבל לאנשים פרטיים לא מומלץ כלל לעשות כן, כי מן הסתם לא ידעו ולא יוכלו לבצע זאת כהלכה.

בברכת פסח כשר ושמח

מצו"ב גם הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ג, הכולל במדור 'על משמר הפסח' הנחיות הכשרה לפסח, ובתוכן (בעמ' 43) גם הנחיות הכשרה למדיחי כלים במטבחים ציבוריים

בברכת חודש טוב ומבורך

## שימוש בשבת בבר מים רצפתי עם גלון מים

שלום,

שאלה: בר מים רצפתי של מי עדן (עם גלוני המים) עם ברזי מזיגה לא חשמליים - האם כשר לשימוש בשבת במים קרים? אם אפשר להסביר ולפרט.

תודה רבה

תזכו למצוות.

שלמה מ.

נתיבות

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

בבר-מים כזה - שאין בו כניסת מים מן הרשת (שלא כמו בברי-מים ומיני-ברים היושבים על משטחי השיש וכדו'), אלא הצריכה היא רק מן המים המצויים כבר במיכל/גלון -

כמעט שאין השפעה של הצריכה על

הקדמת פעילות מדחס הקירור, ולכן למרות שתיתכן סיטואציה רחוקה ביותר של השפעה עקיפה בעקבות כניסת אוויר חם מהחדר (במקום המים שנצרכו) שעלולה להעלות את



טמפרטורת המים שבמיכל, אין לחוש לה ואין צורך להחמיר בזה, ומותר להוציא מים מבר-המים בשבת.

כמובן שהדברים אמורים אך ורק כאשר ברזי המזיגה הם מכניים, כפי שכתבת, ולא כאשר הברזים הם חשמליים.

עם זאת, בהוצאת מים חמים מבר מים זה יש להחמיר, על-מנת למנוע כל אפשרות של השפעה עקיפה על הפעלת גוף החימום הלוהט.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש מנ"א תשפ"ב, שם בעמודים 11-12 התפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה.

בברכה מרובה



## כיוון מאוורר בשבת

שלום וברכה

שמעתי שבמאווררים ישנן שתי שיטות לגרום למאוורר לנוע ימינה ושמאלה, מכנית וחשמלית. במכנית הלחיצה על הכפתור משלבת גלגל שינים בתנועת המאוורר - ומתרגמת זאת לתנועה קווית ימינה ושמאלה, ובזה ישנם המתירים וישנם האוסרים, וחשמלית - המפעילה מנוע המניע את המאוורר ימינה ושמאלה.

ורציתי לדעת האם זה נכון, וכיצד ניתן להבחין ביניהם בלי פירוק המאוורר, ומה עמדתכם לגבי הפעלת המנגנון המכאני?

תבורכו על שליחת גיליונות אספקלריה מד ונח, שם התפרסמו כבר תשובות מלאות על שאלות דומות.

אני מבין מכם שאם התנועה ימינה ושמאלה מופעלת גם ללא הסיבוב של



הכנפיים - הרי זה מנוע חשמלי, אא"כ סינכרנו ביניהם.

אבל איך אפשר לבדוק זאת אם הכנפיים לא מופעלות?

כוונתכם שבחשמלי הפעלת מנגנון הסיבוב גם כשהוא לא פועל - אכן לא תשנה את המצב לאחר שיתחיל לפעול?

אני פשוט מבקש להסביר לי, אם הכנפיים לא פועלות - אזי המאוורר כלל לא פועל, וכיצד ניתן לראות מה עושה משיכת החוט?

ואם תאמר שזה יהיה ניכר לאחר שיפעילו את הכנפיים - הרי אם החוט גורם למפסק להילחץ - הרי שהוא ישאר לחוץ, וכשתתחדש אספקת החשמל - היא תפגוש אותו במצב לחוץ אף שהוא נלחץ בשעה שהיה מנותק מהחשמל.

האופציה היחידה שאני מסוגל לחשוב עליה היא להפעיל את המאוורר, להוציא מהחשמל, ולפני שהכנפיים מפסיקות להסתובב לשנות את מצב הכפתור ולראות האם התנועה מתחילה/מפסיקה מיידית - שאז זו תנועה הנובעת מגלגלי השיניים המחוברים לכנפיים וללא מנוע עצמי המחובר לחשמל.

כמו כן - סביר שאם זה מחובר לכנפיים - כשהכנפיים על מהירות גבוהה - גם הסיבוב ימינה ושמאלה יהיה מהיר יותר, ואם זה חשמלי - אזי המהירות קבועה.

צדקתי?

בברכה -

יואל ש.

רכסים

תשובת רבני המכון:

שלום רב לאוהבי תורתך

נשתדל להסביר את הדברים:

באותם המאווררים שיש להם מנוע חשמלי עצמאי לתנועה לצדדים, אזי משיכת החוט הגורמת לסיבובו ימינה ושמאלה מפעילה אותו גם כאשר הכנפיים כלל לא פועלות. וממילא מובן, שבמאוורר זה בוודאי אסור להפעיל או להפסיק את פעולת הימין-שמאל, כי מדובר בהפעלה וניתוק של מנוע חשמלי לכל דבר ועניין.

הפעלתו לפני או אחרי הפעלת כנפי המאוורר אינה מעלה ואינה מורידה דבר מפעולה זו.

ונסביר עוד ברשותכם:

באלו שיש להם כאמור מנוע נפרד, אזי ניתן להפעיל את הצידוד גם ללא הפעלת הכנפיים, באמצעות שינוי המתג הייעודי, וזה המבחן.



באלו שיש בהם את הכפתור/מתג בראש

המנוע, אם הכנפיים לא מסתובבות שינוי המתג הזה לא יעשה כלום. אכן, באלו שינוי קצב המאוורר ישנה את קצב הצידוד, ובסוג הראשון שינוי הקצב לא ישנה את המהירות והקצב של הצידוד, וזה מבחן נוסף, אם כי קשה יותר להבחנה.

בברכה מרובה

## כיריים של גויים וגריל חשמלי

רציתי לשאול אם משכירים דירה מגויים מה אפשר לעשות כדי שנוכל להשתמש עם הכיריים?

ועוד שאלה: מה אפשר לעשות עם גריל חשמלי שאי אפשר לטבול שיהיה אפשרי להשתמש עם זה בלי נייר אפיה? תודה רבה.

הגיה ט.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

א. באשר לשימוש בכיריים - לא ציינת אם השאלה מתייחסת לכיריים של גז, או לכיריים חשמליות, או לכיריים אינדוקציה.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש מנ"א תשפ"ב, שם בעמודים 38-39 התפרסמו הוראות שימוש בכיריים

### תשובת ראש המכון:

שלום וברכה למעכ"ת שליט"א

אכן כפי שכתבתם כן הוא, שדין המים שהורתחו על-גבי כיריים אינדוקציה כדין מים שהורתחו במיקרוגל, שבוודאי יש להחמיר שלא להגעיל בהם כלים שבלעו מבישול באש וצריכים הגעלה מדינא, וכבר עוררנו על כך הרבה פעמים בבטאוני 'אספקלריה'.

מצו"ב:



1. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ד, שם בעמודים 41-43 התפרסמו שתי תשובות הלכתיות על שאלה זו.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון האחרון, שם בעמודים 22-24

התפרסמה תשובה הלכתית נוספת הקשורה לשאלה זו.

בברכת שבת שלום ומבורך

ותחזינה עיינינו בקרוב בשו"ב לציון ברחמים ובנחמת ציון וירושלים

הרב אברהם משה הלפרין

ראש המכון

### תנור אפייה ומדיח כלים בשבת

שלום רב,

ברצוני לדעת האם תנור אלקטרולוקס דגם EOH74279K

מתאים במצב שבת רק במעלות 30 עד 90 או שאפשר גם

ב-170 מעלות ללא חשש חילול שבת.



אני מעוניינת בו לצורך חימום כשעתיים

(עם שעון שבת) ולא כפלטת כל השבת.

האם ניתן לחבר אותו לשעון שבת ולכוון

לשעתיים ושוב למחרת שידלק לפרק זמן

קצר ויכבה.

בגלל שהצג דיגיטלי ולא מכני לא יודעת האם זה אפשרי?

שאלה נוספת בנוגע למדיח כלים אלקטרולוקס KESB9320L.

האם יכולה ללא חשש להשתמש בו לאחר התקן שבת?

אשמח לדעת יותר פרטים.

ציפורה ד.

פתח-תקוה

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באשר לתנור האפייה - אנחנו מאשרים את השימוש בדגם

התנור הנ"ל אך ורק בהעברתו מערב-שבת למצב 'שבת'

חשמליות ובכיריים אינדוקציה במקומות נופש.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש מנ"א תשפ"ג, אשר שם בעמודים 34-35 הצענו לשאלה דומה גם דרכי הכשרה ושימוש לכיריים חשמליות, לרווחא דמילתא ולתוספת הידור, ובמיוחד כאשר באותו מקרה לא היה ברור אם המשטח הוא אכן מזכוכית.

3. הבטאון החודשי האחרון של המכון, אשר גם שם במדור 'נופש כהלכה' התפרסמו בקצרה הנחיות הכשרה ושימוש לכיריים אינדוקציה/כיריים הלוגן/כיריים חשמליות.

ב. כאשר לחובת טבילת גריל/מנגל/נינג'יה חשמלי - חלקי המכשיר, תבניות ורשתות, המשמשים ישירות את האוכל

להכנתו לאכילה ובאים

עמו במגע, בוודאי

צריכים טבילה כאשר

הם ניתנים לפירוק. אם

משתמשים בתבניות

חד-פעמיות שמושלכות

לאחר מכן לאשפה ניתן כמובן להקל בהן כמו בכל



תבניות חד-פעמיות אחרות.

במקרה והחלקים הללו הם קבועים ואינם עומדים לפירוק,

יש למצוא את הדרך לפרק את המכשיר בפירוק חשמלי

פנימי יסודי, באופן שלא יהיה ראוי יותר לכל שימוש

ויידרש 'מעשה אומן' על-מנת להרכיבו שוב, ולהרכיבו

לאחר מכן על-ידי בעל מלאכה יהודי, באופן שייחשב

כ'גמר מלאכתו' בידי ישראלי ויפטר מחובת טבילה.

בברכה מרובה

### הגעלת כלים שבלעו ע"י האור במים שהורתחו

#### בכיריים אינדוקציה

ב"ה

מים שנרתח על ידי מיקרוגל אין יכולין להגעיל בהם כלי

שנאסר על ידי מים רותחין, שיש לדמותו לדין נרתח על ידי

חמי טבריה.

ונשאלתי מה הדין במים שנרתח על ידי אינדוקציה. האם זה

דומה למיקרוגל כיון שאין זה גוף חימום לוהט.

המחכה לתשובתו הרמה

ויה"ר שנזכה לנחמת ציון וירושלים

הרב נתן ג.

מו"ץ ב... ומו"ץ דחסידי...

ירושלים

### תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לאחר בדיקת הנתונים ושיקול דעת אנו ממליצים שלא לקבל את התפקיד בשבתות.

למרות חשיבותו הרבה של קו זה לעזרה וסיוע לנפגעי פעולות איבה המתמודדים עם קשיים, מצוקות וחרדות, ובפרט בימי מלחמה מתמשכת, שיש בכך לעיתים גם מימד ישיר של פיקוח נפש אמיתי, אנו סבורים כי יהודי/ה שומר/ת



שבת יתקשו לאייש את הקו בשבתות תוך שמירה על גדרי ההלכה.

שכן מבלי להיכנס לנתונים מדויקים על מספר הפניות

המגיעות בשבת שיש בהן אכן משום פיקוח נפש אמיתי, ועד כמה המספרים הללו מצדיקים את איוש קו החירום גם בשבתות, ברור ללא ספק כי מרבית השיחות, ואולי רובן המכריע והמוחלט, אין בהן משום מימד אמיתי של פיקוח נפש, ולפי גדרי ההלכה גם אם היה ניתן להתיר לאייש את הקו בשבתות, לצורך אותן מיעוט של פניות שיכולות להציל חיי אדם, הרי כאשר מתברר למי שמאייש את הקו כי השיחה שמעבר לקו אינה חיונית ואינה דחופה, וכי אין בה כל מימד של פיקוח נפש, עליו להפסיק את השיחה מיידית ולהמשיך אותה לאחר השבת, ומאחר שלהערכתנו לא ניתן או קשה מאוד לעמוד בהנחיה זו אנו ממליצים כאמור להימנע מקבלת תפקיד איוש הקו בשבתות.

בברכת הצלחה רבה בכל אשר תפני

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

### ברכה על מים מבקבוק שנותן תחושת טעם

#### כתוצאה מתחושת הריח

שלום רב

בבטאון האחרון (גיליון פ') כתבתם לגבי כשרות של בקבוק מים עם ריח שמרגישים טעם.

ורציתי להוסיף שאלה לגבי ברכות של מי שאינו צמא ושותה מהבקבוק. האם מברך שהכל מכיוון שנהנה מהריח או שמכיוון שאין לזה אלא טעם של מים רגיל אינו מברך שהכל?

תודה על כל התשובות הנפלאות

שמעון ז.

עפולה

שבתנור, לשימוש בו כ'פלטת שבת' בלבד להשהיית והטמנת מאכלים בו מערב-שבת והחזרתם אליו בשבת עצמה בהתאם לתנאי 'חזרה' להנהגים כן, כאשר מעולם לא התרנו להכניס בו מאכלים לחימום בשבת עצמה, וכפי שמופיע באישור ההלכתי שלנו לתנור זה.



בכל תוכנית אחרת איננו מאשרים בכלל את השימוש בתנור, שכן ברמת חום גבוהה שניתן לבשל ולאפות בה איננו מאשרים אפילו השהיית מאכלים מערב-שבת, ואין צורך לומר

הכנסת מאכלים בשבת עצמה. מה גם, שהשארית התנור בשבת שלא במצב 'שבת' כרוכה בשאלות הלכתיות נוספות בפתיחת וסגירת דלת התנור, בשל התאורה שבו, אי ביטול התרמוסטט, חיישנים פעילים ועוד.

באשר למדיח כלים בשבת - בעבר היינו מאשרים שימוש במדיח כלים בשבת, באמצעות הפעלה על-ידי שעון שבת, בתוספת התקן מסויים ייעודי באישורנו ההלכתי, אך כבר כמה שנים שהפסקנו לאשר זאת לחלוטין, בשל כמה חששות הלכתיים שהתעוררו לנו.

מצו"ב:

1. האישור ההלכתי לדגם התנור הנ"ל עליו שאלת.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש כסלו תשפ"ב, שם התפרסם מאמר מקיף אודות השימוש במדיחי כלים, כולל בנוגע לאפשרות השימוש בו בשבת.

בברכה מרובה

### איוש בשבת של קו חירום לנפגעי פעולות איבה

שלום רב,

שמי אורית ואני סטודנטית לעבודה סוציאלית. הציעו לי תפקיד לאייש את קו החירום של נט"ל (נפגעי טראומה על רקע לאומי). מדובר בקו חירום מטעם משרד הביטחון הפועל 24/7. הוא נועד לנפגעי פעולות איבה החשים קושי או מצוקה וזקוקים לעזרה. האנשים הפונים יכולים להיות מגוונים אולם נכנסות לא מעט שיחות עם מצוקה אקוטית ואובדנות.

שאלתי היא האם אני יכולה לאייש את הקו גם בשבת מתוך פיקוח נפש?

אין דחיפות לשבת הזו.

תודה מראש,

אורית ו.

חיפה



תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

זו אכן שאלה מעניינת.

ומן הסברא נראה ברור, כי יש לברך על כך ברכת 'שהכל' גם אם הוא שותה זאת שלא לצמאו, דזיל בתר 'טעמא', תרתי משמע, מאחר שבפועל אין לזה טעם של מים רגילים, שכן השותה מרגיש גם טעם (ולא רק ריח) במים, בשל המחסנית של תרמילים, גרגירים או כמוסות ריח, המשחררים ניחוחות שונים שנשאפים במהלך השתייה - כריח ולא כטעם - דרך הגרון למרכז הריח שבאף, שם הם נקלטים בקולטני המוח ומתבטאים בתחושה של טעם, מה שנקרא בשם 'ריח רטרונאסלי', ה'מרמה' כביכול את המוח שיחוש וירגיש למעשה כאילו המים הרגילים ששותים הם בטעמים שונים בהתאם לניחוחות והריחות שנשאפו לאף.



שהרי נפסק בשו"ע (או"ח, סי' רד ס"ח): "כל האוכלין והמשקין שאדם אוכל ושותה לרפואה אם טעמם טוב והחיד נהנה מהם מברך עליהם תחילה וסוף", וכתב ע"ז המ"ב (שם, סקמ"ג): "ר"ל, אע"פ שאינו תאב להם כלל ואינו אוכלם אלא מחמת אונס חליו כיון שעכ"פ החיד נהנה מהם". ואף שלשון השו"ע והפוסקים הוא ש"החיד נהנה מהם" מסתבר עד מאוד שאין הכוונה להנאה הבאה דרך החיד ממש בדווקא, אלא להנאת הטעם המתקבלת בדרך-כלל דרך החיד ומורגשת בקולטני הטעם שבמוח, וממילא ה"ה נמי כאשר ההנאה מן השתייה מתקבלת במוח ומורגשת בתחושת טעם בדרך אחרת, ובפרט שבלשון הגמ' (ברכות לו.) שממש מקור ד"ז לא נזכרת כלל הנאת החיד, אלא אמרינן התם: "קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי". ועי' במש"כ המ"ב (שם, סקמ"מ): "אלא בסתמא כל שהחיד נהנה מהמים מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברכה, דאם אינו צמא כלל לא היה החיד נהנה ממנו".

וממילא מי ששותה מזה כשיעור רביעית עליו גם לברך אחר השתייה ברכה אחרונה 'בורא נפשות', וכמו שעולה מתו"ד המחבר בשו"ע (שם), וע"ד שמובא בשו"ע הרב (שם, סי"ג וסי"ד) ובמ"ב (שם, סקמ"ב).

בברכת כתיבה וחתומה טובה

קלנועית בשבת

בס"ד

ז' מנחם אב, ערשב"ק חזון תשפ"ה

לכבוד רבני וחברי מכון הטכנולוגיה,

שלו' רב לאוהבי תורתך,

אודה לכם מאד אם תשלחו לי מידע אודות כסא חשמלית המונהגת על ידי הנכה ר"ל בעצמו, מה הם הוראות הרבנים גדולי ישראל לכם בנוגע לשבת קודש ועל סמך מה, והאם יש לכם תוצרת בפיקוחכם והכשר שלכם ועל סמך מה בנוי שימוש בשבת קודש.

הנני ברגשי תודה, ומקווה לתשובתכם, ויה"ר שתזכו תמיד לזכות את הרבים.

יש"כ

יצחק זעקל הלוי פאללאק

חבר בד"ץ דק"ק מחזיקי הדת אנטווערפן

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה לרומעכ"ת שליט"א

עם כל הצער והכאב שבדבר אנו נמנעים באופן עקרוני לאשר לשימוש ברשות-הרבים בשבת קלנועיות חשמליות,



שהן למעשה רכבים ממונעים לכל דבר, וזאת מבלי להיכנס כלל לעצם הפתרונות האחרים הקיימים אם הם עשויים כהלכה או לא וד"ל.

שכן אלו הן ההוראות וההנחיות שקיבלנו מגדולי ישראל, מחשש לפירצה חמורה בקדושת וצביון השבת.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"א, שם בעמ' 13 התפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה, ובה התבארו הדברים ביתר ביאור.
2. הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר תשפ"א, שגם שם בעמודים 9-10 התפרסמה תשובה הלכתית נוספת בנושא זה.

ביקרא דאורייתא ובברכת נחמת ציון וירושלים

מכשיר לקריאה למעלית בשבת

שלום

חבר הראה לי מכשיר ידני נישא שבעזרתו הוא קורא למעלית

**שבת ללא לחיצה ישירה על כפתור המעלית.**

**לטענתו המכשיר מאושר על ידי...**

**האם מוכר לכם? ואיך ניתן לרכישה?**

**תודה**

**יעקב ל.**

**רחובות**

**תשובת רבני המכון:**

**שלום וברכה**

אנחנו מתפלאים ביותר שמצאת לנכון לפנות אלינו בנוגע

למכשיר זה.



כדרכנו רבת השנים אנו משתדלים, בהנחיית גדולי ומאורי ישראל, להימנע מלהתייחס לגופים אחרים, לא לחיוב ולא לשלילה, אלא לדבר אך ורק על עצמנו ופעולותינו, וכך ננהג גם הפעם, מבלי להתייחס כלל למכשיר עצמו, למרות שמן הסתם הדברים מדברים

בעד עצמם ואין צורך להכביר מילים על כך.

אך עלינו להעיר את תשומת ליבך, כי מבלי להתייחס כאמור לעצם ה'פתרון' של קריאת והזמנת מעלית בדרך זו, הרי שעצם הכניסה והנסיעה במעלית כרוכה בהרבה שאלות הלכתיות נוספות, חמורות יותר וחמורות פחות, גם במעליות אוטומטיות, הנקראות 'מעליות שבת', שאין כל צורך להזמין ולקרוא להן בכל דרך שהיא, אלא הן משיטות בין הקומות באופן אוטומטי, הן בעלייה והן בירידה, עוצרות ופותחות את הדלתות וסוגרות אותן מעצמן.

לא נאריך בכך, מאפס הפנאי ומקוצר היריעה. אך אחת נוכל לומר, כי לדעתנו מעליות השבת היחידות המותרות לשימוש

בשבת ללא כל חשש חילול שבת הן אך ורק מעליות השבת המהודרות שנבנו על-פי הנחיות המכון המדעי טכנולוגי להלכה, נבדקו ואושרו על-ידינו, כי כמו בכל המוצרים והמכשירים האחרים שאנו מאשרים אותם, אנו פותרים את כל הבעיות והשאלות ההלכתיות, הנראות לעין וגם את שאינן נראות



לעין כל אבל הן בהחלט קיימות, והרוצה לשמוע לאו מכלל הן יעשה זאת על דעת עצמו.

אם ברצונך לשמוע וללמוד קצת על נושאי מעליות בשבת

והמסתעף, הבעיות לצד הפתרונות, יחד עם דעת גדולי ישראל, תוכל לצפות במערכת 'קול-הלשון' ב-2 שיעורים (בני כ-3 שעות ביחד) בנושאי מעליות בשבת, מפי ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א.

מצו"ב הקישור: <https://www.kolhalashon.com/New/Shiurim.aspx?Lang=Hebrew&FID=302413>

בברכה מרובה

### **תוספת משקל ברכב שנוסעים בו בשבת**

#### **לצורך הצלה ופקו"נ**

(תגובה לתשובה הלכתית בגיליון הקודם)

**בס"ד**

לכבוד רבני המכון ועורכי גליון הנפלא 'אספקלריא' שליט"א, אסיר תודה הנני לכם, על הגליון המלא וגדוש במידע נחוץ בכל תחומי החיים, בבהירות נפלאה במציאות ובהלכה. שאו ברכה מאת ד' ולכו מחיל אל חיל.

נהניתי לראות את תשובתכם בגליון חודש מנחם אב עמוד 17, בנוגע לאמבולנס הנוסע על דלק דיזל.

גם אנו הגענו למסקנה זאת בשיעורי הצלה בעירנו בארא פארק יצ"ו, כאשר הנושא עלה על שלחן ועד הרבנים שליט"א, והוברר מעל לכל ספק



ע"י גדולי המומחים, שבכל סוגי המנועים הפועלים על דלק, יש תוספת הבערה בכל תוספת משקל אפילו כל דהו.

אכן ראיתי לנכון להעיר, כי

בתשובתכם התייחסתם רק לתוספת דלק בכל הבערה בפני עצמה, שזה עדיין בגדר 'ריבוי בשיעורים' בלבד.

אכן המציאות היא, שככל שיש יותר עומס על המנוע, מתרבים גם מספר הפעילות [כאשר אפשר לכל אחד לעקוב מעל דש המכונית שלפני הנהג אחרי ה-RPM, שמראה את מספר סיבובי המנוע], שזה 'ריבוי מלאכות' ממש.

כל סיבוב נגרם על ידי עליית וירידת בוכנה במנוע פעם אחת, ושני סיבובים נגרמים על ידי הבערה אחת. זאת אומרת, שבאמבולנס שיש בו 10 צילינדר, כל אחד מהם יש בו 3.000 סיבובים לדקה בנסיעה רגילה, דהיינו 1.500 הבערות, והעשרה צילינדרים ביחד הם 15.000 הבערות לדקה. בנסיעה מהירה עולה ה-RPM ל-5.000 ויותר, וממילא יש כאן 25.000 הבערות לדקה, ריבוי של אלפי מלאכות.

ממילא לפי הכלל שכל מסה אפילו כל דהו זקוקה לאנגרי' כדי לזוז ממקום למקום, נמצא שתוספת משקל אפילו כל

שלא להיכשל ולהכשילו בריבוי הבערות שלא לצורך. אפשרות נוספת היא נהיגה ברכב חשמלי. וכבר הזכרנו בסופה של אחת התשובות שצירפנו לכם (גיליון סיון האחרון, עמ' 30) כי לכאורה יש מקום לדון במקרה שקיימות שתי ברירות, האחת של נהג יהודי ברכב חשמלי והשנייה של נהג גוי ברכב רגיל - איזו מהן יש להעדיף? וכתבנו שהדעת נוטה בבירור שיש להעדיף נהג גוי ברכב רגיל.

בברכת הצלחה רבה

## הפעלת מעלית בבית-כנסת ע"י נכרי

### בימי ר"ה ויוהכ"פ

שאלה: שמי מענדל ה., ואני מנהל בית חב"ד המשרת את הקהילה היהודית בדרום מזרח מלבורן, אוסטרליה.

רוב הפעילות שלנו מתקיימת במקום יחסית קטן. אך בראש השנה וביום כיפור, בשל מספר המשתתפים הרב, אנו שוכרים אולם גדול יותר שיכול להכיל את כולם.

השנה, לצערנו, האולמות שבהם השתמשנו בעבר אינם זמינים או שאינם מתאימים. עומדת בפנינו אפשרות לשכור אולם טוב ומתאים, אך עיקר האולם נמצא בקומה הראשונה (קומה אחת למעלה), ונגיש רק באמצעות מדרגות או מעלית. המעלית ניתנת לנעול. השאלה היא, אם נוכל לארגן נוכחות של שומר גוי במקום לאורך כל ימי החג, והוא יחזיק את המפתח למעלית ויוכל להפעיל את המעלית אך ורק עבור אנשים שאינם מסוגלים לעלות במדרגות, כמו מבוגרים או אנשים בכיסאות גלגלים.

השאלה שלי היא: האם מותר מבחינה הלכתית להשתמש באולם כזה, כאשר המעלית תישאר נעולה לאורך כל החג, ותופעל רק על ידי גוי עבור אנשים שאינם מסוגלים לעלות בעצמם?

הדבר ישפיע מאוד על האפשרות שלנו לקיים את תפילות החג בצורה ראויה עבור הקהילה. אם אין לכך היתר, ניאלץ להשתמש באולם ישן ומוזנח שאין בו חדרים צדדיים לילדים וכדומה.

תודה רבה על הזמן ועל ההכוונה של כבוד הרב.

בברכה,

מענדל ה.

חב"ד, דרום מזרח מלבורן

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מעבר לשאלות ההלכתיות של אמירה לנכרי והנאה ממעשה נכרי בשבת, בעצם הזמנת המעלית וקריאתה, קיימות גם שאלות הלכתיות נוספות, לא פשוטות, בכניסה למעלית

דהו, יגרום בהכרח לריבוי עכ"פ כמה מלאכות דאורייתא בכל דקה [חשבון פשוט, אם כי לא מדויק: אם אמבולנס השוקל 1.000 ק"ג זקוק ל-25.000 הבערות כדי לנוע במהירות, הרי 100 גרם מוסיפים 25 הבערות כל דקה], והדברים ברורים. ויש בזה הרבה נפ"מ למעשה בחברת הצלה, בעיקר בכל הנוגע להוספת נוסע, כאשר מעיקר הדין מותר לו לנסוע על ידי נכרי, אבל אסור לו להצטרף לאמבולנס המונהג ע"י ישראל הנוסע בהיתר, כיון שהמלאכות הנוספות בגללו אינם בכלל ההיתר.

בהוקרה מרובה,

אליעזר ש.

בארא-פארק נ.י.

תשובת רבני המכון:

שלום רב לאוהבי תורתך

ברכת יישכ"ג על דברי אמת וצדק.

למרות שיש לדון הרבה בנוגע למה שכתבתם שתוספת דלק בכל הבערה דינה כריבוי בשיעורין ותו לא, בכל זאת אין צורך להיכנס לזה ואכמ"ל, שכן גם אנחנו מסכימים למה שכתבתם לגבי ריבוי ההבערות בנדו"ד, וכתבנו כן בעצמנו בתשובה אליה התייחסתם בתוך הדברים ובסופם, יעוי"ש היטב.



למעשה, כבר כתבנו ופרסמנו כן פעמים רבות יחסית בתשובות הלכתיות בבטאוננו החודשי. לא מכבר פרסמנו סדרה של מקבצי שאלות ותשובות שפורסמו במשך השנים בבטאוננו 'אספקלריה' בנושאי 'רפואה בהלכה', כאשר שם ריכזנו בין היתר גם את התשובות בנושאי תוספת משקל ברכבי הצלה. איננו יודעים אם ראיתם וקראתם זאת, ולכן אנו מצרפים עתה בזאת את:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר האחרון, שם בעמודים 29-32 התפרסמו מספר תשובות הלכתיות בנושאים אלו.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון האחרון, שם בעמודים 29-31 התפרסמו מספר תשובות הלכתיות נוספות.

כמובן, שהמסקנה היא כפי שכתבתם שבשל כך יש להשתדל ככל האפשר (מבלי להתעכב כמובן מחובת ההצלה אפילו לרגע קט) לנסוע עם נהג נכרי ולא עם נהג ישראל, על-מנת



שמגיע איתם בלאו-הכי ואם זה השומר הנכרי שיוזמן מראש גם לצורך זה.

ד. בירידה במעלית יקפידו שלא יכנסו למעלית בכל פעם יותר ממשקל של חצי התפוסה המותרת.

בברכת הצלחה רבה בעבודת הקודש

### הפעלת מוקד אבטחת סייבר בשבתות ובחגים

בס"ד

לכבוד הגאון הרב הלפרין שליט"א שלום רב!

כהמשך לשיחתנו בטלפון מיום ג' כ"ג כסלו, אודות חברת סייבר... כאשר מנהלי החברה מעוניינים לקבל הוראות הלכתיות ותידורן מפורט שיאפשר להם לשמור שבת תוך כדי המשך אספקת שירותים מעולים ובטיחותיים לחברות המנוהלות על ידם.

מצ"ב פנייתם הראשונה אלינו, וכן צורך תשובתם כמענה לשאלתנו בה מפורט רמת הנחיצות וההכרח שיש בתיפעול מערכות אלו גם בשב"ק.

שלום הרב,

שמי... אבא שלי הוא המנכ"ל וחלק מהבעלים של חברת... החברה הנה אינטגרטור של פתרונות אבטחת מידע ותקשורת נתונים.

אנחנו רוצים להתייעץ לגבי העבודה של החברה בשבת. החברה נותנת שירות של סייבר ותקשורת, כאשר בחלק מהמקומות החיוניים יש צורך לתת זמינות בשבת. זאת אומרת שאם יש תקלה ברמה שמשביתה את העבודה של גופים כמו מפעלים או בתי חולים וכחלק מהשירות אנו נדרשים לספק כוננות ובמידת הצורך לשלוח טכנאי כונן (כל שבוע יש כונן אחר) שבמידה שיש תקלה קריטית הוא נוסע לשם ונותן את השירות. בכל המקרים מדובר אך ורק בדברים קריטיים.

מבין לקוחות החברה ניתן למנות את...

השירות שלנו מתחלק לשני נושאים עיקריים של אבטחת מידע ושל תקשורת.

בצד של אבטחת מידע מדובר בחשד שמישהו מנסה לבצע פעולת התקפה של סייבר כדי להשבית או לגנוב מידע. ועוד יש לציין שבמידה ויידעו שבישראל אין שירות כזה בשבת כולם יתקפו כל שבת ואף חברה לא תוכל להתקיים כך.

עוד יש לציין שתקיפות מובילות לעוד תקיפות, כך שזה גם יכול להגיע בהרבה מקרים גם למקומות חיוניים כמו בתי חולים שיתקפו כי להם קשר עם חברה שתקפו.

כחלק ממטן השירות ובמטרה לזהות תקיפות סייבר אצל לקוחות החברה יש לנו מערך שנקרא SOC - "סוק" שזה חדר מלא במסכים ומחשבים שמבצעים ניטור לאירועי סייבר ברשת של לקוחות החברה. יש עובד שמאייש את המשרד כל שעות היממה

ובנסיעה בה, הן בעלייה והן בירידה, כאשר אין ספור פעולות חשמליות, כאלה ואחרות, מושפעות ישירות מכניסת האדם למעלית והימצאותו בה בכל מהלך הנסיעה.

בדרך-כלל כאשר השאלה נוגעת ליחידים השואלים בעצמם ועל עצמם בנוגע לנסיעה במעלית בשבת, באופן זה, או אפילו במעלית אוטומטית המכונה משום מה בשם 'מעלית שבת', אנו מורים כי ככל שהנסיעה במעלית היא לצורך תפילה בציבור או שמיעת קריאת-התורה, ולא לצורך רפואי וכיו"ב, עדיף להם להתפלל ביחידות ולוותר על שמיעת קריאת-התורה ולא לנסוע בשבת במעליות שאינן מעליות שבת מהודרות ומפוקחות כדבעי.

לעומת זאת, השאלה שאתם שואלים היא קצת שונה, ויש לה השלכות ציבוריות מקיפות יותר, כפי שתיארתם בשאלה וכפי שמוכן ומשתמע גם מבין השיטין.

בשל כך אנו נוטים כי במקרה זה - שיש בו צורך רבים, ומן הסתם ישליך בעקיפין גם על יהודים נוספים שיבואו להשתתף בתפילות ר"ה ויוהכ"פ ולשמוע תקיעת שופר, וממילא על התנהגותם בהמשך - ניתן להקל, בתנאים דלהלן, בהסתמך גם על כך שאותם יהודים שיעלו וירדו במעלית אינם מודעים כלל להשפעת כניסתם אליה ונסיעתם בה על המערכות החשמליות, ואפשר לדונם לעניין זה כ'מתעסק', מה גם שלגבי חלקם עכ"פ ניתן לדון את הצורך שלהם להשתתף

בתפילות הימים הנוראים גם כצורך רפואי עקב מצבם.

אולם יש להקפיד על התנאים הבאים:

א. כל האמור להלן יסוכם עם האחראי הנכרי מראש עוד קודם ר"ה.

ב. המעלית תהיה נעולה במשך הימים הנוראים, בימי ר"ה ויוהכ"פ, כפי שכתבתם, והאחראי הנכרי יפעיל אותה אך ורק עבור כאלה שאכן אינם מסוגלים בשום פנים ואופן לעלות ולרדת בכוחות עצמם, כאשר הנכרי יקבל מראש הנחיות מדויקות, ובמידת האפשר אולי גם רשימה שמית.

ג. כל אותם שיאפשר להם להשתמש במעלית שתופעל על-ידי הנכרי גם יכנסו לתוך המעלית ויסעו בה, הן בעלייה והן בירידה, יחד עם מלווה נכרי, אם זה עובד סיעודי



וכידוע מבחינת הלכה אם יש נהג חילוני או חרדי יש עדיפות לקחת חרדי שימעט בחילולי שבת.

אודה למעכ"ת על שיתוף פעולה למען כבוד השבת ושמירתה. אחתום בברכה מרובה

הרב...

חבר בד"ץ....

ומו"ץ ק"ק... מודיעין עילית

מר... ביקש לעדכן את הרב הלפרין שליט"א שהם מצאו דרוזים שיהיו 'כונן שבת'.

כמו"כ הם מתכוננים להקים את ה'סוק' בשבוע הקרוב, ולכן הם מחכים לקבל הוראות מהרב.

נשמח לקבל מענה מהרב שליט"א.

בברכת יישר כח!

תשובת ראש המכון:

שלום וברכה

זכור לכם בוודאי, בעקבות הפגישה הממושכת שהתקיימה בביתי לפני כחצי שנה בנושא זה עם כל הגורמים הרלוונטיים, השתדלתי כפי שהבטחתי בשעתו להעלות על הכתב בצורה ברורה את עיקרון של שלושת ההצעות שהועלו על-ידי במהלך הפגישה, כדלהלן:

1. במידה ויש נכונות להשקיע מאמץ וכסף על-מנת למצוא לשבתות ולחגים עובדים נכרים אמיתיים (יוצאי מדינות בריה"מ לשעבר שבוודאות אינם יהודים, או דרוזים יוצאי צבא עם סיווג בטחוני גבוה) אשר יאיישו את כל התפקידים הרלוונטיים הדרושים, הן במוקד ה'סוק' והן ככוננים בביתם, הרי שזו הדרך הנכונה והיעילה ביותר מבחינה הלכתית.

ברצוני להוסיף, כי גם באופן זה נוכל להשאיר פתח למקרים קיצוניים ביותר של מתקפת סייבר רצינית, שתסכן את שלום הציבור או את בטחון המדינה מצד אחד, ומצד שני יידרשו להתמודדות עמה אנשי מקצוע בכירים נוספים, שאז יוכלו העובדים הנכרים להזעיק גם עובדים יהודים כמידת הצורך. הדבר ייעשה על-פי



הוראת פוסק הלכה מובהק שייקבע מראש ביחד עם דרך יצירת הקשר עמו, או בכפוף להנחיות פרטניות מדויקות שינתנו מראש.

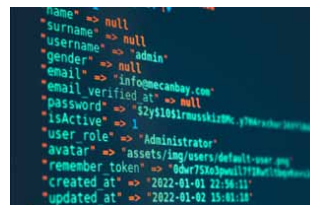
באופן זה לא יהיו העובדים הנכרים מוגבלים כלל בפעילותם הכללית (מלבד באשר להזעקת עובדים יהודים, כאמור לעיל), בהסתמך על כך כי החברה מטפלת בין היתר במוסדות רפואיים וכדו', שהגנת סייבר עליהם כרוכה בספק

במטרה לזהות איומים ולהתריע ולחסום אירוע סייבר בזמן אמת, שכן יש חשיבות קריטית לזיהוי האיום ולחסימתו.

חשוב לציין שהעובד עובד, לא משנה אם באמת יש אירוע או לא, אלא הוא מסתכל על הרשת ובודק שאין משהו חשוד כיון שלא

ניתן לזהות מראש אם הולך להיות אירוע או לא יש צורך בניטור תמידי.

בצד של התקשורת (ללא קשר לאירוע אבטחת מידע אלא פשוט תקשורת נתונים



"אינטרנט") אין מקרים שעושים עבודה יזומה בשבת ובדרך כלל אם יש בעיה של תקשורת אז גם יש חשד לאירוע סייבר כיוון שאין אפשרות לדעת ממה נובע הדבר.

אנו עושים ככל יכולתנו על מנת למנוע פעילות בשבתות תוך אמונה שהשבת היא קודש קודשים ובאמת מקור הברכה.

רצינו לשאול את הרב לגבי העבודות האלו בשבת ומה דמת החיוב. לדוגמא אם יש עובדים שהם לא שומרי שבת ויש כאלו ששומרי שבת. האם ניתן לרשום כונן גם שומרי שבת או שעדיף להימנע מכך ולרשום רק את מי שאינו שומר שבת? כמו כן לגבי הסוק האם עדיף לעשות שימוש בקבלן משנה בשבתות או שאין בעיה להפעיל את מערך הסוק עם עובדים שלנו?

תודה רבה (ע"כ פנייתם הראשונה).

כאמור, אנו מצרפים בנפרד את התשובות כמענה לשאלותינו. הנקודה העיקרית בנד"ד, לענ"ד היא כדלהלן:

החברות האחרות כפי הידוע לצערנו אינן שומרים שבת כלל רח"ל ואף אינם מוכנים לקבל פיקוח ותידור רבני - הלכתי וממילא נעשים חילולי שבת יותר מכפי הצורך לפיקוח נפש וכו', בדיוק לכן נראה לענ"ד שיש כן להתייחס לחברה זו המעוניינת לקבל חו"ד הלכתית מובהקת ותידור מפורט מה מותר ומה אסור ומה הם מלאכות דאורייתא ומהם דרבנן וכו', ואדרבה יש כאן הזדמנות נדירה לכוון מפעל כביר כזה שיפעל כפי הוראותיו של הרב שליט"א. כמובן בעלי החברה יצטרכו לשבת עם הרב שליט"א ולפרט את המלאכות הנעשות בשבת ואדרבה לענ"ד תצמח מכאן בעז"ה תקוה גדולה למניעת חילולי שבת ולקידוש שם שמים כאשר החברה תישא תעודת כבוד על שמירת התורה ומצוותיה.

ברור שאין זה מן הדברים הקלים, אך לענ"ד הדבר כדאי כדי למנוע חילולי שבת המוניים ואדרבה חברות ומפעלים רבים יצטרפו לחברה זו... הדוגלת בשמירת שבת כהלכתה.

לסיכום: יש כאן הזדמנות בס"ד להרחיב ולהרבות שמירת שבת כהלכתה, וזאת כאשר בעלי החברה מראים רצינות ונכונות לקבל הוראות הלכתיות מאת הרב שליט"א, וכמובן שהחברה תישא בכל ההוצאות הנלוות והנדרשות לשם כך.

א. ה'סוק' יופעל כאמור בשבתות ובחגים על-ידי כוננים נכרים דרוזים, שיבצעו את כל העבודות השוטפות, שיש בהן משום חילול שבת, כמו: מעקב במחשבים לשם חיפוש ואיתור פריצות, קבלת קריאות טלפוניות ואחרות, חיוג והתקשרות בכל אמצעי הקשר.

ב. אם יש צורך, אפשר שיהיה עמם גם כונן יהודי מקצועי, שיהיה אחראי עליהם במקום, אך לא יבצע בפועל כל פעולה הכרוכה בחילול שבת, אלא רק יפקח עליהם, ידריך אותם, ייעץ להם, וגם יתן להם הוראות לביצוע במקרה הצורך.

יש לוודא שהיהודי לא מגיע למקום בשבת בדרך הכרוכה בחילול שבת.

ג. חשוב להדריך מראש את הכוננים הנכרים ככל האפשר בתפקידם, על-מנת שידעו לבצע במקרה הצורך את מקסימום הפעולות הנדרשות במקרה של מתקפת סייבר ופריצה ח"ו, על-מנת לחסום את מתקפת הפריצה ולמזער את נזקה וכל כיו"ב, אם בפעולות ישירות בשבת עצמה ואם בעצירת פעולות אחרות ודחיית המשך התיקון על-ידי אנשי המקצוע היהודים למוצאי-שבת, באופן שיצמצמו עד למינימום האפשרי את הצורך בקריאה ואזעקת טכנאים יהודים בשבת.

ד. במקרים קריטיים, בהם נשקפת סכנה של ממש לאתרים שיש בהם, או דרכם, משום חשש פיקוח-נפש, ואין באפשרות הכוננים הנכרים לטפל בהם, יהיה מותר להם, לפי שיקול דעתם (או לפי שיקול דעתו של היהודי האחראי, כדלעיל בסעיף ב') להזעיק טכנאים יהודים לטיפול בבעיה כפי מה שנדרש בשבת עצמה ולא ניתן לדחיה למוצ"ש.

ה. את המקרים הקריטיים, עליהם נסוב הסעיף הקודם, יהיה צורך ללבן בצורה מפורטת, עם הנחיות מפורטות ומסודרות.

אם תהיינה לכם שאלות ספציפיות נוספות מיידיות, תוכלו להפנות אותן במייל זה ואשתדל להשיב בעז"ה בהקדם האפשרי.

במידה ואתם רוצים לגבש קריטריונים נוספים (במיוחד לסעיפים ד-ה) נצטרך למצוא את הזמן לעשות זאת יחד בעבודה משותפת.

בברכת השבת שהיא 'מקור הברכה', אשר בזכות חיזוק שמירת שבת כהלכתה נזכה כולנו בקרוב לראות בנחמת ציון וירושלים

הרב אברהם משה הלפרין

ראש המכון

פיקוח-נפש, וגם לגבי החברות האחרות הדבר כרוך בוודאי בהפסד מרובה ואולי למעלה מכך.

אם הצעה זו תתממש, נוכל ללא ספק גם להעניק אישור הלכתי לחברה כי היא עומדת בכל דרישות ההלכה, וכי מצווה וחובה למי שזקוק להגנת סייבר לעשות זאת דרכה.

2. לחילופין, הצענו כי במוקד ה'סוק' עצמו ישהה כונן יהודי מקצועי, למטרות מעקב ובקרה בלבד, כאשר ייערכו מראש במסכים מספיקים, כולל דפדוף אוטומטי, כך שאותו יהודי לא יצטרך לבצע כלום באופן פיזי, לא לחיצות ולא כל פעולה אחרת. במקביל, ישהה לצידו נכרי, מקצועי או לא, אשר בשעת הצורך יקבל מהכונן היהודי שבמוקד הוראות והנחיות מתאימות לטיפול, אם זה בטיפול מהמוקד ואם זה בדרכי התקשרות כאלה ואחרים עם הכוננים המקצועיים בביתם.

במקרה זה יידרש להכין מראש הנחיות הלכתיות ברורות ופרטניות באלו מקרים בדיוק יהיה מותר לו ליהודי להורות לנכרי ליצור קשר עם כוננים יהודים על-מנת שיבצעו פעולות נדרשות - שיש בהן מימד של ספק פיקוח-נפש ואינן סובלות דיחוי - בשבתות ובחגים.



גם אם הצעה זו תתקבל, על כל

חלקיה, נוכל להעניק לחברה אישור הלכתי כאמור לעיל.

3. במידה ושתי ההצעות הקודמות יידחו משום מה, נוכל לסייע אמנם - אם נתבקש - בהוראות הלכתיות על-מנת לצמצם עד למינימום האפשרי את הפעולות הכרוכות בחילולי שבת. אך במקרה זה לא נוכל לתת כל אישור הלכתי והמלצה על החברה.

כהמשך לכך, ולאחר כל סדרת השאלות שהפניתי במהלך החודשים האחרונים והתשובות המפורטות שקיבלתי עליהן מהגורמים המקצועיים, אודות רמת הסיכונים האפשרית ומה מתוכם נכלל בכלל פיקוח-נפש או ספק פיקוח-נפש, ואלו הן הפעולות הנדרשות בדרך-כלל להדיפת מתקפת סייבר ומזעור נזקה, לצד בחינת כל מיני הצעות נוספות שהועלו במשך הזמן שחלף, שמחתי לשמוע עתה כי עומדים להקים את ה'סוק' ולהפעילו בשבתות ובחגים באמצעות כוננים שאינם יהודים.

בשלב זה אתן רק הוראות כלליות להפעלת ה'סוק', ולא אוכל בשלב זה להיכנס כל-כך להוראות פרטניות יותר, הן בשל חוסר פנאי מתאים והן בשל אי הכרת הנושא לפרטי פרטים בצורה מושלמת שמאפשרת הנחיות מדויקות ומלאות.



## על משמר השבת

כסאות גלגלים וקלנועיות

מצוקת הנכים והמוגבלים המרותקים לביתם בשבת, מתדפקת ללא הרף על דלתות המכון. ליבנו נקרע בכל פעם מחדש מהפניות הרבות המגיעות למכון, הקריאות הנרגשות והזעקות הנואשות, לעשות משהו בנידון, ולמצוא את הדרך להקל עליהם את ההתנידות בשבתות ובמועדים.

מתוך נתונים של המוסד לביטוח לאומי (מינהל המחקר והתכנון) מספר מקבלי גמלת נכות במדינת ישראל עומד על 335,755. מספר הנכים בעלי בעיות ניידות עומד על 51,814.

גם אם לפי הנתונים הסטטיסטיים היבשים המספר מהווה אחוז קטן, עלינו להתייחס לכל יהודי כמו שאמרו חז"ל שהוא עולם מלא, ואם כן הרי שמדובר במספר עצום של עולמות. ואולי נכון יותר לומר, במספר עצום של בני אדם שחשך עליהם עולמם. כאשר מתפקידנו כחברה מתוקנת לספק להם נקודות אור וחום ולנסות לעשות ככל יכולתנו לאפשר להם לחיות במידת האפשר כאחד האדם.



### הנעה חשמלית



בשאר ימות השבוע קיימים כסאות גלגלים חשמליים או קלנועיות, המאפשרים למוגבלים להתנייד בכוחות עצמם ולהגיע כמעט לכל מקום שיחפצו, אך בשבת כשלא ניתן לעשות בהם שימוש, אזי רבים מהמוגבלים נאלצים להישאר רתוקים לביתם.

חלק מהמוגבלים משותקים לא רק בגפיהם התחתונות, ואפילו כתיבת מכתב למכון הוא דבר שלמעלה מכוחותיהם. בשולי המכתב המצורף כאן תוכלו לראות, שהמכתב נכתב על-די חברתה של הילדה המושתקת.

פניות קורעות לב שכאלה דוחפות את רבני המכון ומהנדסיו להשקיע מאמצים רבים שהם מעבר ליכולותיו, בשביל למצוא ולפתח פתרון מושלם מכל הבחינות, הלכתית ופרקטית גם יחד.



פניה נרגשת של נכה שנכתבה על-ידי חברתה

### קצו

רוב כיסאות הגלגלים ממונעים בעזרת שני מנועי חשמל, ומקבלים פיקוד חשמלי מסדרה של פוטנציומטרים המחוברים למוט היגוי ועוצמת הזרם של כיוון ושינוי מהירות. מאחר וההפעלה וההיגוי כרוכים בשינוי עוצמת הזרם, שזהו שינוי תכונות המעגל החשמלי, באמצעות הזזת רצפה של מגע על פני נגד משתנה, וכן סגירת ופתיחת מעגלים חשמליים לצורכי החלפת מהירות וכיוון נסיעה, וכמובן לצורך ההפעלה הראשונית, אי-לכך אין אפשרות ישירה להפעלת הכיסא בשבתות ובחגים.

צריך לדעת, ש'הפתרונות' המוצעים בשוק, המאפשרים כביכול ניידות בשבת, אינם מספקים כלל לדעתנו, וזאת משום שהמתג המפעיל את תנועת הכיסא דורש לחיצה רצופה כדי להמשיך את התנועה, ולולא הלחיצה התנועה היתה מפסיקה מיד.

ולכן, כל פעולה המתבצעת על-ידי האדם, אשר היא זו שמאפשרת את הפעולה המתמשכת - אסורה בשבת, למרות שנראה לכאורה כאילו המצב הקיים נמשך מעצמו. שכן אין לנו לא 'גזירת-הכתוב' ולא 'הלכה למשה מסיני' כי 'מה שהיה הוא שיהיה' ודבר הפועל מכבר מותר להמשיך את הפעלתו, אלא כל מה שממשיך לפעול בעקבות פעולה אקטיבית של האדם, שמחדש בפעולתו נתון נוסף הנדרש להמשך הפעולה, מתייחס אליו, לעיתים כמעשה גמור ולעיתים רק כ'גרמא'.



נמצא אם כן, לענייננו, שהמשך הלחיצה על המתג החשמלי, היא זאת שממשיכה באופן אקטיבי את פעילותו.

### עשה שבתך חול?

אמנם, באופן תיאורטי יתכן כי היה ניתן לשלב התקנים מסוימים שיאפשרו את השימוש ב"מצב שבת", הן מה שנוגע להתחלת הנסיעה והן הנוגע לנסיעה עצמה, בדרך של 'מניעת המניעה', בה אנו משתמשים בדרך-כלל לצרכי חרום של רפואה ובטחון בלבד.

אך לפי הדרך שהתווה בפנינו ראש המכון המנוח הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, בהנחייתם של גדולי ומאורי ישראל, אנו מנעים בתוקף לאורך כל השנים מלהתעסק במתן פתרונות לכיסאות גלגלים חשמליים או קלנועיות ברשות-הרבים, בשל החשש לפירצה בקדושת השבת בשימוש במכשירים העלולים להתחלף עם רכבים ממונעים.

בנו ממשיך דרכו, ראש המכון הנוכחי, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א מסביר תמיד, כי מדובר במה שנקרא 'מדרון חלקלק', שתחילתו כאשר בראשונה ייסעו ברשות-הרבים נכים ומוגבלים בקלנועיות וכיסאות חשמליים, דמויי רכבים חשמליים ממונעים.

כבר בנקודה ראשונית זו, אנו עומדים בפני שאלה קשה, מהי אכן ההגדרה המדויקת של מוגבלות תנועה, שכן בפרשנות רחבה עשויים לכלול בתוכה אנשים מבוגרים מגיל מסוים או הסובלים מבעיות רגליים ומתקשים קצת בהליכה, דבר שיכפיל וישלש את מספר הנוסעים והמשתמשים במכשירים אלו.



לאחר שהשימוש בהתקן חשמלי כזה או אחר יהפוך לנפוץ, והוא יהפוך לחלק אינטגרלי ממראה רשות-הרבים בשבת, אין כל סיבה לכאורה שלא יסדרו עוד מקום נוסף ליד אותו נכה או מוגבל עבור העובד הזר המטפל בו ומתלווה אליו, שכן בדרך-כלל הוא אינו יהודי ומותר לו לנסוע בשבת.

ובעצם, אם השימוש בקלנועית מותר בשבת, למה שהנכה או המוגבל לא יצרף אליו לנסיעה לבית-הכנסת נכד או

אחיין פעוט שעדיין לא הגיע לגיל חינוך ולמטה מכך?

וכך הלאה והלאה, יתרבו הקלנועיות ואולי גם יתרחבו במושבים נוספים כאמור, עד שלפתע נמצא את עצמנו חלילה עם רכבים ממונעים, מסוג כזה או אחר, הנוסעים בשבת ברשות-הרבים ב'היתר', ואחריתו מי ישרנו.

בשל כך, למרות הצער הרב שיש בדבר, אנו נמנעים גם מלתת יד או להשיא עצות ולהציע פתרונות לנסיעה ברשות-הרבים בכל כיסא המונע באמצעים חשמליים.

### הנעה הידרואלית



לא נותרה לאנשי המכון כל ברירה אחרת, אלא לפנות לאמצעים מכניים שונים שיניעו את הכיסא, הן בשל השאלות ההלכתיות הישירות הכרוכות בהפעלת קלנועיות וכיסאות חשמליים, הן בשל חוסר האפשרות לפקח למי בדיוק מיועדים כסאות הגלגלים בשבת, והן בשל ההנחה כי כסאות שכאלה, הפועלים באמצעים מכניים, לא יפרצו בחומת השבת ולא יפתחו בעקבותיהם חלילה פתח לרכבים ממונעים ברחובות ובחצרות הערים.

קווים כלליים של התוכנית הראשונה הוכנו בידי אחד ממהנדסי המכון בעבר, ר' יחיאל ישפה, וזה עיקרן:

'מצב שבת' בו כל הניהוג והחלפת מהירויות וכיוון - מנוטרל ואינו פעיל כלל. הדבר היחידי הפועל באופן חשמלי זהו המנוע עצמו שאינו משנה את עוצמתו או כיוון סיבובו, וכמוהו ככל דבר חשמלי הפועל בשבת בתנאים של on / off (מופעל / מופסק). זאת באמצעות שרון שבת

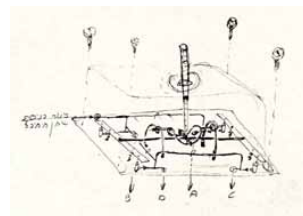
מתוחכם המתוכנת מערב-שבת, דבר זה נועד כדי לאפשר

שעות מנוע בשעות נדרשות ללא בזבזת הסוללה החשמלית.

מערכת מכנית המופעלת בערב שבת, מטעינה את הסוללה

כל ליל שבת ומנתקת את הכבל החשמלי מהכיסא בשעות

הבוקר ללא מגע אדם.



תנועת הכיסא מתאפשרת באמצעות מערכת של בוכנות

לחץ שמן, עם מערך צנרת מתאים אשר מחובר למוט ההיגוי, מפעיל את הבוכנות כדי לגרום

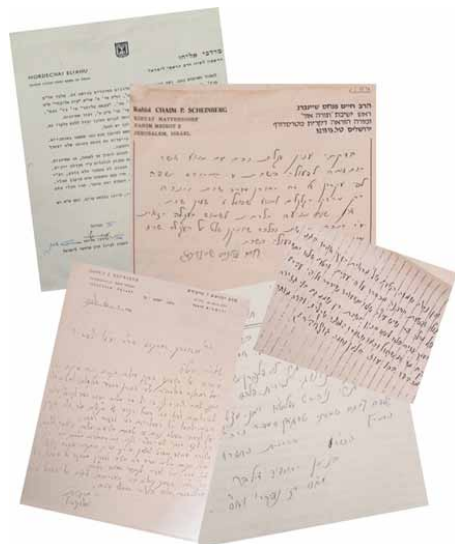
לחיבור או ניתוק מצמד מכני הנמצא בין כל מנוע לגלגל.

כתוצאה מכך, או ששני הגלגלים מהודקים למנוע ולכן העגלה נעה קדימה, או שאחד מהם

מהודק בחולשה או מופרד לגמרי וכתוצאה מזה יש סיבוב של הכיסא ימינה או שמאלה. ואילו

תנועה אחורה מתאפשרת כאשר לחיצה על ידית תפעיל בוכנה המכניסה גלגל מהופך כיוון

לתוך המצמד של כל גלגל.



מכתבי גדולי ישראל על התוכנית להנעה הידרואלית

כאמור, באמצעות השימוש בפתרון ההנדסי מורכב זה, אין כל חשש שהוא יגדל ויתפשט

לשאר רכבים ממונעים, והשימוש בו יהיה רק בשביל מטרה זו בלבד.

גדולי ישראל, שהתוכנית הובאה לידיעתם ועמדה לנגד עיניהם, סמכו את ידיהם עליה, ביניהם ניתן למנות את הגר"פ שיינברג, הגר"ב זילבר, הגר"נ גולדברג, הגר"י נויבירט, והראש"ל צ"הגר"מ אליהו, זכר צדיקים לברכה, שהגבילו את היתר השימוש בכיסא זה רק למי שאין לו אפשרות אחרת.

אך העלות האדירה של פיתוח מוצר שכזה היתה למעלה מיכולותיו של המכון. המכון פנה לעשרות גופים, קרנות ומשרדי ממשלה, בבקשה

לתמוך בפיתוח כיסא גלגלים המותאם לשומרי שבת. למרבה הצער ההשתתפות היתה מעטה ודלה, כאשר חלק מהגופים לא ראו כלל צורך

בפיתוח כיסא שדרוש רק לאוכלוסייה קטנה...

אבל הגרל"י הלפרין זצ"ל לא שקט, ועם מעט האמצעים שעמדו לרשות המכון ניסה לקדם בכל דרך פתרון מהודר עבור שומרי השבת.

בנקודה מסויימת בה היה נראה כי הפתרון ישים, כתב הרב הלפרין זצ"ל תשובה הלכתית ארוכה ומפורטת בענין התיידידות בכיסא גלגלים במקום שאין עירוב (ראו: שו"ת 'מעשה חושב', ח"ג, סי' יא).

### הנעה פנאומטית



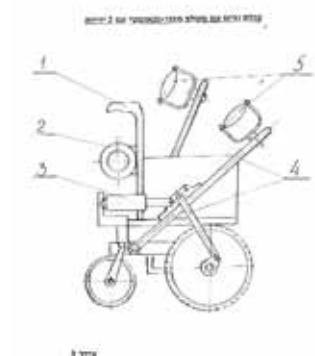
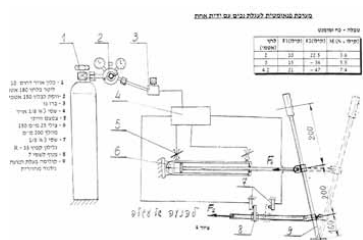
לאחר סדרת ניסיונות שונים וממושכים, במשך תקופה ארוכה, כאשר התברר בסופו של דבר שהנעה הידרואלית איננה ישימה מכמה סיבות, פנה המכון לבחון אמצעים אחרים הפועלים על ידי לחץ אוויר בהנעה פנאומטית.

יש לציין, שההנעה זו מייתרת לחלוטין את הצורך בהנעה החשמלית, כך שניתן בדרך זו לייצר כיסא מכני לחלוטין שעומד לכתחילה בכל הדרישות ההלכתיות.

ההנעה הפנאומטית בנויה מגליל שבתוכו נעה בוכנה בהשפעת גז או אוויר דחוס, כאשר מהלך העבודה מתבצע בהשפעת הגורם הדחוס, ומהלך הסרק [-חזרת הבוכנה למקומה] על חשבון קפיץ מחזיר. במנגנונים דו כיווניים, הדבר מתבצע בשני כיוונים על חשבון הגורם הדחוס.

מומחי ומהנדסי המכון אפיינו את הדרישות המינימליות לפיתוח מוצר שכזה:

- טווח נסיעה של כ-5 ק"מ, כולל עליות וירידות המצויות בתוך העיר, דבר שיאפשר לנכה ומוגבל לנסוע עמו לבית-כנסת, הלך ושוב, פעמיים או שלושה במהלך השבת.
- מהירות של 1-3 קמ"ש.
- נשיאת משקל [כיסא + אדם] מינימום 150 ק"ג.
- המערכת צריכה להיות חפה מכל התערבות חשמלית אלקטרונית כלשהי בכל מהלך השבת, ועל טהרת המכניקה הפנאומטית בלבד.
- טעינה של מיכל הלחץ - במקרה הצורך, לפי הנחיות הלכתיות - ללא כל פעולה חשמלית.
- בלון הלחץ יהיה מבוסס על חנקן ולא אוויר, בשל דרישות בטיחותיות.
- מחיר ללקוח עד 8,500 ₪ (נכון לזמן שבו נוסחו ההנחיות הנ"ל).



אך דא עקא, כי רשימת הדרישות יוצרת פרדוקס, שכן ככל שנרצה להגדיל את טווח הנסיעה ו/או את המהירות, בלון הלחץ צריך לגדול בהתאמה, וככל שהוא גדל משקל העגלה גדל גם הוא בהתאמה, ושוב יש צורך להגדיל את הבלון וחוזר חלילה, לכן יש למצוא או להמציא פטנט שיאפשר ניצולת מרבית ללא תוספת משקל משמעותית.

במהלך המחקר הממושך ביקרו מהנדסים מטעם המכון במקומות שונים ברחבי תבל, על-מנת לבדוק את הקיים בנושא זה בעולם.

הם נחשפו לרכבים גדולים או קטנים מסוגים אלו, אך לאכזבתם הרבה התברר תמיד בסוף כי כולם כרוכים - בצורה כזו או אחרת - בהפעלות חשמליות שונות, בעוד שהם חותרים להפעלה פנאומטית מכנית לחלוטין ללא כל הפעלה חשמלית.

### אב טיפוס

מהנדסי המכון הצליחו לבנות בעצמם כבר לפני כשלושים שנה אב טיפוס של כיסא פנאומטי. הוא היה אמנם מוגבל בתנועה, הן מבחינת מהירות והן מבחינת טווח הנסיעה, אבל היה זה מודל מצוין שמראה על כיוון טוב להשגת פתרון ראוי.

למרבה הצער, לא נותרו תקציבים להמשך פיתוח אב הטיפוס, אבל הדבר לא ריפה את מהנדסי המכון להמשיך לתור בכל דרך אחר פתרון מתאים.

אב הטיפוס שנבנה על-ידי מהנדסי המכון והתרשימים



### שיתופי פעולה

המאמצים חובקי עולם הובילו את המכון, בשנת 2004 למניינם, לחברת מייסקייל שבסלובניה המפתחת כיסאות גלגלים ועגלות נכים. מעבר לדרישות ההלכתיות, המכון פועל תמיד לפתח אך ורק מוצרים בטוחים ובטיחותיים לשימוש על-פי דרישות 'מכון התקנים הישראלי'. כדי להתקדם עם פיתוח וייצור הכיסא המבוקש דרש 'מכון התקנים' אישור 'בדיקת מעמס'.

הסלובנים זעמו על הדרישה החדשה וסירבו לספק את האישור, אותה הם הגדירו כ'מיותרת'. התכתבות ענפה ומסועפת בנושא שולי זה התנהלה בשעתו בין ראש המכון המנוח הגרל"י הלפרין זצ"ל וצוות מהנדסי המכון עם 'מכון התקנים', מצד אחד, שלא הסכים לוותר על הדרישה, ועם החברה הסלובנית, מצד שני, שהתעקשה שלא לספק את האישור, כאשר סביר להניח, כי אילו היה ניתן לספק אישור שכזה, לא היתה לסלובנים כל סיבה להתעקש כל-כך ולסרב...



שלוש שנים לאחר מכן התקשר המכון עם חברת 'טרי איי ווקטור' לפיתוח מערכת הנעה פנאומטית, כאשר המטרה היא להגיע למוצר שיהיה בו תועלת כלכלית עבור החברה, כדי להבטיח את המשך פיתוח המוצר ושיווקו בצורה רציפה ויעילה.



כעבור זמן, כשגם התקשרות זו לא הבשילה, פנה המכון למכללה האקדמית להנדסה ע"ש סמי שמעון באשדוד, שהסטודנטים הלומדים בה פיתחו באותה שנה אופניים פנאומטיים.

המכון ראה בכך אבן דרך משמעותית לפיתוח כיסא גלגלים פנאומטי, והוא פנה למכללה להשתמש עם הידע הרב שנצבר בפיתוח מערכות פנאומטיות - לשיפור כיסאות גלגלים קיימים, כדי להביא את הפרויקט המשמעותי והחשוב הזה להצלחה, לרווחת ציבור מוגבלי התנועה בארץ ובעולם, אשר ממתינים בכיליון עיניים לפתרון מעין זה.

לאחר התכתבויות ממושכות, שכללו גם פגישות רבות, נחתם חוזה התקשרות בין המכון לבין המכללה, במטרה משותפת להגיע לפיתוח הנכסף של כיסא הגלגלים הפנאומטי לטובת הנכים והמוגבלים שומרי השבת.

אלא שמסיבות שונות, שאין כאן המקום לפורטן, גם יוזמה זו לא צלחה ולא יצאה אל הפועל. וכך, כל העת נערכים עוד ועוד חיפושים וניסיונות, בארץ ובעולם, למציאת פריצת דרך שתאפשר פיתוח מוצר בר קיימא.

הרב הראשי לישראל לשעבר, הגאון רבי דוד לאו, שביקר בין כותלי המכון במהלך תקופת כהונתו, ועמד בין היתר על המאמצים הרבים שעושה המכון להגיע לפתרון ראוי ומושלם עבור מוגבלי הניידות, כתב בשעתו מכתב נרגש להנהלת המכון על מאמציה, כשהוא מציין כי הרבנות הראשית תשמח להמשיך סיוע ושיתוף פעולה ככל שיידרש.

כמובן, שהדבר דורש גם השקעה כספית אדירה, אשר המכון מתקשה לעמוד בכך בכוחות עצמו. לו היה אי מי נוטל על שכמו את העלויות בתרומה משמעותית, או כתוכנית עסקית שיכולה להבשיל למוצר



רווחי, הרי שהיה ניתן להכפיל ולשלוש את ההשקעה ומן הסתם גם להגיע לפתרון בהקדם.

מכתבו של הרב הראשי לישראל לשעבר  
הגר"ד לאו שליט"א



### למעשה

לצערנו הרב, למרות כל ההתקדמות במשך למעלה מארבעה עשורים, עדיין לא הגענו למוצר המיוחל שיהיה משיביע רצון, הן מבחינה ביצועית והן מבחינה הלכתית.

לכן המוגבל בהליכה על רגליו, ומעוניין להגיע לתפילה בבית-הכנסת בשבת, עליו להשתמש בכיסא גלגלים ידני, ולא עם כיסא גלגלים ממונע. טוב שיתפלל בביתו ביחידות, מאשר שישתמש במכשיר כזה, וכך גם ימנע מחילול ה'.

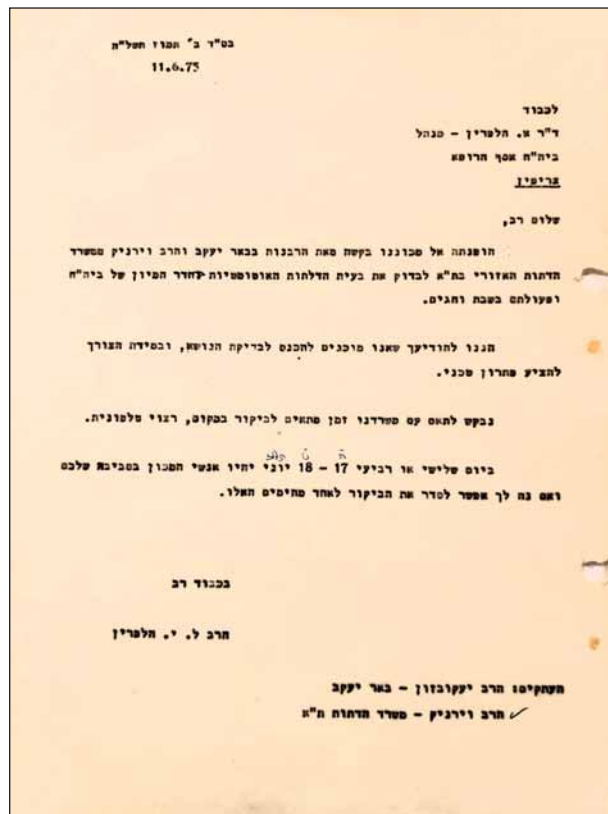
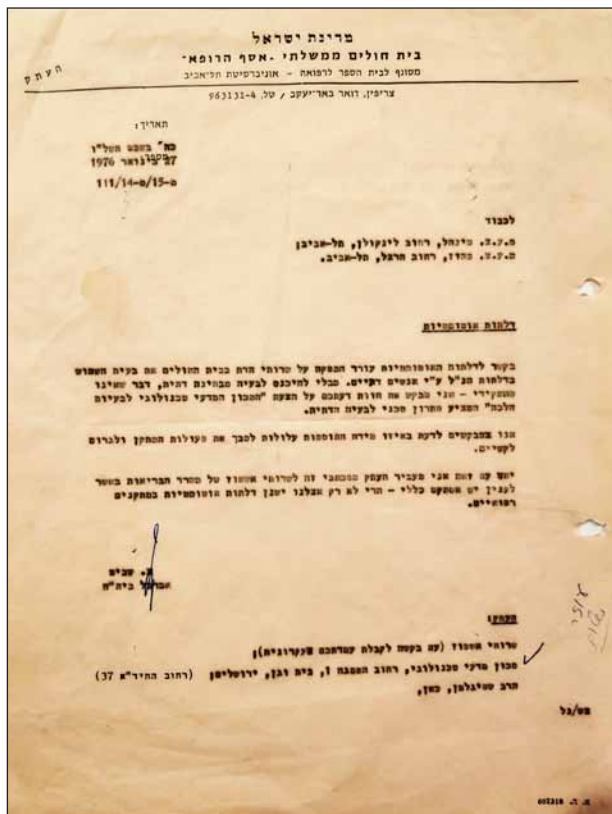
במקרים וצרכים מיוחדים, למוגבלי תנועה קשים, אנו מאשרים התקנת התקן פרטני מיוחד לשבת לכיסאות כגון אלו, המבוסס על שיטת 'מניעת המניעה', בתנאים והגבלות שונות, שהמרכזי שבהם הוא השימוש בו יהיה אך ורק בתוך הבית פנימה או במתחם סגור, ולא ברשות-הרבים, וזאת בשל שיקולים של קדושת וצביון השבת במרחב הציבורי, עם אחריות לתוצאות והשלכות נוספות העלולות להיווצר בעתיד משימוש בכיסאות/קלנועיות ממונעים ברשות-הרבים ב'היתר' הלכתי, כפי שכבר הוזכר לעיל. פתרון זה אינו רלוונטי כמובן לרוב מוגבלי התנועה, החפצים ביציאה מחוץ לבית.

### ורפואה קרובה לבוא (13)

#### פרקי תיעוד מדגמיים של עשרות שנות פעילות בכל תחומי שמירת ההלכה במרכזים רפואיים ובתי-חולים

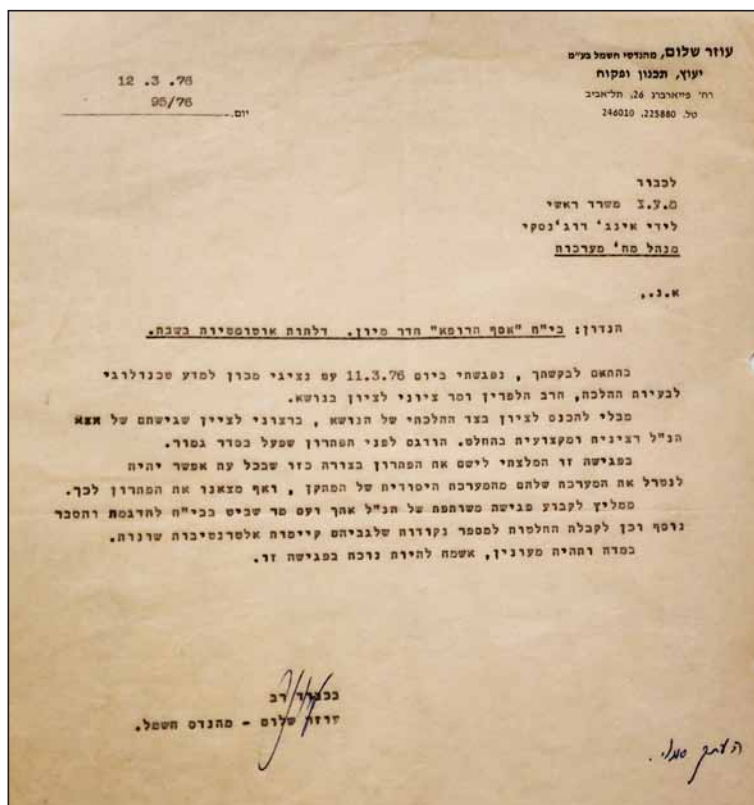
כדרכו של מדור זה, לא יתוארו בו תהליכים בהם מעורב המכון בהווה, אלא רק כאלו שהיו בעבר, תוך השתדלות להביא את החלקים המעניינים יותר, שבהם גם היו מעורבות דמויות ידועות וכדומה.

הפעם נתחיל לסקור מעט את פעילות המכון שהתבצעה לאורך השנים במרכז הרפואי 'אספ הרופא', בית-חולים ממשלתי השוכן בצריפין, בשטחה המוניציפלי של 'באר-יעקב' ומשרת כיום אוכלוסייה של כ-1,680,000 תושבים • שמו הרשמי של בית-החולים מאז שנת 2017 למניינם הוא 'המרכז הרפואי שמיר' • בשלהי שנת תשל"ה פנו רבה של באר-יעקב הג"ר רבי משה יעקבזון זצ"ל, יחד עם הרב וירניק ממושרד הדתות, אל המכון המדעי טכנולוגי להלכה, בבקשה להציע פתרון הולם שיאפשר את המעבר בשבתות ובמועדים דרך הדלתות האוטומטיות שבכניסה לחדר המיון • ראש המכון המנוח הגרל"י הלפרין זצ"ל שיגר מכתב, הנושא את התאריך ב' תמוז תשל"ה, למנהל בית-החולים ד"ר א. הלפרין, שבו הוא מבקש ממנו לקבוע פגישה כדי לבחון את הנושא ובמידת הצורך להציע פתרון • שבוע לאחר מכן התקיים ביקור בבית-החולים והוצע פתרון טכני שיפתור את הבעיה • למרבה הצער, זמן רב חלף עד שמר שביט, אמרכל בית-החולים, פנה בכ"ח שבט תשל"ו למ.ע.צ. כדי לקבל את חוות דעתם על הפתרון שהוצע • חולפים עוד חודשיים ומר עוזר שלום - מהנדס חשמל חיצוני - שולח את חוות-דעתו למ.ע.צ., בה הוא מציין כי הוא נפגש עם הגרל"י הלפרין ומהנדס המכון מר דב ציוני ו"גישתם של הנ"ל רצינית ומקצועית בהחלט" • בחודש תמוז תשל"ו הותקנו המפסקים החדשים בדלתות החשמליות על-ידי המהנדס דב ציוני, וניתנו הוראות תפעול מתאימות • בעקבות הטיפול בדלתות, נתבקש המכון על ידי רבה של באר-יעקב הרב יעקבזון להמשיך את הטיפול ההלכתי בבית-החולים • בחודש תמוז תשל"ז נערך ביקור מקיף בבית החולים והופק דו"ח מקיף על הבעיות ופתרונן • במכתב שצורף לדו"ח התבקש הרב יעקבזון 'להזיז' את העניינים בהנהלה • רב בית-החולים הרב ד. שפיגלמן פונה באלול תשל"ז למשרד הדתות, ומבקש את הרחבת הפתרון לשאר הדלתות החשמליות של בית-החולים • בינתיים העניינים מתנהלים בעצלתיים, כאשר הנהלת בית החולים מצידה לא ממהרת לשתף פעולה בענייני דת • מר דוד שלזינגר, מהאגף לתכנון מוסדות רפואה במשרד הבריאות, פונה בו' בתשרי תשל"ח למכון, ומבקש ממנו להיות שותף בתכנון המטבח החדש בבית החולים • במהלך שנת תשל"ח ותשל"ט מיושמים פתרונות נקודתיים בלבד הקשורים למערכות שונות • לדוגמא, בל' מנ"א תשל"ט אושר התכנון המחודש של פיקוד חדרי הקירור • ב"א אלול תשל"ט נשאל הרב יעקבזון זצ"ל אודות המתרחש בבית-החולים • בפרקים הבאים נסקור הלאה את ההתפתחויות הקשורות לשמירת השבת, כשרות המזון וטומאת מת, שהוביל ויישם המכון במרכז הרפואי 'אספ הרופא' - 'שמיר' בשמו הנוכחי •



שבט תשל"ו, מר שביט אמרכל בית החולים פונה למ.ע.צ.  
בבקשה לבחון את הצעת המכון

תמוז תשל"ה, פנייתו של ראש המכון הגרל"י הלפרין זצ"ל  
למנהל בית-החולים אסף הרופא בו הוא מביע את נכונות המכון  
לבוא לבחון את הדלתות החשמליות שבכניסה לחדר המיון



המלצתו המקצועית של מהנדס חשמל חיצוני לפעול בהתאם  
להנחיות המכון



- 2 -

(1) דלחות אוטומטיות ע"י שטיח  
באותה הדמנות ביום 5.7.76 בדקתי את הפעול דלחות האוטומטיות ע"י השטיח כחנות  
להתקנת פנימית שבת. נוכחתי לדעת כי השדות הפנימי והמרכזי של השטיח הפעיל אינם  
סתגלים כשרות - כפיחות, ז"א לפי הדרישה הנראית בתוכנית, אדם העומד על השטיח בכ"א  
השדות צריך לגרום לפתיחת הדלחות כל עוד הוא עומד עליהם. וכאן בשדה הפנימי והמרכזי  
שבין הדלחות שיש זה לא פועל כך, והדלחות נפגרות אחרי זמן אפילו שקומתי על השטיח  
שבין הדלחות שבכל מקרה חייב להיות בעיוותי והדלחות נפגרות עלי. נראה שישנה דליפת  
ויר נהצינוורות הנמצאים מתחת לשטיח.

מצב זה אי אפשר לסדר פנימית שבת אלא רק אחרי שיסודר הדבר.

גם להוריקני בענין זה לצורך הפעול פנימית שבת עבוד דלחות אלו.

במודע ובכבוד רב  
ציוני דב

התקנים הרב מ. וירניק  
מהנדס רוב נמקי - מ.פ.צ.  
מהנדס עוזר שלום

מפ"ב העתיק תוכניתו (1) פעל לחצני שבת/חול (לעסירה אצלכם)  
(2) מפעל ביטול לחצני חול (סוף הוראות לביצוע)

מפ"ב י"ח המודע העל"ז  
16.7.76

לכבוד  
מר שטיח - מנהלן ראשי  
בית"א מפי הוראה  
ציוני  
מ.פ.צ.

הנדון: הפעול דלחות אוטומטיות לעבת

(1) דלחות אוטומטיות ע"י להצניח  
ביום ב' 5.7.76 התקנתי בעזרת המטלתי בפעול את לחצני השבת עבור הדלת  
הפנימית המוטומטית.

בקומת העץ שבדלפת חמנת המאור פותקנים "לחצן-שבת" ו"לחצן-חול" ומפסק  
שחליף שבת/חול.

יש להעביר מפסק זה לפני כניסת השבת וזהו הפעול לחצני שבת מופעלת ו"לחצן-חול"  
שעל קומת העץ שהנחתי.

ע"פ לחצן (עבור שבת) את לחצני החול הרגילים המארים יש להתקין מפסק כלוח  
הבקרת הראשי של הדלחות (ראה ערשט פס" 2 המפורד), על דלת חמנת החיצונית של  
לוח הבקרת ולסמנו שבת/חול.

מפסק זה והמפסק שעל קומת העץ יש להעביר לפעול "שבת" לפני כניסת השבת או  
החג ולחצוריס לפעול "חול" אחרי זאת השבת או החג.

רצוי לחצני ששטרכת השבת מופעל אך ורק לצורך שבתות וחגים.

תמוז תשל"ו, מכתב ההנחיות של מהנדס המכון, מר דב ציוני, לאחר התקנת המנגנון המאפשר את השימוש בדלתות בשבת

מפ"ב י"ח המודע העל"ז  
11.7.77

לכבוד  
הרב משה יעקבזון  
רב הקיר  
באר יעקב  
שלום רב,

מפ"ב סיכום בקור בי"א אסף הירושל וכן גם פילוס סכתה של סגן מנהל בית  
הוליס הלל יום הנשלה מלך לפי בקשתך.

ביחס לבית"א: שמואל הרופא, סוכס אודות הפעלת הטלפון, כשנשלכ ראשון  
ההמסת העבירות והשקיעים כחלקות, לשבת.

ענה יש בדרך "לחצני" את העניין בתנהלה, ואשר מחכים לפעילותכם בנדרן.

ביחס לבית הוליס המטלתי באר יעקב,

א. קיימת בעיית מים שמים משבת, כשהתחילו, לעשות זאת בצורת מותרת  
בטיולוב "כלי שני".

ב. קיימת בעיה של חימום החלב והאורז ככלי המחומום כל הזמן. מוטלך  
לשלב במערכת הקיסור ענין המטלי קימפיל את החימום לאחר שהמוכל  
יוכנס לרור החימום.

ג. התקן קט הבשר המוכנס לתנור אחרי שקרבי מדיין אודות, מוטלך בנדרן,  
להחליף את התנור באמצעות ענין שבת, והכנסת האוכל השבת באמצעות  
הנוכרי.

מ"ב הנני פעלה כאן את הסיכומים שבגישה אצלנו בירושלים בתאריך כ"א  
המודע העל"ז.

א. האורזן על ידי הרב יעקבזון אספת רבנים שיש בעיית בית הוליס,  
יחבן לסלק באמצע דו גם את מנהלי בתי הוליס ואח"כ תהיה שגישה  
בנדרן ע"ש הרביראות.

ב. לעכל מכתבים ממונהלי בתי הוליס שבו יביעו את רצונם להפעלת בית  
ההוליס על פי החלטה.

ג. לעול שוכנעון המטבח המרכזי החדש במסך הירושל יחיה בהיגוס המכון  
מדעי טכנולוגי לבעיות חלטה.

תמוז תשל"ז, מכתב מטעם המכון הממוען לרבה של באר-יעקב הג"ר רבי משה  
יעקבזון זצ"ל - לאחר ביקור אנשי המכון בבית-החולים ובעקבות פגישה שהתקיימה  
ביניהם בירושלים - שבו מפורטים הנושאים הראשונים הדורשים טיפול דחוף



34



# אספקלריה

באספקלריית העבר  
המשך מעמוד קודם

מנ"א תשל"ט, דו"ח פגישה של מהנדס המכון, מר  
מנחם הרטמן ז"ל, לאישור מנגנון הפיקוד של חדרי  
הקירור

מכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה  
1-01-002  
תיק במכון:  
במאריך ל' מנחם אב תשל"ט  
23.8.79  
מקום המפגש:

דו"ח פגישה  
הגוף: מעץ.  
המשתתפים ותפקידיהם:  
מטעם המכון: מר מ. הרטמן  
מטעם הגוף: מר שמואל לוי - מהנדס קרור  
הנושאים שהועלו לדיון:  
חדרי הקרור במטבח החדש של אספ הרופא  
מהלך הפגישה:  
מר לוי הציג את תכנון הפקוד של חדרי הקרור ואשרתי לו את התכנית.  
השנויים כללו:  
1. מאורר לא נדלק עם פתיחת הדלת.  
2. מאוררים ממשיכים לפעול גם בדלת פתוחה.  
3. התרמוסטט יפעיל את המדחס דרך SGT.  
המעבר למשטר שבה באמצעות שרון שבועי.

לטיפול:  
1. ע"י  
2. ע"י  
3. ע"י

בטי"ד, י"א אלול תשל"ט  
3.9.79  
מס' 1-01-002/2007

לכבוד  
הרב משה יעקבזון  
הרב המקומי  
באר יעקב  
שלום רב,  
מצ"ב סיכום מעודכן ביחס לבית חולים אספ הרופא. למען ה' אלול 3887.  
היינו שמחים לשמוע מצדך אודות המתרחש בבתי החולים בבאר יעקב.

בכבוד רב  
וכתיבה וחתימה טובה  
הרב ש. הופמן  
מנהל המכון  
ש/מפ

המכון פונה בבקשה אל הרב יעקבזון רבה של באר-  
יעקב לעדכן אותם בהתקדמות מול בית-החולים  
ליישום הפתרונות לכלל הבעיות שעלו



דרכו של המכון המדעי טכנולוגי להלכה, על-פי מה שהתווה הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, היא לפקוח עין על כל תחומי התקדמות המדע והטכנולוגיה, ולתת את הדעת מראש לשאלות ההלכתיות הנראות כעתידניות, אולם ברות סיכוי סביר להפוך ביום מן הימים למציאות. זאת, על-מנת שבבוא היום, כאשר יצוצו השאלות, יהיו כבר בידינו התשובות המתאימות והכלים להתמודד עמן, ולא נמצא את עצמנו עומדים מול שוקת שבורה.

על-פי תפיסה זו נציג אי"ה מפעם לפעם במדור זה נידונים הלכתיים שונים אודות רעיונות, מחקרים, פיתוחים והמצאות, הנמצאים עדיין בשלבי מחקר כאלה או אחרים, אולם כבר הגיעו לשלב הניסויים, כך שכבר יצאו מכלל 'מדע בדיוני' גרידא. בשונה מיתר המדורים העוסקים בנושאי הלכה למעשה, גישתנו במדור זה תהיה להציג את הדברים 'הלכה ולא למעשה', בהצגת ההיבטים ההלכתיים השונים, מבלי לקבוע מסמרות ולהסיק מסקנות מוחלטות.

על-מנת להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את היריעה התורנית, נשמח גם לקבל תגובות מציבור הקוראים, בהבעת דעה על הנכתב במדור זה, הבאת מקורות נוספים לנידונים ההלכתיים וכדומה. את המכתבים אשר יהיה בהם מן החידוש, נפרסם אי"ה בגיליונות הבאים.

### הפעלה מחשבתית

מהי לדעתכם נקודת-זמן, עליה ניתן להצביע כרגע מכונן שמשם ואילך השתנה משהו מהותי ומשמעותי ביותר בחיי העולם הזה? אין ספק שניתן למנות את המצאת החשמל, שכיום איננו יכולים להבין איך ניתן לחיות בלעדיו, הטלפון בו ניתן ליצור קשר מסוף העולם ועד סופו, הדינאמיט שבאמצעותו יוצרים סדר עולמי חדש, ועוד ועוד.

כנראה שרבים ינקבו כיום גם ב'בינה המלאכותית', שאף שהשפעתה הישירה עדיין אינה מורגשת בכל מקום, אבל ללא ספק ניתן להסיק מאופי פעולתה, שההשפעה שלה רק תלך ותגדל בכל תחומי החיים.



חלק מהתגליות המשמעותיות ביותר, לא נתפסו בשעתן ככאלה שישנו את כל מהלך החיים העתיד לבוא, אלא רק לאחר התפשטותן והטמעתן בחיי היומיום, התברר למפרע כמה גדול היה אותו גילוי.

כידוע, המכון המדעי טכנולוגי להלכה פועל כך, לאור הדרך שהתווה ראש המכון המנוח הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, לזהות את ההתפתחויות הטכנולוגיות והחידושים המדעיים העתידים לבוא, בבחינת 'חכם עיניו בראשו', ולהיערך אליהם בהתאם עוד בטרם יהפכו לעובדה מוגמרת.

כבר לפני למעלה מעשרים וחמש שנה, בעקבות מחקר מדעי שהובא לידיעת הרב זצוק"ל, החל לדון אודות פעולות חשמליות שונות המתבצעות באמצעות מחשבה, ללא שום מעשה נראה לעין, ולא הקל ביותר, לא של עפעוף בעיניים ולא של הזזת אישונים, אלא בכוח המחשבה בלבד, האם פעולות שכאלה נחשבות כמעשה האדם לעניין דיני התורה?

הסיבה שהגרל"י הלפרין דן בעניין הייתה, מפני שהבנתו העמוקה והחודרת ובראייתו הצופייה למרחוק הבין כי לא מדובר במדע בדיוני גרידא, והוא חזה שיבוא יום ושאלה זו תעלה לדיון הלכה למעשה.

אין לנו ספק כי 'ממשק מוח-מחשב' יתברר בעתיד כאחד החידושים הגדולים ביותר, שיהיה שווה בערכו לכל הפיתוחים אותם מנינו

לעיל, למרות שכרגע הוא תופס את מקומו רק בשולי מדורי מדע וטכנולוגיה. אך לא ירחק היום, שבמבט לאחור נתמה על עצמנו כיצד לא שמנו לב בשעתו להתפתחות מדהימה זו?!

### מחשב במחשבה



האפשרות לפעול באמצעות כח המחשבה, כבר מתקדמת בצעדי ענק.

חברת השבבים 'ניורולינק' (Neuralink) בבעלות אילון מאסק כבר עוסקת בתחום זה שנים רבות. לפני כמה שנים כבר דווח על פריצת דרך בניסוי שנערך על קוף (ראו: 'אספקלריה' גליון כז, אייר תשפ"א,

באספקלריית העתיד, 'סוף מעשה במחשבה תחילה').

לאחר שהפריקט נתקע עקב סיבות שונות:

טכנולוגיות, רפואיות ומשפטיות, בימים אלו התפרסמה הידיעה (ראו תמונה) על פריצת דרך חדשה.

במרכז הבריאות של אוניברסיטת מיאמי הושל במוחה של אשה, משותקת מהצוואר ולמטה, שבבשם 'טלפתיה' (N1 Telepathy), יחד עם 128 חוטים דקיקים שחוברו לקורטקס המוטורי במוחה. המערכת מאפשרת למושתל לשלוט במחשב, באמצעות מחשבה בלבד.

אמנם, ידיעה זו עוסקת בהתקדמות בפיתוח שבבים מושתלים, שמזהים פעילות מוחית ומתרגמים אותה לפעולות, בעוד אנחנו נעסוק בתחום מתקדם יותר של זיהוי מחשבות הנעשה באמצעות כלים טכנולוגיים, ללא



לאור זאת, סביר מאוד להניח כי יבוא יום, במוקדם או במאוחר, שבו תימצא הדרך להשתמש באותם 'גלי מוח' להשפעה, למשל, על שדות מגנטיים או אלקטרומגנטיים, ובעקבותיה לבצע מגוון אין סופי כמעט של פעולות חשמליות, לחולל תמורות ולנהל מערכות מורכבות ביותר.

### לידוע מחשבות ביום דין

ההתקדמות הטכנולוגית הזו מזכירה לנו את דבריו הידועים של החפץ-חיים זי"ע (שם עולם ח"א, חתימת הספר), שההתקדמות הטכנולוגית היא לא מפני שאנו חכמים יותר מדורות קודמים, אלא היא באה דווקא לפי ערך ירידת הדורות, כדי לגרום לבני האדם להאמין בדברים שנחלשה בהם האמונה.



החפץ חיים מבאר בארוכה כמה דברים שהיו חדשים בזמנו:

הטלסקופ - להמחיש שעין רואה גם למרחקים עצומים, 'כל שכן הבורא יתברך עצמו שהוא ברא הבריאה



דיווח 'שולי' בעיתונות על פריצת דרך משמעותית בתחום 'משק מוח מחשב'



גופא, שהוא יכול להביט מלמעלה למטה על כל דבר.

הטלפון - להראות שאוזן יכולה לשמוע למרחוק, 'וכל שכן ה' יתברך בעצמו, בורא כל המציאות בודאי יש אוזן שומעת למעלה כל מה שמדברים למטה'.

הפוטוגרפיה (מצלמה) - להראות שכל פעולה נחקקת ונשמרת, 'ומעתה נוכל ממילא להבין בנקל שכל שכן אדון הכל יתברך הממציא את הבריאה גופא שיכול לעשות כל הנ"ל'.

הפונוגרף (הקלטת קול) - להמחיש שיש דיבור אינו נאבד, 'ואם אנו יכולין לעשות כן על אחת כמה וכמה ה' יתברך שהוא ממציא טבע הבריאה גופא יכולין לעשות שלא יאבדו אפילו תיבה אחת'.

ומסיים שם החפץ חיים:

ואם תרצה להבין שכל פעולותיך נמשך תמונתם ממש כאשר הם ונחקקים בספר אף שאתה אינו יודע מזה דבר... א"כ תוכל בפשיטות להאמין ג"כ ש'כל מעשיך בספר נכתבים'.

## מחשבה כמעשה

עכשיו דמיינו מצב שבו מחשב יכול 'להבין' מה אדם חושב ולפעול בהתאם. אדם נכנס לביתו והוא חושב 'מדוע חשוק כאן?' ואז בתגובה התריס יגלל כלפי מעלה ו/או האור ידלק. לחילופין אם הוא יחשוב 'חם לי', המזגן יחל לפעול.

באותה מידה יוכל להתקרב למכוניתו והמכונית תזהה את בעליה, והיא כבר תדע להיכן ברצונו לשים את פעמיו. סביר להניח שבד בבד עם בשלות מערכת 'ממשקי אדם-מכונה', כבר תהיה זו מכונית אוטונומית, כך שהוא יוכל להיכנס לרכב, ומערכת הרכב כבר תפתח בנסיעה לעבר היעד.



תחום זיהוי המחשבות - המכונה גם 'ממשקי מוח-מחשב' (Brain-Computer

Interfaces (BCI)) - עוסק בפיתוח טכנולוגיות המאפשרות למוח האנושי לתקשר ישירות עם מכונות.

כל מחשבה, תנועה שרוצים לבצע, או תמונה שאנו מדמיינים - כולם מיוצגים במוח באמצעות דפוסים של פעילות חשמלית וכימית בתאי העצב (נוירונים). ממשק מוח-מחשב היא מערכת שיודעת לקלוט את אותות המוח הללו, לנתח אותם ולהפוך אותם לפקודות שהמחשב או מכשיר חיצוני יכולים לבצע.

כפי שתיאר זאת אחד ממנהלי מוצר שעדיין בפיתוח מר קרייג מרמל, זה קצת כמו מיקרופון - אבל במקום להאזין לצלילים, מאזינים לפעילות החשמלית של תאי העצב.



חשוב להדגיש, אין הכוונה 'לקריאת מחשבות' העוברות בראשו של האדם, אלא רק קליטת מחשבות מוגדרות: למשל, רצון להזיז את יד ימין, או דימוי של מילה מסוימת, או תזוזת סמן על המסך, דברים שכאלה יש להם ייצוג ברור יחסית בפעילות המוח.

המערכת מתאמנת על הפעילות המוחית של אותו אדם, כאשר הוא חושב או מנסה לבצע פעולות ידועות. מתוך הדפוסים שנקלטו, האלגוריתם לומד לזהות תבניות קבועות ולשייך אותן למשמעות. אמנם המשימה מורכבת מאוד, אך בהדרגה ישנן הצלחות מרשימות.

## ללא מגע

לפני שנעבור ל'קריאת מחשבות' בצורה לא פולשנית, יש לציין שחברת סינכרון (Synchron) מפתחת פיתוח ביניים. במקום לערוך ניתוח ראש, היא משחילה אלקטרודה זעירה שנקראת סטנטרוד (Stentrode) דרך מערכת כלי הדם. ההתקן מוכנס דרך הווריד בצוואר ומגיע אל תוך וריד גדול במוח.

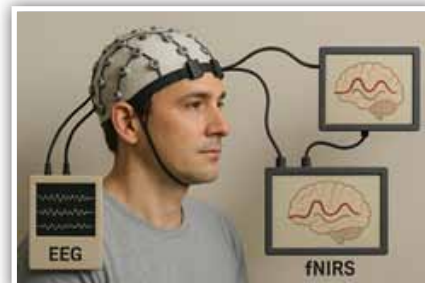


הבעיה שעומדת בפני החוקרים היא שכל שמתרחקים מאותות המוח ישנן רעשי רקע המפריעים למערכת 'להבין' נכונה את המחשבה.

כבר בשנת 2011 למניינם, הראו חוקרים מאוניברסיטת קליפורניה בברקלי (UC Berkeley) שניתן להשתמש ב-fMRI, סריקות המוח, כדי לשחזר תמונות סרט. הם הושיבו נבדקים לצפות בסרט קצר, והצליחו באמצעות מודלים ממוחשבים 'לנחש' איך נראה הסרטון שהם ראו - ולייצר וידאו מטושטש שמאוד הזכיר את הסרטון האמיתי.

בשנת 2014 למניינם, פרסמו חוקרים על ניסוי משותף שערכה המחלקה להנדסת קוגנו-מכטרוניקה שבאוניברסיטה הלאומית של פוסאן בקוריאה, יחד עם המחלקה למדיניות חינוך וניתוח חברתי שבאוניברסיטת קולומביה בארה"ב.

באמצעות רישום גלי מוח דרך הקרקפת (EEG) ומדידת שינויים בזרימת הדם במוח באמצעות אור אינפרא-אדום (fNIRS), התבקשו 12 נבדקים להגיב לחיצים שהוצגו בפניהם, וכן לענות לחישובים מתמטיים.



השילוב שבין 2 הרישומים הללו, הביא לתוצאות דיוק שהתקרבו בממוצע ל-90 אחוזים.

אם המחקר הזה אפיין פעולות ספציפיות, חוקרים מאוניברסיטת טקסס פרסמו בשנת 2023 למניינם, כי הגיעו להצלחה חלקית בפענוח רציף של מחשבות, על ידי שילוב fMRI עם מודל שפה מבוסס בינה מלאכותית.

כמובן שעוד ארוכה הדרך להבשלת 'ממשקי מוח-מחשב' בצורה מלאה, לקלוט את האותות בצורה מיטבית ולבודד את הרישומים הרלוונטיים, אך אין ספק שהעולם צועד בדרך לשם.

### מלאכת מחשבת אסרה תורה?



כל התרחישים הללו מעלים שאלות הלכתיות אין ספור, כיצד ההלכה מתייחסת לפעולות שמתבצעות באמצעות כח המחשבה בלבד. נמנה כמה דוגמאות כדי לסבר את האוזן: הפעלת מערכות בשבת, בישולי נכרים באמצעות מחשבה, היזק על ידי מחשבה ועוד ועוד.

ושוב, אנו חוזרים ומדגישים כי אנו עוסקים כרגע בפעולות שיתבצעו אך ורק בכח המחשבה גרידא, ולא בצורת הפעלה של מערכת 'מיקוד מבט', או כל צורות הפעלה אחרות שמתבצעות באמצעות פעולות ממשיות של אחד מאיברי הגוף, גם אם הן קלות ביותר וכמעט בלתי מורגשות.

מעניין לציין, שלא מכבר, בחודשי המלחמה הראשונים, נשאל ראש המכון שליט"א - על-ידי אחד מרבני בית-שמש - שאלה דומה לכאורה על השימוש בפרוטזה בשבת:

"לכבוד הגאון הגדול רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

נשאלתי אתמול לגבי נכה שמציעים לו לרכוש פרוטזה חשמלית, ושואל לגבי השימוש בזה בשבת. התחלתי לכתוב על הנושא, אך תוך כדי הכתיבה מצאתי שכבר דנו בזה בקובץ אספקלריה, ושם צוין שכבוד אביכם הגדול הגאון רבי לוי יצחק זצ"ל כתב תשובה על זה. האם אפשר להשיג את התשובה הנ"ל? אני מצרף מה שהתחלתי לכתוב על הנושא, ואשמח מאד להערות של כת"ר שליט"א על זה." תשובת ראש המכון לא אחרה לבוא, בראשיתה הוא מבאר כיצד פועלת הפרוטזה, ושאין בה משום הפעלה באמצעות מחשבה:



"ההגדרה שכתב כבוד תורתו שליט"א כי 'כל הפעולות הנעשות בפרוטזה החשמלית, אינן נעשות כדרך

מלאכה, אלא רק על ידי המחשבה של האדם בלבד' אינה מדויקת, שכן החיישנים האמורים אינם סורקים את המוח, ואין להם

כל אפשרות 'לזהות' שינויים ותנודות במוח ובמחשבה, אלא הם 'מזהים' ו'חשים' אך ורק את הרטט (ויברציות) של תנועות ותנודות הגוף והברך שמנסים לזוז ולהתקדם וכיו"ב, וכתוצאה מכך הם מפעילים את התותבת (הפרוטזה) החשמלית בהתאם לנדרש, וכפי שהזכיר כ"ת בעצמו בתוך הדברים מיניה וביה.

אילו היינו נדרשים למקור הפעולות של תנודות הברך והגוף, שהוא במוח ובמחשבה, שכן 'סוף מעשה במחשבה תחילה', הרי שכל פעולת הליכה רגילה של אדם בריא גם היא מקורה במחשבה שבמוח, וד"ל".

### מחשבה בהלכה

ישנן כמה וכמה סוגיות הלכתיות, בהן מצאנו שהמחשבה נחשבת כמעשה:

בזמן שבית המקדש היה קיים, החושב להקדיש הקדשו חל במחשבה. ולענין צדקה מובא בשו"ע (ח"מ, ס' ריב ס"ח) שתי דעות אם לומדים חולין מקדשים, כך שהחושב לתת צדקה כבר חל החיוב, או שאין למדים. וכתב הרמ"א שם שיש להחמיר כמו הדעה הראשונה.

ואם הזכרנו ענייני הקדש, הרי שגם בקרבנות מצאנו שישנן מחשבות הפוסלות את הקרבן והופכות אותו לפיגול. אמנם יש לסייג, שבמקרה זה המחשבה מצטרפת אל מעשה השחיטה או הזריקה, ואין כאן פעולת מחשבה גרידא.

יש שרצו להוכיח מן ההלכה שאין מפרישין תרומות ומעשרות בשבת מטעם 'מיחזי כמתקן' (ביצה לו:), ומאידך ההלכה היא (שם יג:) שהתרומה ניטלת באומד ובמחשבה, נמצא אם כן, שאין להפריש תרומה בשבת אפילו כשהפעולה מתבצעת במחשבה בלבד, כאשר מדברים אלו ניתן להוכיח לכאורה, שכאשר מחשבה עושה פעולה בשבת - אין לעשותה.

מאידך, נפסק בשולחן ערוך (או"ח, ס' שח סכ"ב), כי דבר שהוא 'מוקצה מחמת גופו', כגון אבן, אם ייחדה האדם מבעוד יום לשימוש המותר, האבן איננה מוקצה. ה'קצות-השולחן' (ס' קט, הערה יב) העיר, מדוע לא יועיל הייחוד בשבת עצמה על-ידי שהאדם יחשוב בדעתו כי הוא רוצה להשתמש באבן? ותירץ: "ואולי אסור להוריד עליה תורת כלי בשבת, וצריך עיון". ולדבריו, יתכן שיש איסור לייחד בשבת דבר מה להיות כלי באמצעות מחשבה.

אך בספר 'שמירת שבת כהלכתה' (ס' כ, הערה קעב) הביא כי מרן הגרש"ז איערבאך דחה את דברי ה'קצות-השולחן', והוכיח שאין איסור לעשות כלי בשבת על-ידי מחשבה לענין שיקבל טומאה.

### ה'מן' מן התורה מנין?

הוכחה מעניינת ניתן להביא מהמן שירד לישראל במדבר.

על הפסוק "שבתון שבת קדש לה' מחר, את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו" נאמר במכילתא (בשלח, מסכתא דויסע, פרשה ד):

"את אשר תאפו אפו, רבי יהושע אומר מי שהוא רוצה אפוי היה מתאפה לו, והרוצה מבושל היה מתבשל לו".

כלומר, בני ישראל לא נדרשו לאפות ולבשל את המן, אלא רק 'לרצות' זאת במחשבתם.

אומר בעל ה'מרכבת המשנה' (על המכילתא, לרדמ"א אשכנזי מראהאטין), מאחר שהציווי להכין את המן קודם השבת כולל לדעת רבי יהושע גם את בישול המן ואפייתו לפני השבת, הרי מבואר מזה, לכאורה, שהיה אסור 'לאפות' ו'לבשל' את המן בשבת באמצעות המחשבה.

למרות שבאופן כללי ההלכה היא שהרהור מותר בשבת, היות ובאמצעות מחשבתו נעשה שינוי מעשי במן אשר נהפך לאפוי למבושל, על-כן הדבר היה אסור.

ה'מרכבת המשנה' דימה זאת לאיסור להמיר בהמת קדשים (תמורה ד:), שיש סברא לומר שאין זה בכלל 'לאו שאין בו מעשה', היות ועל ידי הדיבור נפעל מעשה. וכמו כן יש אולי מקום לדון אף לגבי מחשבה, שככל שהיא אכן פועלת הרי היא תיחשב 'מעשה'.



אמנם ב'מושב זקנים' על התורה (במדבר, י"א, ח) הובא להיפך, שוודאי שהיה המן נהפך בדיבורו לאפוי ולמבושל, ולא על ידי מחשבה, כי אם לא כן מדוע נאסר לאפות ולבשל בשבת על ידי מחשבה גרידא.

נציין רק שבנקודה זו, של אפיית ובישול המן בשבת באמצעות מחשבה, דנו גם החיד"א ('פני-דוד' עה"ת, פר' בשלח, שמות טז, כט) ובספר 'כלי-חמדה' (פר' בשלח, אות א, עמ' צד, א).

### אתיקה

כמובן שכל הפיתוחים הללו נתקלים בלא מעט גורמים שמנסים לעצור את הפיתוחים הללו, אם תחום ההשתלות חייב לעבור אישורי רגולציה, הרי ש'קריאת מחשבות' באמצעים לא פולשניים בוודאי שאינו יכול לדלג מעל המשוכה הזו.

ישנם חששות מפני האקרים שעלולים לנסות לפרוץ לממשק מוח-מחשב, אם הוא מחובר לאינטרנט, ולגנוב משם מידע אישי, או אפילו לשתול מחשבות במוח ללא רשות. גופים ממשלתיים יוכלו לבצע חקירות מוחיות, מבלי להזדקק לכך שהנחקר ישתף פעולה, ועוד חששות שונים ומשונים, מוצדקים יותר ומוצדקים פחות.

### תורת המחשבה

מענין לענין, כאן המקום להזכיר, כי עסקנו בעבר בהרחבה (ראו: 'באספקלריית העתיד', גליון מח, טבת תשפ"ג, 'השתלת מידע') לגבי שתילת מחשבות וידע במוח ומחיקת זיכרונות ממנו, ובעקבות כך התעורר הנידון האם יש בכך משום מצוות לימוד תורה ומאידך איסור להשכיח דברי תורה.

נצטט את דבריו הבהירים של ראש המכון הגאון הגדול רבי אברהם משה הלפרין שליט"א:

"אם המידע יוכל להיקלט במוח בדרך של קניין אמיתי בתוספת הבנה של המידע, ובממשק וסנכרון עם כל הידע האחר שכבר למד האדם או ילמד בכוחות עצמו מתוך עמל ויגיעת התורה, כך שהוא יוכל לעשות זאת בו שימוש נכון לפלפל במידע זה, להקשות ולתרוץ על-ידו, להוציא ממנו הלכה ברורה כדי 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא', יתכן בהחלט כי יחולו עליו כל דיני 'תלמיד-חכם' למרות שרכש את המידע באמצעות 'השתלה'.

לעומת זאת, אם המידע ייקלט אך ורק בצורת 'מאגר מידע' ותו לא, באופן שאותו אדם יוכל 'לשלוף' מזיכרונו מראי-מקומות וציטוטים שונים, כדרך ש'שולפים' ממאגרי מידע תורניים, ללא שום הבנה ואפשרות שימוש וניצול המידע כדרכה של תורה, כפי שהמחשב ממנו 'שולפים' את המידע מהמאגרים, איננו יודע ואיננו מסוגל, וגם בעתיד לא יהיה מסוגל אף לא באמצעות בינה מלאכותית כזו או אחרת, לעשות בו שום שימוש אמיתי הכרוך בהבנה ובהיגיון - הרי שהיחס אליו צריך להיות בהתאם, כ'מאגר מידע' ולא כ'תלמיד-חכם'..."



### העתיד

החוקרים כבר רצים קדימה, והם שואפים להגיע למצב בו יוכלו להשפיע על המוח לקלוט דברים חדשים, כאשר השלב הראשון הוא לעזור לאנשים לזכור טוב יותר, אבל קפיצת המדרגה הבאה היא

היכולת לרכוש מידע חדש באמצעות גרימת פעילות מוחית.

כשנעמוד בעוד פחות מחודש ביום הדין, שבו כל באי עולם עוברים לפניו ית' כבני מרון, אין ספק ש'חותם יד כל אדם בו' יקבל הבנה מוחשית חדשה. כל הצלילים, הצבעים, המעשים, המחשבות, כולם רשומים בספרים באופן חד ובהיר. כל פעולה של האדם, היא עצמה נחקקת בספר.

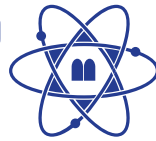
שנוכה כולנו להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים





## מכון מדעי טכנולוגי להלכה

רחוב הפסגה 1, בית וגן, ירושלים | טל': 02-6423230, 02-6424880, 02-6420949  
machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il



אלול תשפ"ה

# לשאלת רבים

לרגל הימים הנוראים ותקופת החגים הבעל"ט, כאשר רבים מהארץ ומחו"ל שוכרים דירות או באים להתארח בפרייזקטים החדשים רבי הקומות שבסמוך למרכזי התורה והחסידות, בעיה"ק ירושלים ת"ן, באזור רוממה, רחובות ירמיהו, שרי ישראל, מכלי ישראל והסביבה, ובעקבות שמועות בלתי נכונות ומידע לא בדוק אודות מעליות השבת ואודות המשאבות להגברת לחץ המים שבפרייזקטים אלו. הננו לפרסם את רשימת הבניינים המדויקת והמעודכנת, באזורים אלו, אשר בהם פועלות מעליות שבת מהודרות באישורנו ההלכתי, ולציידם יצוינו אותם הבניינים אשר בהם הותקן גם התקן שבת מהודר למשאבות המים באישורנו ההלכתי, ומכלל הן אתה שומע לאו.

חשוב לציין, כי מנסיונו רב השנים למדנו כי במעליות שלא נבדקו בדקה תקופתית מקיפה עלולים בהחלט להתעורר תקלות וליקויים שונים ו/או שינויים בפקוד השבת ע"י טכנאי המעליות, ולכן אנו עומדים על כך כי המעלית תיבדק על ידינו אחת לשנה בצורה יסודית ויחודש תוקף האישור ההלכתי. לעומת זאת, מעלית שבת שפג תוקף האישור שלה, גם אם נבנתה בשעתו לפי הוראותינו וזכתה לאישורנו, אין לנו כל אחריות עליה, ומבחינתנו אין כל היתר להשתמש בה.

על-מנת למנוע תקלות ומכשולות, וגם טענות בהמשך, ראוי כי הדיירים ידרשו בצורה חד-משמעית מועד הבית/חברת הניהול להקפיד על תליית מדבקת האישור החתומה על-ידינו, עם תאריך תוקף האישור, בתוך תא המעלית.

### גני רוממה

רח' מוה"ר מרוטנבורג 1 (ימנית, 133112)  
רח' מוה"ר מרוטנבורג 3 (שמאלית, 133109)  
רח' מוה"ר מרוטנבורג 5 (ימנית, 133108)  
רח' מוה"ר מרוטנבורג 7 (ימנית, 133106)

+ התקן שבת למשאבות

### פסגות ירושלים (מתחם כדורי)

רח' ירמיהו 9 (ימנית, 220814)  
רח' לואי ברנדייס 3 (ימנית, 220808 / שמאלית, 220809)  
רח' לואי ברנדייס 5 (שמאלית, 220811)  
רח' שמוגר 6 (אמצעית, 220818 / שמאלית, 220817)  
רח' שמוגר 8 (ימנית, 220816)

+ התקן שבת למשאבות

### רח' שמוגר

רח' שמוגר 5 (ימנית, 225817)

### תנובת הארץ (מתחם תנובה)

רח' ירמיהו 24 (שמאלית, 133222)  
רח' ירמיהו 26 (ימנית, 133219)  
רח' ירמיהו 28 (ימנית, 133217)  
רח' שמוגר 10 (ימנית, 133215 / שמאלית, 133214)  
רח' שמוגר 12 (שמאלית, 133211)  
רח' שמוגר 14 (שמאלית, 133209)  
רח' שמוגר 14 א' (ימנית, 133208)  
רח' שמוגר 14 ב' (שמאלית, 133205)  
רח' שמוגר 14 ג' (שמאלית, 133203)

+ התקן שבת למשאבות

### גני גאולה

רח' ירמיהו 40 (22597) לעליה בלבד  
רח' ירמיהו 42 (ימנית, 22727) לעליה בלבד  
רח' תכלת מרדכי 2 / ארגמן 4 (105540)  
רח' תכלת מרדכי 4 (23012)  
רח' תכלת מרדכי 8 (ימנית, 24993) לעליה בלבד (לא בתוקף)

### רח' תכלת מרדכי

רח' תכלת מרדכי 7 (104043) (לא בתוקף)  
רח' תכלת מרדכי 14 (133315)  
רח' תכלת מרדכי 16 (133316)

### רמת הצפון

רח' ירמיהו 60 א' (203238)  
רח' ירמיהו 60 ב' (203237)  
+ התקן שבת למשאבות

### מתחם 'חפצדי'

רח' תובל 13 (שמאלית, 234179)  
רח' תובל 15 / ירמיהו 29 (ימנית, 234177)

### פנינת חמד

רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 64779)  
רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 64780, 3)  
רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 64781, 5)  
רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 64782, 6)

### רב שפע

רח' שמוגר 16 כניסה ראשית (203753)  
רח' שמוגר 16 א' (203673)  
רח' שמוגר 16 ב' (203676) לעליה בלבד (לא בתוקף)

### מתחם 'בנית'

רח' שמוגר 23 (שמאלית, 225819)  
רח' שמוגר 25 (שמאלית, 225821)  
רח' אהל יהושע 8 (שמאלית, 225827)  
רח' אהל יהושע 10 (שמאלית, 225825)  
רח' אהל יהושע 12 (שמאלית, 225823)

### קרית בעלזא

רח' דובר שלום 1 (61378)  
רח' דובר שלום 12 (23453)

### רח' אהליאב

רח' אהליאב 15 (ימנית, 224732) + התקן שבת למשאבות  
רח' אהליאב 17 (שמאלית, 224733) + התקן שבת למשאבות  
רח' אהליאב 19 (שמאלית, 224735) + התקן שבת למשאבות  
רח' אהליאב 21 (ימנית, 224738) + התקן שבת למשאבות  
רח' אהליאב 28 א' (203835)  
רח' אהליאב 28 ב' (203804)  
רח' אהליאב 28 ג' (203803)  
רח' אהליאב 30 (202982)  
רח' אהליאב 32 (202983)

### רח' ארגמן

רח' ארגמן 1 (ימנית, 220871)  
רח' ארגמן 1 (שמאלית, 220870) (לא בתוקף)

### אחווה

רח' אור אלחנן 12, 14, 16, 18  
(התקן שבת למשאבות בלבד - המעליות אינן מאושרות)

### רח' אור אלחנן

רח' אור אלחנן 19 (91703)

### רח' עלי הכהן

רח' עלי הכהן 31 (63661)

### גבעת קומונה

רח' יעקבזון 1 א' (27008)  
רח' יעקבזון 1 ב' (27138)

### נופי אליהו

רח' דברי חיים 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36 (כולן לא בתוקף)

### רח' דברי חיים

רח' דברי חיים 17 (12865)  
רח' דברי חיים 19 (12864)  
רח' דברי חיים 21 (77642)  
רח' דברי חיים 31, 33, 35 (כולן לא בתוקף)

### רח' סורוצקין

רח' סורוצקין 14 (62466)  
רח' סורוצקין 16 (62462)  
רח' סורוצקין 22 (18110) (לא בתוקף)  
רח' סורוצקין 26 (100448)  
רח' סורוצקין 53 (43703)

### מרום ירושלים (מתחם שנלר)

רח' חנינא שיף 3 (שמאלית, 220330)  
רח' חנינא שיף 5 (שמאלית, 220332)  
רח' חנינא שיף 7 (שמאלית, 220334)  
רח' חנינא שיף 8 (שמאלית, 220337)  
רח' חנינא שיף 10 (שמאלית, 220339)

### ירושלים איסטייט (מתחם שנלר)

רח' המטבע היהודי 1 (ימנית, 11058 / שמאלית, 11057)  
רח' המטבע היהודי 2 (ימנית, 11066 / שמאלית, 11065)  
רח' המטבע היהודי 3 (ימנית, 11060 / שמאלית, 11059)  
רח' המטבע היהודי 4 (ימנית, 11064 / שמאלית, 11063)  
רח' המטבע היהודי 5 (ימנית, 11062 / שמאלית, 11061)  
רח' המטבע היהודי 6 (ימנית, 11093 / שמאלית, 11092)  
רח' המטבע היהודי 8 (ימנית, 11091 / שמאלית, 11090)

### שרי ישראל

רח' שרי ישראל 6 ד' (8692)  
רח' שרי ישראל 7 א' (91819) (לא בתוקף)  
רח' שרי ישראל 7 ב' (91820) (לא בתוקף)

רח' שרי ישראל 9, 15 (התקן שבת למשאבות בלבד - המעליות אינן מאושרות)

רח' תורה מציון 12 א' (209715) (לא בתוקף)

רח' תורה מציון 14 ב' (לא בתוקף)

## שהשמחה במעונם

ברכות ואיחולי מזל-טוב לבבאים  
לעמיתינו לעבודת הקודש ולכל בני משפחותיהם

**רבני המכון הרבנים הגאונים:**

רבי **משה רובינשטיין** שליט"א – לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי' עב"ג הי"ו בשעטומ"צ  
רבי **שמאאל אלעזר הלפרין** שליט"א – לרגל שמחת הבר-מצוה לנכדו שלום מרדכי הי"ו

**מהנדס המכון:**

הר"ר **צבי מרכוס** – לרגל שמחת נישואי הנכד הי"ו בשעטומ"צ  
ולרגל שמחת הולדת הנזן למז"ט ושמחת הבר-מצוה לנינים הי"ו  
הר"ר **דוד אברהמס** – לרגל שמחת הולדת הנכדות למז"ט

יזכו לרווחת רוב נחת דקדושה מהם ומכל יוצאי חלציהם  
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא שפע ברכה ושובע שמחות  
לתפארת המשפחות ולשמחת לב כל מכיריהם ומוקיריהם

המהנדסים

מערכת הבטאון

הרבנים

ראש המכון  
צוות המזכירות והמנהלה

### אספקלריה

י"ל ע"י המכון המדעי טכנולוגי להלכה  
רחוב הפסגה 1, בית וגן ירושלים 9646501 ת.ד. 3564  
טל: 02-6424880 | פקס: 02-6420949

[machon.halacha@gmail.com](mailto:machon.halacha@gmail.com) | [www.machonhalacha.co.il](http://www.machonhalacha.co.il)  
לתגובות, שאלות והערות ניתן לפנות באימייל: [aspaklrya@gmail.com](mailto:aspaklrya@gmail.com)

